

EGYETÉRTÉS

Közzététel árak: Egész évre 28 korona. Félre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 92.
TELEFON-SZÁM.
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Zászlóalj a határon.

Budapest, december 3.

A Ballplatzon sem fogják most már tagadni, hogy a háboru eshetőségéről nem lehet szó. A külügyi vezetőség hetek óta háborura készül; először csak a tizenötödik hadtestet emelték hadi létszámra; bentartották a három évüket kiszolgált katonákat és a két havi kiképzésre behívott póttartalékosokat nem bocsátották haza. Azután ugylátszik az összes ezredek egy-egy zászlóalját a boszniai határra parancsolták. Ezt a parancsot most hajtják végre. Budapesten és még néhány város pályaudvarában ma lejátszódtak azok a jelenetek, melyek mozgósításkor lejátszódnak szoktak, melyek azonban mégis szivettépők; amikor az anya megcsókolja fiát azzal a gondolat-tal, hogy az harczba indul: megmozdul az emberben a lélek, akárhányszor olvasott is ilyen szcenákról, vagy akárhányszor látott is maga olyanokat.

Tehát a monarchia háborura készül. Ki ellen? Vagy kik ellen? Alkalmasint ezt még Aehrenthal ur sem tudja. Sőt ugylátszik, Aehrenthal ur tudja legkevesebbet. A Temps-nek ma Budapestre érkezett száma „Aehrenthal ur boszuságai“ czimen foglalkozik az osztrák-magyar monarchia külpolitikai helyzetével. Lehetséges, hogy a külügyminiszter ur csakugyan boszankodik; csak hogy az ő sajátos lelkiállapotának a költségeit mi fogjuk megfizetni. Vajon olyan férfiu-e

Aehrenthal ur, hogy megérdemli részünkről ezt a gavallériát? A tények határozott nem-mel válaszolnak erre a kérdésre. A tények ma azt mutatják, hogy a monarchia sok balkezű külügyminisztere között kétségtelenül Aehrenthal ur a legbalkezűbb. Ennek belátására nem kell valami nagy diplomáciai tudás.

A külügyminiszter ur tudvalóval a berlini szerződés széttevése miatt csak pár nappal azelőtt értesítette a nagyhatalmakat. A Ballplatz szerződötetett poétái ezt a váratlanságot emelték a zsenialitás paizsára: Európa be fogja fogni a száját, ha fait accompli elé állítják. Ez a feltevés eleinte valószínűnek látszott. Az angol újságok lármáztak ugyan, mind amellet Aehrenthal büszkén jelentette ki, hogy a konferencia elé az annektálás tényét nem engedi hurczolni, azt pedig, hogy Szerbiának és Montenegrónak valamilyen koncesszióra lenne igénye, éppenséggel nem ösmeri el. Izvolszki sikertelen európai körutja valamiképpen támogatni látszott azt a jóslást, hogy ebből a csetepátéből Aehrenthal ur Bismarck nr. 2. czimmal és jelleggel fog kikerülni. Hát nem egészen így történt.

Az orosz diplomácia munkához fogott és aránylag rövid időn belül nyélbe ütötte az olasz-orosz egyezséget a Balkánra vonatkozólag. Olaszországot sem sokat kellett csábítani a hármasszövetség iránt való hűtlenség elkövetésére; balkáni aspirációi összeváltak Oroszország terveivel és így e hét elején (talán

vasárnap) mint a bomba csapott le Bécsben az olasz-orosz egyezség hire. Másrészt az angol diplomácia sem maradt tétlen. A hatalmas török bojkott majdnem egészen az ő munkája; az ő számlájára irandó az is, hogy Franciaország elutasította Aehrenthal urnak azt a kérését, hogy a Fényes Portánál intervencionáljon.

Ma a viszonyok odafejlődtek, hogy a török kormány majdnem fenhéjzva válaszolt a monarchiának arra a barátságos fölhívására, hogy terjessze elő igényeit; az osztrák-magyar monarchián, a „rablón“, a sor, mondotta a török külügyminiszter, hogy a koncessziók megajánlása dolgában tegye meg az első lépést. Oroszország pedig — amely az annexió előtt úgy vélekedett, hogy magában véve az annexió ténye nem lehet casus belli — ma azt üzeni kemény hangon Aehrenthal urnak, hogy 1. követeli az annexió tényét a konferencia elé vinni; 2. követeli, hogy Törökország, Szerbia és Montenegró követeléseit teljesítsenek; 3. s követeli, hogy a teljesítő az osztrák-magyar monarchia legyen. Külügyminiszterünk erre korántsem válaszolt non possumentussal, amint azt első álláspontja után várni lehetett volna. Ma már nem olyan megközelíthetetlen Aehrenthal ur. Az annexió európai konferencia előtt? — nem zárkozik el a módzatok miként való formulálásának megbeszélésétől. Szerbia, Montenegró, Törökország rekonpenzációi? — keres-

Vahot Imréről.

Irta: Váradi Antal.

(Utánnyomás illus.)

Két Vachott van. Az egyik, az ismeretesebb, vahotfalvi és turóci Vachott Sándor, aki 1818-ban született Gyöngyösön, a másik, Imre, ugyanott, 1820-ban. A bátyja a nevezetesebb író, ő csak annak a mesgyéjén jár dal s próbálkozik az irodalom legkülönbözőbb fajtáiban, de legtöbb sikere van a színpadon, pedig szerencsése, az nem volt egy csepp sem. Ő találta ki azt a mondást, amelyet azóta száz meg száz szerencse híján szűkölködő fuvolyaművész hangoztat: hogyha én kalapos lettem volna, az emberek fej nélkül jönnének a világra.

Bátyja költeményeit ő adta ki 1846-ban, mielőtt még nem borult mélységes éjszaka a költő lelkére. Ennek is szomorú históriája volt.

A forradalom lezárása után Sárosy Gyula, az „Arany Trombita“ ismert szerzője, bujdosott országszerte. Vachott Sándor a házába fogadta s ezért a rejtettségért tömördek üldöztetés volt a része. Alávaló kémek földadták, a házára rontottak éjnek idején s elhurczolták, fogva tartották hónapokig. Meg akarta ölni magát több ízben, de mindannyiszor megakadályozták. Végre hazakerült. De milyen lelki állapotban...

Ő a „Külföld Rabja“, aki megtévelyelve érkezik vissza szülőföldre s nem ismeri meg többet a hazai mezőket. Felesége ápolta, teljes erejéből, de az ápolásra, gyógyításra elment a kis vagyon s a koldusbotra jutott szegény író, a hatalom mártírját Eötvös József báró áldott lel-

ke mentette meg a végső nyomortól. Fölvétette a Schwartzter-intézetbe s néhány hasonlóan nemsgondolkodású magyar mágnással tartották fönn szegényt s fizették érte a tartásdíjat, míg a halál megváltotta élettelen életétől.

Imre, az öcses, akiről egyet-mást el akarok mondani, két évvel fiatalabb, mint szerencsétlen bátyja s 1879 február havában halt meg, ha jól tudom: 11-én, Buda-Ujlakon. Az ő történetét akarom elmondani, melyből a színpadi írók csodálatos dolgokat tanulhatnak, többi között, hogy régenté is minden úgy volt, mint ma. No, mert olyan nagyon emlegetjük a „régí jó időkét.“

Bátyja a régi armális írásmód szerint Vachottnak írta a nevét. Ő egyszerűen úgy, ahogy ejtették: Vahotnak. Lapszerkesztő volt a negyvenes években s vastag termetéről és gorbaságáról volt híres. Verseket is írt, melyek egyike a legideálisabb, leglégiésebb panaszokat hangoztatta, mire Tóth Kálmán, ki akkor a Bolond Miskát is szerkesztette, lerajzoltatta a hatalmas, széles termetű Imrét, amint a székl rokadoz alatta s azt írta alá: kérem, ezt a légius verset ez az ember írta, ni!... Vahot hónapokig nem beszélt vele.

A hatvanas évek elején ő is betegeskedni kezdett s orvosa tanácsára Grafenbergbe utazott, Prágán keresztül. Ebből az időből van egy Egressy Gáborhoz intézett levele, amelylyel érdemes részletesebben foglalkozni, mer kicsiben képét adja egész drámairói életpályájának s szerencsétlenségeinek. Persze, nagyrészt maga volt az oka, de hát ki látja be a maga hibáját, kivált ha szerkesztő?...

„Te voltál az, — így kezdi levelét, — aki boldogabb időkben én bennem a drámairói tehetséget fölsimerted s nyilvánosan is méltányoltad.“ — Ebből a kezdetből azután áttér egy, akkortájt a Nemzeti Színháznak benyújtott darabjára. Ennek a darabnak a tárgya Kelemen László és az első magyar komédiások küzködéséből volt merítve s az volt a czime, hogy: „Az első magyar színészek.“

A levél hosszú sorát mondja el az ő eredménytelen küzdelmeinek. Valóságos hivatása a szerkesztés volt s mint ilyen 1844-től 48-ig szerkesztette a Pesti Divatlapot, mely köré a fiatalok zöme sorakozott. Petőfi az ő oldala mellett élt, segédszerkesztősködött és irt s az Etelke iránt ébredt ideális szerelem az Imre bácsiék házában kezdődött, ahol az Etelke elszegényedett anyja menedéket talált. Szegény fiatal leányka hirtelen halt meg, letört, mint a virágszál s Petőfi a „Cypruslombokban“ emelt neki gránitnál és éreznél maradandóbb síremléket.

Élete vége felé a „Napkelet“ című hetilapot szerkesztette, melybe magam is dolgoztattam, de ez a lap már nem tudta elérni a Pesti Divatlapnak sem anyagi, sem szellemi sikerét. Hiába, hiányzott a Petőfi szelleme.

Már tizenhét esztendő koraiban írt egy drámát, a „Zách nemzetséget“, melylyel pályázott az akadémia díjára s idézett levele szerint „Vörösmarty ennek ítélte oda a jutalmat.“ Victrix causa diis placuit, sed victa Catoni. De nem ő nyert, hanem Tóth Lőrincz. Pedig a darabja nem aratott sikert.

— Mikor a Tóth Lőrincz versekben írt pályaművét, a „Hunyady Lászlót“ bukni láttam,

kedelmi, pénzügyi és gazdasági téren a legmesszebb határáig kész elmenni, de területi engedményekre nem hajlandó.

Látható ebből, hogy külügyminiszterünk mostani magatartása, előbbi álláspontjához képest, megalázkodó lemondás. Ez azonban aligha az utolsó állomás. A monarchiát balkáni akciójában hathatósan támogatta Németország. Első sikereit is ennek a támogatásnak köszönhetette. Németország mai fölfogása lényegesen különbözik néhány hét előtti fölfogásától. Az osztrák és magyar áruk bojkottja váratlan tért nyitott Keleten a német kereskedelem aktivitásának. Alig mondották ki ezt a bojkottot, a német kereskedelmi utazók raja lepte el Törökországot és Kiszáziát s magyarán szólva: jó üzletet csináltak. Nagyszerű piac kínálkozik itt a német árunak, úgy hogy Németország kereskedelmi érdeke most szemben van az osztrák-magyar monarchia iránt való érzelmeivel. Hogy Németország melyiket választja, ha anyagi érdek és érzellem között kell választania, könnyen elképzelheti mindenki. Még inkább determinálják Németország magatartását a prágai állapotok. A német lapok vehemensen támadják az osztrák kormányt, mert nem részesíti kellő védelemben a csehországi németeket. Ma Németországban hatalmas Aehrenthal-ellenes hangulat van — úgy, hogy ma II. Vilmos császár támogatására számítani, úgy, mint az akció elején, nem lehet.

Mindent összevéve tehát, ma a helyzet az, hogy — mint a párisi „Temps“ nagyon helyesen fejezte ki magát — az osztrák-magyar monarchia nyílt konfliktusban van Törökországgal, Szerbiával és Montenegróval; Oroszországgal való viszonya nagyon feszült; Olaszországra egyáltalában nem számíthat; Anglia és Franciaország szövetségeseivel tart; végül Németország álláspontjában legalább is változás észlelhető.

És Aehrenthal ur ilyen auspiciumok között küldeti a zászlóaljokat a határra.

A hóhér.

Budapest, deczember 3.

Az osztrák kormányzasi bölcesség eljutott a végéhez s ma már a hóhér az őre Csehországban az államrendnek, mert a polgári hatóságok erélye s a katonai csapatok fegyvere erre képtelennek bizonyult. A bitófa és a kötél, amit Prágába kellett küldeni, az egész világ előtt ékesen bizonyítja, hogy a cseh nemzet minő boldognak érzi magát az osztrák császárság égiszé alatt s ez igazán szomorú végakkord azokhoz a lojalitástól ömledező gallimathiaszokhoz, amelyekkel a császári jubileumot hivatalosan ünnepelték. Mert ha egy héttel előbb, vagy egy héttel utóbb kellett volna a bécsi hóhért Prágába küldeni, az is borzasztó fényt vetett volna az osztrák államok kohéziójára, de hogy éppen a jubileum napját kellett az osztrák kormánynak erre felhasználnia, olyan szomorú állapotoknak dokumentuma, amelyeket sem letagadni, sem szépíteni nem lehet. És monarchiánkra főleg most lehet szégyenletes ez a körülmény, mikor közel állunk ahhoz, hogy fegyveres kézzel kell sikra szállani, csak hogy két új tartományt csatolhassunk a monarchiához és ez alatt ki kell hirdetni Prágában a statáriumot és hóhért kell a cseh nemzet nyakára küldeni, hogy Ausztriának ez a legkultiváltabb, leggazdagabb s legrégebb tartománya el ne szakadjon a monarchiától.

Valószínű, hogy a hatás nem marad el s a hóhér nem fogja cserben hagyni az osztrák kormány reményseit, de furcsa fényt vet egy állam alkotmányának erejére, ha a polgárok nyugalma s az állam tekintélyét csak a hóhér tudja már megvédeni. S ebből a szempontból lényegtelen az, hogy a rögtönítélő bíróság tényleg is meg fogja-e kezdeni a működését s hogy annak a statáriális bírói tanácsnak, amely a prágai legfőbb törvényszék kebelében megalakult, lesz-e dolga, vagy sem. Ma csend van Prága utcáin s valószínűleg csend lesz ezentúl. De ez nem változtat azon a tényen, hogy azt nem az osztrák

kormány bölc politikája, nem is a császár iránt jubileuma alkalmából érzett hála és tisztelet, nem is az osztrák császári koronához való ragaszkodás állította helyre, hanem a hóhér.

Mert a legutóbbi hónapok eseményei s a cseh radikálizmus tulzása kétségtelenné teszik, hogy a csehek nemcsak nemzeti jogukat védik, hanem az osztrák birodalomtól való elszakadásnak útjait egyengetik s éppen most, mikor Szerbia és Montenegró ellen kell a monarchiának fegyverkeznie, a csehek olyan szerb szimpátiákat árulnak el, amelyek már a felségsértés határán állnak. A rend talán most ideig-óráig helyreáll, de nevetni kell azokon a cikkekben, amelyek a bécsi lapokban éppen ma jelennek meg s amelyek Ausztria történeti hivatásáról, a német kultúra terjesztéséről beszélnek. Hisz ma már az egész világ tisztában van azzal, csak éppen azok nem látják át, akik Ausztria sorsát intézik, hogy a németség Ausztriában lejátszotta szerepét s hogy Ausztriát, mint német államot fenntartani nem lehet, azóta, hogy negyvenkét évvel ezelőtt éppen a prágai béke folytán kiszorították Németországból. S hiába küldenek Bécsből Prágába hóhért, az osztrák németség nem lesz soha többé a gerince Ausztriának, hanem a szlávok vele szemben mint egyenrangú felek állanak s egyenlő jogokat is követelnek.

Egyelőre még nem fog Ausztriában ez a nagy átalakulás végbemenni s az osztrák kormány még erőszakos kézzel fentarthatónak véli a német szupremáciát, de éppen a hagyományos osztrák politikai rövidlátás dokumentuma, hogy ennek a feltartóztatlan folyamatnak mesterségesen útjába áll s szinte erőszakkal idéz fel olyan kríziseket, amelyekből csak a hóhér tudja kihozni egy időre az osztrák államhajtót.

És hiába minden fáradozás, mert a csend még nem jelenti azt, hogy ezzel a nagy kérdés meg is volna oldva. Hisz az kétségtelen, hogy azt a harcot, amit a csehek eddig Prága utcáin folytattak, az osztrák birodalmi gyűlés üléstermében veszik föl s oda a hóhér keze el nem ér s onnan nem

— írja, — felháborodott a lelkem a rajtam elkövetett igaztalanságon s csak midőn Vörösmartytól megtudám, hogy ő sokat tartott a „Zách nemzetség“ szerzőjéről, kaptam ismét kedvet a drámaírásra s megteremtém „Csák Mátét.“ Megteremtém úgy, hogy ha elő lehetne adni, bizonyonyal minden eddigi magyar dráma fölé emelkednék . . .

Ez csak elég önérzetesen hangzik?

De ez a darab, a szerző szerint, annyira ostromozta a papi hatalmat, hogy még a forradalom világában sem tartották tanácsosnak előadását. Képzeltető, kicsoda karakán darab lehetett, amelyet 1848-ban nem mernek előadni!

A „Zách nemzetséget“ is letiltotta a cenzúra a színpadról, s az elkeseredett poéta lemondott a történelmi drámáról, hogy a polgári élet kevésbé veszedelmes s a cenzúra előtt kevésbé gyanus mezejére lépjen.

Ez idő tájban Egressy Gábor a Nemzeti Színház tagjaival Pozsonyban játszott s Vahot Imre — három nap alatt — megírta az „Országgyűlési szállást“, amelyet a Pálffy-teremben zajos hatással játszottak. Ez a siker annyira felbátorította, hogy nyomban megírta az annyit adott s a vidéken oly népszerűséget ért „Farsangi Iskolát“, alkalmasint ezt sem hosszú idő alatt s mint Egressy Gáborhoz írja: az öreg Sáspataky és Veronka szerepei bravour-szerepekké lettek. „Ekkor, — ugymond, — szerencsétlenségemre, lapszerkesztő lettem s az igazságok nyers és egyenes kimondásával mind az írók, mind a színészek között annyi ellenséget szereztem magamnak, hogy a színi kritikusok különösen mind ellenem indultak. Ekkor adta-

tok ti tölem „A költő és királyt“ és a „Vén csapodárt“ és a kritika mind a kettőt iszonyuan ledorongolta, — Erdélyi Jancsi pláne azt az abszurdumot is állította, hogy egy Mátyás királyt, mint szerelmes hőst felhozni a színpadra, megsértése a nagy férfiu és király emlékének . . . Oh, vaskalap! . . . És ti, nem tudom: mi okból, hallgatók ellenem gáncsolására és egy-két előadás utá örökre félretettétek két igen életrevaló, elmés és jellemzésben gazdag vigjátékomat . . .

Igy magáról Imre bácsi. Azonban a bajok sora még nincs kimerítve. Ugyanilyen sorsa volt a „Még egy tisztujítás“ című, valamint a „Kézműves“ népszínműnek is. Ehhez a népszínműhöz Egressy Béni csinálta a muzsikát, melyet Vahot „gyönyörű“-nek nevez. Füredi Mihály és Caux Mimi énekelték benne a főszerepeket. „A széhheliséget ostromozó darabom, — vallja szegény Vahot, — s különösen az iparos legényekre olyan hatást csinált, hogy a második előadás után a pesti asztalos-legények mintegy kétszázán, fáklyás zenével és szónoklatokkal tisztelték meg s az utczák minden szögletére nagy betűkkel írták fel: „Éljen Vahot Imre!“ és a „Kézműves!“ — mivel a kritikaszterek ezt is ledorongolták s mivel Szigligeti népszínműírói monopóliuma is így hozta magával, örökre ad acta tételt s a többivel együtt pókháló lepi a könyvtárban . . .

1846-ban aztán megint színre került a „Zách nemzetség“, de — talán elévült stílusa, talán hosszadalmassága miatt, mert tizenegy óráig tartott az előadás, — megint lekerült a műsorról. Vahot ugyan azt állítja, hogy a művét „megcsonkították“. — Uristen, meddig tartott volna,

ha meg nem csonkítják? — s így elment a kedve a szabad szellemű történeti színdarabok irásától. — „Olyan klastromi történetirők után összetakolt történeti drámákat pedig, aminőket rendszeren elő szoktatok adni, akármennyit irhattam volna, ha szolgálékü ember volnék.“

Most egy trükkjét mondja el Vahot, — ma legalább ugy neveznék az előlét, — s még ezzel sincsen szerencséje! — 1848-ban, mikor az egész világ, — még ti, színészek is, — politikával volt elfoglalva, tréfából elővettem egy régi kéziratot, melyet a sok bántalom és üldözés miatt csak egy félig kidolgozva hevertettem íróasztalomban, s kihuzva belőle mindent, ami magyaros, vagy, kritikusaím szólása szerint magyar-miskás, — beadtam azt Erdélyi János ur igazgatónak, ily cím alatt: „Öreg és fiatal orvos.“ Irta: Bayard és Dumanoir. Fordította: Tóth Ferencz. Erdélyi elolvastán a darabot, jónak s mi több: a színészekkel együtt valódi francziának („echt champagne!“) találta. Titkomat nem tudta más, mint a férfias jellemű Obernyik Károly és a leiró, Komáromi Lajos. A darabot, mint franczia vigjáték fordítását, június hó folytán, nagy országgyűlési közönség előtt adták, Szentpétery, Szigeti, Komlóssy Ida és Buljovszkyné pompásan játszottak benne s minden felvonás után többször hívták ki őket. Én Obernyikkel, zártszéken ülve hallgattam az előadást s felvonásokközben egy országgyűlési követ így szól hozzám: „Mért nem tudnak ilyet írni a mi magyar vigjátékíróink?“ — Számár! gondoltam magamban, hiszen magyar írta ezt, még pedig az, akit vágni akarsz! — Másnap, előadás után, művem letisztázója: Komáromi,

lehet kizárni azt a pánszláv tendenciát, amelyet a csehek ma már nyíltan hirdetnek s amelynek érvényt is tudnak szerezni. Hisz ha akarják, az egész birodalmi gyűlés munkáját megakaszthatják s a németek nem is hivatkozhatnak a kisebbség terrorizmusára, mert a birodalmi gyűlésben tudvalevőleg a szlávok vannak többségben.

S ez igazán aggasztó jelenség ma, mikor a háboru a külsőben áll s amikor Ausztriának sem budgetje nincs, sem indemnitása s amikor még az annexióról szóló törvény fölötti vitában is a csehek oly magatartást tanúsíthatnak, amelylyel Ausztria tekintélyének utolsó romcsait is tönkre tehetik s amelyeket az egész világ már előre kacszajjal vár. Ezen pedig nem segít semmi osztrák machináció, csakis az, ha a németek végre tudatára ébred annak, hogy a szlávok vele ma már egyenrangú hatalom Ausztriában s ennek a konzekvenciájába is önként belenyugszik. Lombardiában és Velenczében is a hóhér volt az utolsó fellegvára az osztrák államiságnak, könnyen meg lehet, hogy Csehországban is meg fog ismétüdni az a szomorú tanulság.

Budapest, december 3.

A képviselőház holnap délelőtt 10 órakor ülést tart, melyen folytatja az 1909. évi költségvetés tárgyalását.

Gróf Andrássy Bécsben. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter holnap délután 5 óra 15 perczkor Bécsbe utazik, hogy a magyar kormány képviselőjében a svéd királyi pár bécsi látogatása alkalmából rendezendő ünnepségeken részt vegyen. A belügyminiszter vasárnap tér vissza Budapestre.

Az állami főszámszék elnöke a Házban. Rakovszky István, az állami főszámszék elnöke ma délután fölkereste a képviselőházban Wekerle Sándor miniszterelnököt és a múlt évi zárószámadásokról tanácskozott vele.

Bolgár államtitkár Bécsben. Bolgár Ferencz államtitkár, aki a honvédelmi minisztérium képviselőjében résztvett a bécsi jubileumi ünnepségeken,

egy gonoszlelkű, alattomos ember, elárulta a színészeknek titkomat; ezek megharagudtak, különösen László és Szentpétery, hogy bolondá tettem őket . . .

Ez megfoghatatlan előttem . . . Ezért megharagudni! . . . Ugy látszik, komolyan haragudtak Vahotra, másképpen hűdélisen fogták volna fel a dolgot és nevetnek rajta, különösen a színészek. Még ha Erdélyi, meg a drámabírálok haragusznak, azt értem, a mért nem ismerték föl Bayard és Dumanoir-t. De a színészek!?

Igaz, hogy ők is versenyt dícsérték a darab pezsgő, francia szellemét s nevezték el „echt champagnei“-nak a darabot, de hát ez nem ok haragudni — egy sikerért . . .

1849-ben írta Vahot a „Huszárcsiny“-t. Közbejött a világsi fegyverletétel, nem kerülhetett színre.

Nekem emlékezetes darab ez a „Huszárcsiny“. Ezt láttam életemben először színpadon előadva, Pécsen, 1859-ben. Még most is előttem a képe . . .

1851-ben, mikor, mint Vahot mondja: „az irodalom újra mozogni kezdett“, olyan darabot írt, melyben a Patikáros Ferkó zenekarát lehetett szerepeltetni. Az volt a czíme, hogy „Éji zene“. Ezzel is megjárta a jó Imre bácsi. „A darabot roppant közönség előtt a legjobb sikerrel előadták s engem, a színészekkel együtt, minden felvonás után kétszer-háromszor is kihívtak. Ámde szerencsétlenségemre, volt a darabban egy pecsovics polgármester, kit az ifjuság macskazenével tisztelt meg. Ez tudtom és akaratom kívül oly hamletileg (?) hatott az öreg Szilágyi Ferenczre, az egyetlen magyar

a ma nap folyamán néhány látogatást tett s a 4 óra 40 perczkor induló gyorsvonattal visszautazott Budapestre.

A kultuszminiszter felszólalása. Hír szerint gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter a kultuszárca költségvetésének tárgyalása során, a vita bezárása után fog felszólalni, hogy reflektáljon az elhangzott beszédekre és maga is nyilatkozzék tárczája költségvetéséről és néhány nagyjelentőségű kezdeményező lépéséről, melyekre vonatkozólag különösen a konfesszionális kérdésekről, a katolikus autonómiáról, stb., a miniszter tájékoztatásai nagy érdeklődésre számíthatnak. A miniszter felszólalására valószínűleg már holnap sor kerül.

A politika világából.

Budapest, december 3.

Elnapolás vagy felosztás?

A képviselőház ma teljesen a háborus hírek hatása alatt állott. A költségvetés tárgyalása iránt teljesen megszűnt az érdeklődés s a képviselők sokkal inkább foglalkoztak a háboru eshetőségével. A háborus hírekkel kapcsolatban az a hír is elterjedt, hogy a képviselőházat közvetlenül a költségvetés elintézése után elnapolják, a jövő év elején pedig felosztják.

Justh Gyula, a képviselőház elnöke, munkatársunk kérdésére a következő választ adta: — A költségvetés tárgyalását a jövő hét szerdáján, vagyis a hó kilencedikén, befejezi a Ház és ezzel véget érnek a délutáni ülések. A költségvetés után két, esetleg három ülésen elintézik az appropriációs törvényjavaslatot, amely után már csak a külkereskedelmi és forgalmi viszonyok rendezéséről szóló törvényjavaslat fog napirendre kerülni. Legkésőbb december tizenhatodikán a Ház megkezdí karácsonyi szünetét. Az annexió törvényjavaslat még a bizottságban sem kerül újév előtt napirendre.

A képviselőház elnökének eme nyilatkozatából is kitűnik, hogy a parlamentet mielőbb hazaküldeni igyekeznek, nehogy a döntő események bekövetkezésekor együtt legyen. Addig azonban dolgozik a Ház és a délutáni ülések befejezése

után nyomban összeül a pénzügyi bizottság, hogy folytassa és befejezze az adóreformról szóló törvényjavaslatok tárgyalását. Az erről szóló jelentést a bizottság nyomban a képviselőház elé terjeszti, úgy, hogy a Ház újév utáni első üléseiben — ha összehívják — máris megkezdheti a nagyfontosságú adójavaslatok letárgyalását. A választói reformot a bizottság újév után valószínűleg nyomban tárgyalás alá veszi. Ugy, hogy az adóreform tárgyalása a képviselőházban és a választási reform tárgyalása a bizottságban egyidejűleg fog megtartatni.

A horvátok és az annexió.

Az annexió javaslat ugyan nem kerül egyhamar napirendre, de a horvátok élénken foglalkoznak vele. A „Hrvatska“, mint Zágrábból jelentik, Roics Milán orsz. képviselő elaborátumát közli, melyet a nevezett képviselő az annexió bizottság elé szándékozik terjeszteni. Roics, aki tudvalevőleg az annexió bizottság tagja, azt mondja, hogy a magyar országgyűlésnek a pragmatika szankció kiterjesztésénél nem volna szabad praecjudikálnia a horvát országgyűlésnek. Roics azt ajánlja, hogy a törvényjavaslat 1. §-ában „a magyar trónon“ kifejezés helyett „mint Szent István koronájának viselője“ tétessék, úgy, hogy az egész passzus ekként szöjlön:

„tekintettel azokra az avitikus kötelekekre, mely dicső elődjeit, mint Szent István koronájának viselőit“.

A 3-ik §-nál Roics a következő passzus kihagyását ajánlja:

„tekintettel arra, hogy Bosznia és Hercegovina viszonya a magyar államhoz sem régebbi, sem újabb törvényeinkben nem nyert kifejezést“.

Roics szerint ez a passzus ellentétben van az első paragrafus tartalmával.

Itt említjük meg, hogy Thallóczy Lajos, a közös pénzügyminisztérium osztályfőnöke, ma Budapestre érkezett. Az osztályfőnök budapesti tartózkodása az annexió törvényjavaslatával van kapcsolatban.

megcsontitva is, elő lehetett adni.“

Levelének végén pesti ismerősökről ír Vahot. „Berlinben a bolondos Hugóval (Hugo-Bernstein Károly) találkoztam. „Báró és bankár“-ját itt is jó sikerrel adták. De hóbortos léteire itt is összeveszett az intendánssal. Valódi meghasonlott kedély. Kár érte. Ismét egy jó darabot írt: „Figaro házaselete“. Ezt tán ki lehetne dolgozni magyar színpadra is. — Bulyovszkynét láttam „Stuart Mária“ szerepében. Bámulatos, mennyire magáévá tette a német nyelvet, a „hochdeutsch“ beszédmodot, s mily pompásan fogta föl a skót királynő jellemét. Sokkal jobban, mint Ristori, úgy, hogy maholnap világhírű művész nő lesz belőle, s ellenségei mégis megmacskazenézték. — Devrient Emil azt állítja, hogy Bulyovszkyné sokkal jobban beszél németül, mint Dawison, akit ő szintén nagyra becsül. Sajnálom, hogy mind Hugóval, mind Bulyovszkynével nem vagy többet barátságban, s talán csak a sir fog benneteket kibékíteni.“

Előbb kibékültek, jóval a sir előtt. Hugo a maga szertelen heveségével sértette meg Egressyt, de kiengesztelte, elmenvén hozzá megköszönni a „Báró és bankár“ színszerzését. Bulyovszkynéra azért haragudott Egressy, mert talentumos magyar művész nő lévén, elhagyta a hazai színpadot és idegenbe ment. Ezzel is kibékült, mert Bulyovszkyné nagy betegségében fölkereste. Szegény Vahot is kibékült minden ellenségével, csak önmagával nem tudott kibékülni soha . . .

Most már nyugodhatik megbékülve — békében.

hivatalos lap szerkesztőjére, ki történetesen szintén macskazenét kapott a fiatalságtól 1849-ben, hogy ő kigyelme kapta magát, nekitűrközött a lapjában az én ártatlan darabomnak s haszontalan silányságnak és botrányosnak nevezte azt.“

Vahot mindazáltal sürgette az előadását folytatónak is, de Simoncsics igazgató azt iratta Vahotnak, hogy „mivel a kritika kikelt a mű ellen, nem adják többé, hanem írjon más, belbecsel bíró darabot.“

Meg is írta a „Bányarém“ című darabját, melyet azonban a cenzura nem engedett előadni. Később, a szabadabb világban sürin adták, különösen vidéken, épp úgy, mint a „Huszárcsiny“ is, melynek aradi előadása után, mint jövedelmi harmadot, négyszáz forintot kapott. Az „Öreg és fiatal orvost“ is átdolgozta s beadta mint eredeti magyar vígjátékot. El is fogadták, de elő nem adták. Ekkor aztán egy igen híres albumában, a leégett Losoncz fölsegítésére szerkesztett „Losoncz Phönixben“ kinyomatta.

A „Huszárcsiny“ csak akkor kezdett Pesten tetszeni, amikor Hegedűsné lépett föl benne. Ezután írta Vahot a „Mária királyné“-t, melyet kétszer adták, aztán soha többé s a „Bujdosó magyarok“-at, melylyel megint rosszul járt s zegény, mert, amint írja: „Bujdosó magyarok“ című darabomat — mely semmivel sem rosszabb, mint a többi magyar népszínmű — Kovács Pál és Vas Gereben, mint halálos ellenségeim, kifütyöltették a fiatal magyar mánásokkal, elhitetvén velük, hogy darabom a menekültek kigunyolására van írva, holott a cenzurával két hónapig kellett küzdenem, míg csak

Háborus szinek.

I. A titkolózás.

Egyidőben szokásban volt a járványos betegségeket eltitkolni. Pusztított a kórság, tömegesen hullottak az emberek, minden harmadik háznál volt beteg avagy haldokló, ám hivatalosan egyre azt konstatálták, hogy nincs járvány.

A titkolózás indokolása mindig az volt, hogy kár a közönséget megrémíteni. Hogy a betegséggel hasonló veszedelem, ha a publikum megijed és magamagának szuggerálja a rosszullevet, majd pedig a kórságot. És aztán ilyenkor nem is győznék a bajt orvosi kezeléssel, ha minden ember lefeküdne és doktorért kiáltana.

Idők folyamán mégis meg kellett változtatni a módszert. Belátták, hogy ha a veszedelmeket eltitkolják, a publikum nem tesz óvintézkedéseket s a ragály erősebben terjed. Tehát most már publikálni szokták a bajt és egyuttal kioktatják a közönséget a védekezés módjairól, s ez a módszer biztonságosabbnak mutatkozik, mint hogyha szabad utat engednének a pusztításnak.

A háborus dolgok valamennyire hasonlítanak a pusztító járványok régi kezeléséhez. A háborút az utolsó pillanatig titkolják. Persze, ennek több oka van. A készülődésekről nem szabad tudomást szereznie az ellenségnek, mert különben az még erősebben látja hozzá. Ezenkívül pedig magában a hadiállapotra szervezkedő országban is káros pánik keletkezne.

A háborunál tehát a legegyszerűbb taktikához tartozik a titkolózás.

Ime, az egész ország hangos a dobpergéstől, trombitaszóttól, teljes felszereléssel, hadikészletben vonulnak el a csapatok, Budapesten a pályaudvarról muzsikaszóval utnak indítják az első katonai vonatot és hivatalosan még folytonosan azt hirdetik:

— Nem lesz háború!

Azaz, hogy ezt így szárazon, ridegen és határozottan nem szabad publikálni, nehogy azok, akiket illet, még azt gondolják, hogy félünk a hadviseléstől, hanem a formula az, hogy az egész, ami történik:

— Hadtestkiegészítés.

S amikor olyan jelentések jönnek a csapatok kalandjai felől összeütközésekről és esetekről, amelyek már tényleges hadiállapotba is beillenek, akkor még mindig csak hadtestkiegészítést ismernek be.

Azonban, úgy gondoljuk, hogy a tovább menő titkolózásnak már kevés értelme van. És jobb is, hogy akinek a sors azt rendeli, hogy majd be kell vonulnia, idejekorán előkészületeket tesz, hogy ne érje még nagyobb meglepetés.

II. A tőzsde érzeke.

A tőzsdék például már egészen leszámoltak a háboru eshetőségével.

Azok a nagy áresések, amelyek a budapesti tőzsdén az utóbbi időben keletkeztek, s amelyek miatt napról-napra alább szállottak az értékek, amaz információk következményei voltak, miket a pénzemberek a külpolitikai helyzetéről kaptak. És ha a bécsi tőzsde után igazodott a budapesti, abban ezáltal nincs semmi különös. A bécsi tőzsdén vannak papirok, mik az uralkodó-család tagjait is érdeklik vagyoniilag. Ha aztán az ilyen papirokat ott eddigi értékükön alul dobják piacra, már ebből mások irányítást tudnak szerezni.

A szakács jobban van tájékozódva afelől, hogy mit főznek a konyhán, mint a vendég, akinek a kész ételt tálalják fel. Az uralkodóház tag-

jai gyorsabban kapnak híreket, mint mások, s ők jobban tudják, hogy tulajdonképpen miben áll és minő következményekkel jár az a bizonyos annexió.

A tőzsde most már annyira leszállott, hogy olykor egy-egy napra kis spekulációk örömét is megengedheti magának néhány fillérnyi, vagy egy-egy koronányi emelkedéssel.

Egy beavatott ember eképpen jellemezte előttünk a helyzetet:

— A tőzsdék már magát azt a kérdést, hogy lesz háború, likvidálták. Ott már leszámították a háboru megindítását és újabb nagyobb mozgalom már csak akkor keletkezhetik, a mikor vereségekkel vagy győzelmekkel spekulálnak. S a tőzsdék a számításba már nem csupán részleges háborut foglaltak be, hanem ugyyszólván egy európai háborút.

Ugyanekkor egy kiváló politikus eképpen egészíti ki az információt:

— Aehrenthal rosszul anektálta Boszniát és előidézte a rendkívüli bonyodalmat. A külügyminiszter nem járt utána a nagyhatalmak magatartása biztosításának, s amikor azt hirdette, hogy minden rendben van, akkor a külföldet nem csaphatta be, hanem csak önmagát csalta meg. Most már az újságolvasók is tudják, hogy a nagyhatalmakkal nem történt békés megegyezés és immár nemcsak Angliával, hanem Olaszországgal sem vagyunk tisztában. Azt is tudják, hogy Törökország nem áll magában és amely rapon a monarchia hadserege Szerbiába bevonul, azon a napon más nagyhatalom is meg fog mozdulni.

III. A parlament.

A képviselőház költségvetést tárgyal, de minden egyéb inkább érdekli a parlamentet, mint az, amiről a szónokok beszélnek. Reggelként hangosan olvassák a külföldi jelentéseket és ezenkívül majdnem hogy odahallatszik a hajógyár gépeinek bugása. Mindenki természetesnek találja már, hogy ahol hadifelszereléseket, töltenyt és efélet gyártanak, ott fel van függesztve a vasárnapi munkaszünet és éjszákankint is dolgoznak.

Multkor egy interpelláció készült fegyveres összeütközésről, melynek magyar katonák áldozatául estek. Az interpellációt elő is terjesztették a képviselőház tegnap esti ülésében, de csak pár mondatnyi szürke bevezetéssel. Az interpellációra a miniszterelnök nem válaszolt.

— Nem czáfolta meg! — konstatálták abból, hogy a válasz elmaradt.

Logikai összefüggést kerestek ebben a tényben és a másikban. Nevezetesen, hogy válasz nem adódott és hogy az interpelláló igen röviden kezelte a kérdést.

— Azért történt így, hogy ne keletkezzék nyugtalanság és a képviselőnek ilyen esetben kötelessége az esetleg meglévő információit is eltitkolni — vélték a hallgatók.

És tovább okoskodva arra is kitértek, hogy a miniszterelnök sablonszerű czáfolattal nem állhatott elő. Mert hátha ezt az összeütközést is befoglalják azok közé, melyet a diplomácia a casus belli gyűjtőnévbe fog illeszteni.

IV. Levél a harcztérrel.

Tehát azt mondják, hogy háború nincs. Ergo harcztér sincs. Ellenben levél már van a harcztérrel.

Egy főhadnagynak a haláláról érkezett értesítés a katona hozzátartozóihoz. Ezzel egyidejűleg levél jött azzal a felszólítással, hogy az eset eltitkolandó.

A másik hír egy Treitler (mások szerint Kreitler) nevű főhadnagyról szól, aki Nyiregyháza alá és állítólag a bileki összecsapásnál elesett.

A róla szóló értesítés azt jelentette családjának, hogy a főhadnagy öngyilkos lett. A bolttestet hazahozták és itthon konstatálták, hogy a golyó bal arcán hatolva ment át a fején. Így tehát nagy mértékben valószínűtlenné tartják, hogy a halál öngyilkosság folytán következett volna be.

Budapest, december 3.

A zárszámadások. A képviselőház zárszámadásvizsgáló bizottsága ma délután 5 órakor Sziklay Ottó elnöklésével ülést tartott, amelyen a kormány részéről Popovics Sándor és Bezzeredy Viktor államtitkárok, a számvevőszék részéről Dárday Sándor alelnök és Succováthy István min. tan. volt jelen.

A bizottság az 1906. évi belügyi zárszámadásokat tárgyalta Hencz Károly előadásában. Hencz mindenekelőtt kifogást tett Kristóffy volt belügyminiszter törvénytelenül engedélyezett nyugdíja, ugyszintén a Bély László, Kovács Gusztáv és Nagy László főispánok részére engedélyezett kegydíjak ellen. Bezzeredy államtitkár kijelenti, hogy ezen nyug-, illetve kegydíjak engedélyezése iránt nem a jelenlegi belügyminiszter tett előterjesztést. A bizottság Popovics államtitkár, Beniczky Elemér és Éber Antal bizottsági tagok felszólalásai után elhatározza, hogy ezen nyug- és kegydíjak engedélyezését a Ház elé terjesztendő jelentésében a részletes indokok előadásával kifogásolni fogja. A belügyi tárca többi tételét a bizottság Hencz Károly előadása alapján tudomásul veszi, de jelentésében meg fog emlékezni azon tetemes tulkiadásokról, amelyek ez év belügyi kezelésében a nemzeti ellenállás letörésére fordítottak. Ezután a bizottság a pénzügyi tárca zárszámadásaira tért át, amelyek során Éber Antal előadó kifogásolja, hogy átfutó kezelésben a királyi várpalota építésére adott előleg évről-évre emelkedik. Popovics államtitkár utal arra, hogy a királyi civillista nemcsak most utólag járul a várpalota építési költségeihez évente hozzá, hanem a civillista terhére 1867. óta hasítottat ki az alap dotációja, amely az építés megkezdésekor mintegy 10 millió koronát tett ki. Ezzel az összeggel tehát az udvartartás ugy járult az építkezés költségeihez, hogy ez uton az állami költségvetést kamatvesztéség nem érte. Egyébként reméli, hogy az 1909. éven túl a zárszámadások e tételnek a rendes törlesztések után beálló rendszeres apadását fogják kimutatni. A bizottság ugy határozott, hogy jelentésében ezen építési költségeknek a rendes költségvetési kezelésbe való áttételét fogja kivánni. Az állami vasgyárak tételénél Éber Antal előadó kifogásolja a kimutatott jövedelmezőség arányt, amely nem reális. Vajkay miniszteri tanácsos, az állami vasgyárak igazgatójának felvilágosításai után Popovics államtitkár kilátásba helyezi, hogy a jövőben a zárszámadásokban közzé fogják tenni a vasgyárak kereskedelmi mérlegét. A bizottság ugy határozott, hogy a vasgyárak mérlegelési rendszere ellen támasztott kifogásokat az előadó által előterjesztendő írásbeli jelentés alapján fogja újból tárgyalni.

A bihari mandátum. Nadányi Károly, a bihari választókerület függetlenségi pártjának jelöltje most folytatta körútiát a kerületben. Tegnap Félgyűlésén tartotta meg programbeszédét, ahova Halász Lajos orsz. képviselő is elkísérte. Ma a berettyómenti községeket látogatták meg.

Küldöttségek a képviselőházban. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter ma délelőtt fogadta Borszék község küldöttségét, amely arra kérte a minisztert, hogy legelőfejlesztés czimén állami segílyt engedélyezzen. A miniszter átvette a község memorandumát és megígérte, hogy a kérdést jóakarattal fogja megvizsgálni és kilátásba helyezte a kérés kedvező elintézését. Délben a küldöttség Mezőssy Béla államtitkárt kereste fel. — Csatád község küldöttsége tisztelteti gróf Andrássy Gyula belügyminiszter előtt, akitől azt kérték, hogy engedje meg, hogy a községi árvaalap kamataiból a község ingatlant vegyen oly módon, hogy az árva-alap számára telekkönyvezzé el és csak haszonélvezete legyen a községnek. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter megjegyezte, hogy a kérés kissé szokatlan, de meg fogja vizsgálni az ügyet és lehetőleg kedvezően intézi el. — Bogáros község küldöttsége gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszterrel állami segílyt kér a községi iskolák számára. Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter megígérte, hogy megvizsgálja az ügyet és lehetőleg teljesíti kérésüket. — Bély temesmegyei község Darányi Ignác földmívelésügyi minisztert kereste fel. A küldöttség ké-

rése az volt, hogy a kincstári bérletek bérbeadásánál a községnek a magánosokkal szemben előnyt biztosítson a kormány. A miniszter figyelmeztette a küldöttséget, hogy az ajánlatok beadásánál pontos legyen és a maga részéről megígérte, hogy ha lehet, kedvezően intézi el kérésüket.

Kultura a Házban.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, december 3.

A mai napon bevonult a kultura a magyar parlamentbe, az elemi-, a közép-, a felső oktatással, zenével, Operaházzal, Nemzeti Színházzal és mindazzal együtt, ami a kulturához tartozik.

A földmivelségi tárca maradványával rövid félóra alatt végeztek. Ezt a félórát azonban tartalmassá tette az, hogy Darányi Ignác is fölszólalt, aki a székely-kérdésről adott Zakariás Jánosnak fölvilágosításokat.

A kultusz-tárcazt Sággy Gyula ajánlotta elfogadásra.

Utána Szabó István a testnevelés érdekeiről beszélt, majd Návay Lajos tartott az iskolai ügyek egész komplexumát felölelő nagyhatalú, hatalmas méretű beszédet.

Bella Mátyás a szokott nemzetiségi gravameneket sirta el, majd Nagy Sándor kezdett beszélni nagyon érdekes szempontokkal támogatván a népiskolák államosítását. Nagy Sándor beszédét derékon vágta ketté a déli nagy szünet, délután pedig tovább folyt a kultur-vita, melyben Vlád Aurél, Halász Lajos, Csóti Géza, Zakariás János vettek részt.

Somogyi Aladár az Operaház ügyeivel foglalkozott hosszabban. Beszédében sok volt az értékes ötlet, de azért hallgatóságát nem tudta megnyerni arra, hogy velet egyetértsen. Tulajdonképpen hosszadalmasan s jelentőségben túlozva foglalkozott egy kisebbrangú és aprógazsú művészeti szerződés ügyével, azután az Operaház bérletének ismert dolgát tette szóvá. Ez a halvaszületett bérletterv tudvaleg már lefolyt dolog; annak idején mi is határozottan állást foglaltunk az ellen, hogy ez a műintézet állami kezelésből magánbérlet kezébe jusson. Somogyi Aladár most, hogy ezt szóvá tette, élesen neki támadt annak a művészembernek, akinek nevét a bérlettervekkel együtt emlegették. Leveleket, táviratokat olvasott föl az ő aláírásával, melyekben a bérlet érdekében tárgyalásokat kezdett budapesti urakkal. A hallgatóság sehogy sem tudta fölfedezni ezekben az írásokban a rettenetességet, mert azt mindenki természetesen találta, hogy ha valaki egy ilyen nagy vállalkozásra készül, minden lehető — megengedett uton — törekszik feléje. És egy igazi művészember számára a legmagasabb ambíció lehet az, hogy maga kerüljön egy ilyen műintézet élére.

Apponyi Albert különben egy rövid és nagyon világos beszédben nyomban megadta Somogyi aggodalmaira a szükséges fölvilágosításokat. Apponyi magyarázata mindenkit tökéletesen kielégített.

Részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

Délelőtt.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Szentkirályi Zoltán és Hammersberg László.

Az elnök: Megnyitja az ülést. Folytatják a földmivelségi tárca költségvetésének tegnap este megkezdett részletes tárgyalását.

A földmivelségi költségvetés.

A hegyvidéki akció tételénél Zakariás János a székelyföldi akció kiszélesítését sürgeti.

Pop-Csicsó István hegyvidéki akciózt sürget a románok s különösen a mőczok számára.

Darányi Ignác földmivelségi miniszter: Figyelemmel kíséri a székelyek dolgát és rajta lesz, hogy helyzetük javuljon. Pop-Csicsónak az a vádja, hogy a kormány elhanyagolja a románok érdekét, teljességgel alaptalan. Hirtapilag fogja közzétetni az erről szóló adatokat, hogy ország-világ lássa, minő alaposággal vádol Pop-Csicsó István. (Élénk helyeslés.) Mikor a kormány valamely új intézményt akar a nép javára meghonosítani, a nemzetiségi vezeték megtagadják közreműködésüket, mert nem a népen segíteni, hanem új igazgatót szerezni akarnak. Egy-két adatot máris fölhoz, amelyek megcáfolják Pop-Csicsó előadását. (Zajos helyeslés.) Magyarországon a legelő-marhák után az oláhok fizetnek legkevesebb fűbért. (Zaj.) Az oláh igazgatók azért gyűlölik a mi közegünket, mert igazgatóikat meggátolják működésükkel. (Élénk helyeslés.)

A tételt a Ház változatlanul megszavazza, ugyszintén a tárca hátralevő tételét is. (Élénk helyeslés. Eljen Darányi! kiáltások.)

Következik a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetésének tárgyalása.

A közoktatás.

Sággy Gyula előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a költségvetést. Egyben tudomásul venni kéri a Népszínház átvételéről szóló jelentést is. (Helyeslés.)

Szünet után Szabó István szólal fel. A testnevelésről beszél. Igen fontosnak tartja egy nemzeti, mint emberi szempontból, hogy az ifjúságot testileg is kifejlesszék. A testnevelést képzett szakemberekre kell bízni. Szükségesnek tartja, hogy a kultuszminisztériumban külön testnevelési és egészségügyi szakosztályt létesítsenek, továbbá, hogy a tornatanárképzést államosítsák. A tornatanárokat arra is ki kell képezni, hogy az egészségtant is tanítani tudják. A tornatanárok fizetésügyét is rendezni kell. A költségvetést elfogadja.

Návay Lajos beszéde.

Návay Lajos: A közoktatásügyi miniszter politikája iránt bizalommal viseltetik, nem pártállásból, de magyar érzésből kifolyólag. Azon törvényalkotások és a tevékenykedésnek azon hosszú sorozata, amelyek az ő nevéhez fűződnek, minden elfogulatlan ember előtt világos bizonyítékai annak, hogy közoktatásügyünk vezetése és a népnevelés ügye a leg-hivatottabb kezekbe van letéve. (Ugy van!) Általában véve tehát, a társadalom bevonása nélkül helyes közoktatási politikát vinni nem lehet. (Ugy van!) Ezért a miniszter azon nézetében, amely az állami tevékenykedése mellett a társadalom és az autonóm körök munkálkodását helyesli és kívánja, ő is teljesen osztozik. Érti azon óhajokat és kívánásokat, amelyek a népoktatás általános államosításában vélik a népoktatási politika helyes irányát feltalálhatni, de ezzel szemben nemcsak a történelmi fejlődés, hanem az alkotmányos szabadság alapján is más nézet van, mert az államnak amennyire kötelessége a népnevelés irányát megszabni, a maga felügyeleti körét megállapítani és hatékonyan kifejezni, ép annyira nem nélkülözheti az állam a társadalom szabad köreinek részvételét.

Azok, akik az állami oktatásban vélik felfedezhetni az egyedül helyes eszközt, felelik, hogy az a népoktatás általi oktatás egy igen kis része kulturánk fejlődésének és hogy az oktatás mellett van a nevelés kérdése, melyet pedig sohasem nyújt az iskola, mert a nevelés csak a társadalom köreinek részvételével eszközölhető. (Ugy van!)

Ami a népnevelés kérdésével oly kapcsolatos és sokszor felhozott nemzetiségi kérdést illeti, a nemzetiségekkel szemben támadó hadjáratot nem intéz. Nem azért, mert az a nézet, hogy a népnevelési intézetek nem a küzdelem eszközei, hanem a békés hódolás fegyverei. (Helyeslés.) Nekünk arra kell törekednünk, hogy egy erős, egységes kulturát alkossunk, melynek áldásai kiterjedjenek minden polgárra és az erkölcsök nemesítésével egyrészt fogékonyabbá tegyenek mindenkit mások szerzett és védett jogai iránt, de másrészt kibékítik a népoktatás felé a kötelességérzetet, amelyvel mindenki tartozik annak az államnak, amelynek jótéteményeit élvezzi. (Helyeslés.)

Jelzi, hogy azon tanítási szabadságot, amelyet az igen tisztelt miniszter ur teljes mértékben fenntart és biztosít, éppenséggel nem látja veszélyeztetve azon korlátok felállításával, amelyeket a t. miniszter ur nagyon helyesen fixirozott, mert ezen szabadságjogok lényege éppen abban rejlik, hogy tulajdonképpen korlátok közé szoríthatnak, hogy ezen korlátok betartásával mindennemű beavatkozással szemben védelmet is nyernek. De hiszen semmiféle jog és így a szabadságjog alkalmazása sem ellenkeződik az állam érdekeivel, mert csakis az állam tekintélye és főhatalma nyújthatja azon védelmet, amely mellett a szabadságjogok és így a tanítási szabadság is egyáltalában érvényesíthetők. (Élénk helyeslés.)

Tehát azon felügyeleti jogból kifolyólag, amely törvényeinkben le van fektetve, nem látja veszélyeztetve a nemzetiségek autonóm jogait, ha ezek a jo-

gok a magyar államnak azon, mondjuk, egységes jogaival ellentétbe nem jönnek. (Ugy van!)

Nagy hibája a népnevelésnek, hogy az iskolai hatóságok nem állnak a helyzet magaslatán s a társadalmi tevékenységet nem lehet bevonnani az iskolai szolgálatába, mert kevés ember akad, aki erre, bár terhes, de hazafias tevékenységre vállalkoznék. Harmencz évvel ezelőtt statuáltattott a megyei iskolatanács, működésének azonban ezen hosszú idő alatt a megalakuláson kívül semmi nyoma. Helyes intézkedésnek tartaná, ha ezt a megyei szervezetet járásintézménnyé alakítanák, így lehetne tőle eredményt várni. Az iskolaszékek tagjainak kvalifikációja csekély kvalifikációhoz, az irni-olvasni tudáshoz van kötve, amellett baj az is, hogy a tanító és iskolaszék között nagyon kényes a helyzet. El kellene választani a materiális vezetést a szellemi vezetéstől, mint ahogy Németország városaiban látjuk. Nagy hiba van a tankötelezettség körül is. A törvény kimondja, hogy bizonyos korig az iskolát látogatni kell. A mulasztások körül az ítélkezés joga az iskolaszék hatáskörébe tartozik, de már a büntetés végrehajtása az előjáróság teendői közé van sorolva. Ez a gyakorlatban arra vall, hogy az előjáró, féltvén a népszerűségét, végre se hajtja a büntetést. Így pedig nem lehet keresztülvinni a beiskoláztatást. Nagy baj az is, hogy rendkívül sok gyermekseléddel találkozunk. Ez ellen az embertelen eljárás ellen a legnagyobb szigorral kell fellépni. (Helyeslés.) De hisz a törvény máris száz koronával sújtja, ezt a gyermek testi és lelki fejlődése ellen elkövetett bűnt, csak ott a baj, hogy a törvény nincs végrehajtva. (Ugy van!)

A szüneti időnek beosztására nézve az volna a kérdése a miniszterhez, nem-e volna jobb, ha a téli ünnepekre eső szünetet rövidebbre szabná, hogy a gyermekek legalább a téli folyamán intenzívebb oktatásban és nevelésben részesüljenek? A gazdasági ismétlőiskolákban az írás-olvasásra és a számvetésre szeretné a fősúlyt fektetni, mert a többi tárgynak tanítása arra a tanulóra alig bir gyakorlati fontossággal. Az ismétlőiskolák a tizenöt éves koraig végződének, épp akkor, amikor a gyermek teste és lelke fejlődésben van és a legjobban rászorul a vezetésre. Ha a gyermek ilyenkor nem részesül az erkölcsi nevelésben, rossz társaságba kerülve, könnyen ellensége lehet minden jónak, amire az élet folyamán még szüksége van. Épp ezért fokozott mértékben kellene támogatni az ifjúsági egyesületeket, hogy az ifjúságból hasznos polgárokat nyerjünk a hazának. (Helyeslés.) Nagy elismeréssel szól azokról a tanítókról, akik önfeláldozóan felelnek meg fontos hivatásuknak, mert bennük látja az új Magyarország felépítőit. (Helyeslés.)

De nem hallgathatja el azt a sajnálatos tapasztalatot, hogy a tanítóképzőkből most kikerülő ifjakban meglazult a tanítói szellem. Tulzott igényekkel lépnek ki az életbe, ahol nem a magasabb kulturájú embert képviselik, aki fogékony a nép bajai iránt, hanem a nagy igényekkel fellépő embert és bizalom helyett visszatetszést szülnék a népben. Már pedig, ha a nép és a tanító között nincs meg a harmónia, attól a tanítói működéstől nem sok jót várhatunk. (Helyeslés.) Látja, hogy a miniszter nemcsak a jelennek, de a messze jövőnek dolgozik, ezért bizalommal van működése iránt s a költségvetést örömmel elfogadja. (Eljenzés és taps. A szónokot számosan üdvözlik.)

Bella Mátyás a nemzetiségi kérdésről beszél.

Az elnök figyelmezteti, hogy ezt a házzabályozást nem engedik meg.

Maniu Gyula: Akkor nem lehet tárgyalni!

Az elnök Maniut rendreutasítja.

Bella Mátyás: Arról panaszkodik, hogy a kormány csalafinta módon magyarosítja a nemzetiségi gyerekeket.

Lukács László: Az erőszakos magyarosítás állam- és hazaelenes dolog!

Bella Mátyás nem fogadja el a költségvetést.

Nagy Sándor: Az átmeneti időben, melyben közjogi és közigazgatási irányban meg vagyunk kötve, a kultura terén kellett nagyot alkotni. Ez a tavalyi törvényalkotásokkal meg is történt. A szó az állami népoktatás híve, mi ősi álláspontja volt a függetlenségi pártnak. Azért mégis hazafias örömmel fogadja el a költségvetést, mert a tavalyi törvények végrehajtásával mindent el fogunk érni, mit a függetlenségi párt az elemi tanítás államosításától várt.

Az elnök két órakor délután négy óráig szünetet ad.

Délután.

— Kezdeté négy órakor. —

Elnök: Rakovszky István.

Nagy Sándor folytatja a délelőtt félbeszakított beszédét. Beszél a népnevelés legalsó tagozatáról, az ovodáról is és sürgeti, hogy új ovodai törvényalkotassék, amely ugyanazon elveket tartalmazza, mint a népoktatás, legyen az ovodázás kötelező és ingyenes. A megbízható tanfelügyelet is fő kélke az Apponyi-féle törvények helyes végrehajtásának. Kellő munkaerőt kell a tanfelügyelőknak adni. A múlt évi költségvetés negyvennel, a mostani huszszal emelte a

segédtanfolygók számát, de kellő segédszemélyzettről is gondoskodni kell. Alapelv legyen, hogy legalább egyszer egy évben minden iskolát lásson a tanfelügyelő, tehát nem kell az utálatányokat sablon szerint, hanem az iskolák száma és a látogatási szükséglet szerint megállapítani. Az iskolai építkezéseknél sok pénzt dobnak ki azáltal, hogy a drága építkezést igénylő, de sokszor nem szükséges mintaterv szerint történik az építkezés. Most egy millió van beillesztve az iskolák karbantartására, 400.000 korona új állami iskolák építésére, ha ezt okosan felhasználjuk, sokkal több jó iskolát kapunk, mintha akár drága bért fizetünk, akár mintaterv szerint építünk. Beszél végül a középiskoláról, melynél szülő az egységes középiskola híve, mert így a pályaválasztás kérdése megfelelő időre tolatik ki. Különös figyelmébe ajánlja a miniszternek a középiskolai tanárok és egyáltalán a középfokú iskolák tanárainak fizetési ügyét. A költségvetés szerint csak harmincz a középiskolai tanárok közül jön a VII. fizetési fokozatba, amely 3%-át teszi ki a karnak, ugyanez az arány a tanítóképző tanároknak nézve. Jogos az az óhaj, hogy a karnak egyharmada jöjjön a VII. fizetési osztályba, mert hiszen csak így lehetséges, hogy elérje mindenki azt a fizetést, amelyet méltán megérdemel. A tanítás épp oly fontos életszükséglete az államnak, mint a jogszolgáltatás, vagy más feladat, így tehát a tanárokat mások mögé helyezni nem lehet. Kijelenti végül, hogy Apponyi lerakta eddigi miniszteri működésével a nemzeti művelődés alapköveit, iránta a legteljesebb bizalommal van és ezért a költségvetést elfogadja.

Vlád Aurél: Apponyinak az a czélja, hogy ebben az országban egységes kultúrát csináljon. Ez még egy nyelvű országban is lehetetlen, annál kevésbé lehetséges a sok nyelvű Magyarországon. A középiskolában az egyház akarta kiszámítani a kultúrát, de a tudomány és a szabad gondolat végül is diadalmaszkodott. A kultúrát az állam vagy a kormány sem sajátíthatja ki. A mostani kultuszminiszter a nemzetiségektől még a nemzetiségi törvényben lefektetett jogokat is el akarja vonni. Ezzel szemben követeli a román nép teljes kulturális szabadságát.

Lukács László: A hazafiság követelése ez! (Derültség a függetlenségi pártban.)

Vlád Aurél: Apponyi tanító-fizetésrendezési törvényei a törvény előtti egyenlőséget iktatták törvénybe. Kevesli a költségvetésben kulturális czélokra felvett összeget. Kevesli a szakoktatásra fordított összeget. Kulturális életünk egészségtelen tünete, hogy mindenki a tudományos pályák felé gravitál, mert diplomával akarja kenyerét megkeresni. Követeli az állam és az egyház elvadásztását. A miniszter a népoktatást elvonja igazi hivatásától és a magyarosítás eszközeül használja föl. Ez nem válik a kultúra dicsőségére.

Csöti Géza a polgári iskolákról és a tanítóképzésről beszél. A pedagógiai oktatás gyökeres reformját sürgeti.

Halász Lajos a diplomás proletárság elszaporodásával foglalkozik. Kifejti, hogy bárminő kormányzati ághban, ha nem olyan állásra hirdetnek pályázatot, ahol a már hivatalban lévő előlépésről lehet csak szó, egész légiója jelentkezik a pályázókban. Gyakran sokkal nagyobb kvalifikációval, mint aminő az állás elnyeréséhez szükséges. Foglalkozik a diplomás nők szomorú helyzetével. Felemlíti az ügyvédek túltengését, aminek eredményül tudja be az ügyvédi kar tekintélyének csökkenését. Elismeri, hogy a kérdés a társadalmi és gazdasági evolúció kérdése, de szükségesnek tartja, hogy a kormány is figyelmére méltassa a diplomás proletáriátus kérdését. Sürgeti a felső ipariskolák szaporítását, mert most csak a legnagyobb utánjarrással sikerül elérnie a jelentkezőknek azt, hogy a jövő évre előjegyezzék. Már pedig nagyon kevés szülő van abban a helyzetben, hogy a gyermekével egy évig várakozzék arra, hogy a gyermeket esetleg jövőre felveszik. Kimutatja, hogy míg nálunk alig 2 és fél milliót fordítanak iparoktatásra, addig Ausztria évente 14 milliót költ iparoktatásra, holott odaát igen sok nem állami iparszakiskola áll fenn, aminő nálunk talán egy sincs. Szükségesnek tartja a felső ipariskolák szaporítását és a többi már létező ipariskolák szervezésének olyan irányu megváltoztatását, hogy annak elvégzése az önkéntesi jogot biztosítsa, mert sok szülő csak azért adja fiát a középiskolába és nem ipariskolába, mert így az egyéves katonai szolgálatot biztosítja fiának. Kifogásolja, hogy az ipari iskolák ügye a kereskedelmi, a gazdasági iskolák ügye a földművelésügyi miniszteriumban vannak, holott a közoktatás egységes és harmonikus irányítása csak akkor várható, ha az összes iskolai ügyek egy miniszter hatáskörébe lesznek utalva.

Az Operaház és a Nemzeti Színház ügyei.

Somogyi Aladár: A Nemzeti Színház és az Operaház ügyeiről kezd szólni. Utal azon mély változásra, amely a magyar kir. Operaháznál történt, amidőn egy ahhoz nem értő, meg nem fel-ő igazgató

személye helyett, a kultuszminiszter igen megfelelő, szorgalmas, ahhoz értő művészi igazgatót állított, aki minden tekintetben megfelelt annak a várakozásnak, amelyvel működése elé néztek. A legnagyobb készséggel csatlakozik ahhoz a meleg elismeréshez, melyvel legutóbb is a miniszter az Operaház igazgatóját kitüntette és ahhoz ő, aki működését figyelemmel kísérte, saját tapasztalatából is hozzájárul. Hogy azonban az új igazgatónak működése minél sikeresebb legyen, természetesen, feltétlenül meg kell lenni a művészeti kérdések intézésében annak a szabad kéznek, melyet a kultuszminiszter nagyon bölcsen kilitásba helyezett és meg is valósított. Akadékoskodással, vagy avatatlan beavatkozással sok kárt lehet csinálni. Felpanaszolja, hogy egy esetben, a kultuszminiszter alatt álló adminisztratív államtitkár, avatkozott be teljesen avatatlan kezekkel az igazgatónak a hatáskörébe olyan esetben, amikor operaházi tagok szerződéséről volt szó. Az Operaházban próbaéneklés volt. Többen jelentkeztek a próbaéneklésre és többen olyanok, akik igazán meg is lettek volna a követelményeknek. Jelentkezett azonban egy nő szintén a próbaéneklésre, aki semmi tekintetben sem énekelni jól. Meg kell mondania azt is, hogy az illető az adminisztratív államtitkárnak igen közeli rokona és ez az adminisztratív államtitkár keresztülvitte az igazgatónál, hogy ezt a rokonát az igazgató szerződtesse. Megtörtént tehát az Operaháznál, hogy az igazgató, annak a sok hasznavehető énekesnőnek, akiket, sajnos, a szerződésnél fogva még nem tudott elbocsátani, az osztályát még egygyel szaporított! azért, mert az illető az adminisztratív államtitkárnak rokona. Hát meglehet, hogy az illető igen jó énekesnő-tanárnőnek, de semmi esetre sem felel meg annak, hogy a magyar királyi Operaház színpadján szerepet adjon. Röviden csak még egy dologhoz óhajtok szólni, ahol szintén az adminisztratív államtitkárnak a keze volt benne és ez az Operaház bérbeadásának a kérdése, amely tulajdonképpen lekerült volna a napirendről, azzal a nyilatkozattal, amelyet a miniszter az Operaház művészeinek a küldöttsége előtt tett.

A kérdés az — folytatta ezután — hogy ez az Operaház kulturintézet-e, vagy sem, megfelelő-e azon követelményeknek, amelyeket egy kulturintézetnél várunk, megállja-e a helyét kulturintézeteink sorában? Hát t. Ház, a felelet nagyon egyszerű. Kulturintézetnek feltétlenül kulturintézet, mert zenei életünknek egyetlen produkáló műintézete. Már csak azért is kulturintézetnek kell tekintennünk, mert tudvalevő, hogy minden valamirevaló metropolisban operaháznak lenni kell, sajnos, nekünk csak egy van, ezt az Operaházat pedig akkor is, ha nagy deficittel dolgozik, feltétlenül istápolnunk, támogatnunk és fentartanunk kell. A költségvetés tanúsága szerint évente ráfizetünk az Operaházra, de ezt nem szabad sajnálnunk, mert akkor, ha a hozzájárulást megtagadnók, az a szegény érne bennünket, hogy egy nagy metropolisban, egy nagy nemzetnek egyetlen Operaháza sem léteznék, pedig zenei életünk a legutóbbi években igen szépen fejlődik.

A jövédelmesség ebben a tekintetben nem számíthat.

A jövédelmesség azonban a jelenlegi igazgatóság kitűnő vezetése alatt emelkedett, a deficit csökkent és éppen ezért nem áll az, amit a sajtónak egy nagy része hozott fel a bérbeadás kérdésénél annak támogatására.

Bérbeadni ezt az egyetlen Operánkat nem szabad. Ez megbocsáthatatlan bűn volna a zenei kultúra ellen.

A bérbeadás körül, mondhatom, csakugyan botrányos dolgok folytak akkor, amikor ez a kérdés napirenden volt. Volt az Operának egy baritonistája, aki beteges ambícióinak megfelelő helyet az Operában kapni nem tudott, mert az ambíciói sokkal nagyobbak voltak, mint amily nagy volt a tehetsége.

Ez a baritonista örökség folytán meglehetősen nagy vagyonra tett szert és valamiképen szerződtesse magát a párisi Operához. Röviddel ezután óriási cikkek jöttek nagy művészi kvalitásairól, dicsőségéről és sikereiről, amik azonban a valóságban alig léteztek. S akkor ez az ur, aki, mint mondtam, nagy vagyonhoz jutott s aki jobb erők miatt annakidején nálunk nem tudta az ambícióinak megfelelő helyet kivívni magának, elhatározta, hogy valahogyan hozzáférkőzik a magy. kir. Operaházhoz azért, hogy kitarja onnan azokat az embereket, akik tehetségük folytán oly sok kellemetlenséget szereztek neki. Hogy pedig ezt elérhesse, körülbelül 24 levelet írt Budapestre, amelyek közül hator leszek egyet felolvasni. Ezek a levelek, amelyeket Beck Vilmos baritonista írt Budapestre, részint a sajtó képviselőinek, részint pedig más, sokkal magasabban álló uraknak szólnak.

Eitner Zsigmond: Ez a levél kinek van címelve?

Somogyi Aladár: Azt nem mondom meg. (Halljuk! Halljuk!) Szól ez a levél a következőképpen:

Itt vagyok inkognitóban, egy pár napig, szombatig Bécsben. Azon régi jóbarátság és őszinte tisztelet és szeretet, amely minket hosszú évek óta egymáshoz fűz, bátorságot ad nékem

ahhoz, hogy Hozzád és csakis hozzád fordulhassak bizalommal, kérve őszinte baráti tanácsodat, mielőtt egy igen fontos ügyben, végérvényes lépést tennék. Én haza jó soká nem jöhettek, itt élek számkivetésben. Viszont oly égetően fontos tényeket és adatokat óhajtok veled bizalmasan közölni, amelyeket csak élőszóval mondhatnék el. Kérve kérlek: íer fel Bécsbe, ha csak egy pár rövid órára is és nagyon fontos szolgálatot teljesíthetsz kulturális szempontból és nagy hálaért kötelezed régi jó barátodat, Beck Vilmost. Kérlek feltétlenül titoktartást.

Ujból megjegyzem, hogy ilyen 24 levél érkezett Budapestre és ez az ur olyan ügyesen fonta a szálat, hogy azok, a Pester Lloyd akkori számai szerint a kultuszminiszter ur közvetlen közelébe jutottak el, amennyiben állítólag az adminisztratív államtitkár urig nyultak, amint ezt a Pester Lloyd november 27-iki száma mutatja is. A Pester Lloyd akkori híradása szerint az adminisztratív államtitkár ur fenn is járt Bécsben és állítólag tárgyalta a t. miniszter ur háta mögött Beck Vilmost.

Én őszintén megvallva, nem merem elhinni ezt, (Halljuk! Halljuk!) mert hihetetlennek tartom, hogy éppen gróf Apponyi Albert t. miniszter urnak egyik munkatársa, őt megkerülve, Bécsbe menjen és ott az ő háta mögött tárgyaljon olyan kérdésben, amelyben az ő közvetlen főnöke, gróf Apponyi Albert állást sem foglalt.

Kállay Tamás: Akkor ezt miért mondd el?

Somogyi Aladár: Azért mondom el, mert a közvéleményben ez a hír meg van gyökeresedve. Ezt a tudatot, ezt a véleményt akarom itt elosztani éppen a kultuszminiszter ur nyilatkozata által. Előre is jelzem, hogy akkor, amidőn én az adminisztratív államtitkár urnak ezen eselekedetéről bírálatot mondom, tudom azt, hogy gróf Apponyi Albert kultuszminiszter ur az ő lovagiaságával, finom érzékével feltétlenül meg fogja védeni az államtitkár urat. De előre is jelzem, hogy nem vagyok hajlandó elismerni azt az elvet, hogy a miniszter ur tartozik felelősséggel azért, ami a miniszteriumban történik. (Mozgás és ellentmondások.) Bocsánatot kérek, a miniszter ur nem tehet arról, hogy háta mögött mit tett az államtitkár ur. A miniszter akkor felelős, ha tud róla. Akkor, midőn ez a kérdés nagy hullámokat vert fel; amidőn a művészi körök izgatottak voltak már és amikor ezen urak nem csekély része ment fel Bécsbe Beck ur költségén, akkor Beck ur sürgönyökkel árasztotta el azokat, akik nem mentek fel. Az egyik sürgöny példái a következők: „Operánknak rendkívüli szolgálatot teljesítesz, ha meghívásomra, költségre Bécsbe, Hotel Erzherzog Karl, inkognitó feljönni méltóztatnál. Felizgult kedélyek nyugtatására kimerítő adatokat nyerhetnél. Ölel Beck”.

Ha a dolog olyan ártatlan természetű lett volna, akkor nem lett volna szükség arra, hogy egyes urak inkognitóban menjenek fel Bécsbe, hanem nagyon simán felmehettek volna. (Derültség.) Igenis simán, vagyis minden tartózkodás nélkül. Az Operaház tagjai maguk is állást foglaltak a tervezett bérbeadás ellen. Akkor érthetetlen volt ez az állásfoglalás előttem is, de most értem, amidőn a m. kir. Operaháznak egy szerződési blankettája jutott kezembe, amelynek 11. pontja szerint az operaházi tagok tíz és elemi csapások esetében, vagy pedig ha az épület átalakítása miatt az Operaház két hónapnál hosszabb ideig zárva marad, elbocsáthatók.

Beck Vilmos ur tehát nem akart egyebet, csak át akarta alakítani az Operaházat beadványa értelmében és pedig azért, hogy az ott már körülbelül 20—25, sőt 30 éve szolgáló tagoktól megszabadulhasson, mert ennek a szerződésnek van egy pontja és ez a 14. pont, amely így szól (Olvasva): „Ha a szerződött tag tíz éven keresztül is tagja az Operaháznak, akkor is elbocsátható, hogyha az Operaház két hónapon túl átalakítás miatt marad zárva.”

Ez rabszolgák és nem komoly szerződés, mert lehetetlen, hogy aki véglegesítve van, az elbocsátható legyen, még pedig ilyen semmi okból.

Ezen pontot különösen azért hoztam fel, hogy a miniszter urra appelláljak, hogy méltóztatssék ezt a pontot, ha az eddigi szerződésekből nem is lehet, de az ezutánakiból feltétlenül kivétni, mert ezen pont nem való egy műintézet által megkötött szerződésbe.

Még a népszerű filharmóniai hangversenyekről akarok csak szólni, amelyeknek meghonosítását a kultuszminiszter ur már régebb időben egyik főfeladatúl tűzte ki. A népszerű filharmóniai hangversenyeket meghonosította a filharmóniai társaság és pedig úgy, hogy munkások, diákok, egyszerűen mindazok, akiknek nincsen módjuk a rendes filharmóniai hangversenyekre elmenni, potom áron, 40 fillérért klasszikus zenei művészetben részesülnek. Ezen népszerű hangversenyeket négy év alatt 36.000 ember hallgatta végig. Magam is hallgattam egypárat és mondhatom, a legprecízebb előadással a legolcsóbb áron. Gyönyörűség volt nézni, hogy azok az egyszerű munkásemberek, a diákok és szegényebb sor-

suak, akiknek nincsen módjuk a rendes helyarákat a filharmonikus hangversenyen megfizetni, milyen szeretettel hallgatták végig ezen előadásokat. (Helyeslés.) Tudtommal a kultuszminiszter egy időben államosítani is akarta a népszerű hangversenyeket, ami 6000 koronába került volna, azonban ez nem történt meg, hanem megtörtént az, hogy Kun László zeneakadémiai tanár vezetése alatt egy szimfonikus zenekar szerveztetett, amely a Nemzeti Színházban, illetőleg a régi Népszínházban működik és ez lesz hivatva, hogy a népszerű filharmonikus hangversenyeket szervezze.

En ezen eljárást nem helyeslem két szempontból. Egyrészt azért nem, mert ha a népek valamit nyújtnak, annak különösen művészi tekintetben a legjobb és a lehető legolcsóbbnak kell lenni és akkor, amikor az a régi filharmoniai zenekar érdemeit szerzett magának a zene népszerűsítése körül, különösen a klasszikus zene népszerűsítése körül, akkor nem tartom méltányosnak, hogy egy gyengébb zenekart szerződtessünk erre a célra.

Tekintettel arra, hogy a Népszínháznak a Nemzeti Színház céljaira való bérbeviteléről szóló kultuszminiszteri jelentés a költségvetéssel együtt tárgyalatik, rövid néhányszóval óhajtok ehhez is hozzájárulni. Tudtommal egy időben Márkus Géza budapesti műépítész a kultuszminisztériumhoz egy tervet nyújtott be, amely szerint, ha jól tudom, 400.000 koronával kötelezte magát egy színház felépítésére és az állam rendelkezésére bocsátására. (Ellentmondás a középben.) Bocsánatot kérek, de az én információim így szól. Márkusnak terve nem fogadtatott el, ellenben Máderrrel és Bálinttal tárgyalások folytattak akkor, amikor ezek az urak éppen annyira voltak, hogy néhány hónap alatt a rajtuk lévő ruhával, de minden egyéb nélkül fognak kimenni abból a színházból. Ezek az urak annyira tönkrementek már, hogy két kézzel kaptak a kultuszminisztériumtól jött ajánlat után s ma a markukba nevetnek s vígan élnek világukat. A mostani Nemzeti Színházban végighallgattam egy francia szalon-darab előadását és mondatom, hogy ott ma finom szalon-darabot előadni nem lehet.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: Abszolúte nem áll, én is végighallgattam egy ilyen darabot. (Zaj.)

Somogyi Aladár: A „Francillon“-t hallgattam végig a földszintről s onnan igen jól hallottam s mikor azonban följebb mentem — mert nem mindenki képes a földszintre legyet váltani — felülről alig lehetett már hallani. Meg vagyok győződve arról, hogy a kultuszminiszter ur a legnagyobb lelkiismeretességgel járt el akkor, amikor ezt a szerződést megkötötte, de újból megnyugtatót szeretnék a kultuszminiszter urtól hallani, mert különösen a művészek körében, a közvéleményben ismét az adminisztratív államtitkár ural hozatik összefüggésbe ezen szerződésnek megkötése. (Zaj.)

A másik dologban, ami szintén a közoktatásügyi minisztérium egyik osztályával áll vonatkozásban, amely osztály szintén művészeti kérdésekkel foglalkozik, amelynek élén Lippich Elek miniszteri tanácsos áll, szintén ilyen kérdésekre vonatkozólag óhajtok felvilágosítást kapni.

Egy lapunkban Lippich Elek urra vonatkozólag igen kellemetlen cikkek jelentek meg. (Mozgás.)

Az elnök (csenget): Csendet kérek, képviselő urak!

Somogyi Aladár: Ismétlem, ha valakiről valaki valamit állít, akkor az az illető, akiről valamit állítanak, vagy czáfolja meg, vagy kérjen maga ellen vizsgálatot. (Ellentmondások halfelől. Nagy zaj.) Különösen akkor, amikor becsületértéte dolgokról van szó. (Felkiáltások: Negigáljál!)

Nagyon kérem a t. miniszter urat, méltóztassék ezek iránt is érdeklődni. Nem vagyok az az ember, aki másokat rágalmaz, (Zaj és mozgás.) ezeket a dolgokat nem is akarom tárgyalni, de felhívom rá a figyelmet. (Mozgás.) Ezek oly dolgok, amelyek feltétlenül befolyással vannak a közvéleményre, a közönség gondolkodási módjára, különösen ezekben a kérdésekben és éppen azért nagyon kérem a t. miniszter urat, hogy amennyiben e dolgokban az adatok rendelkezésére állanak, méltóztassék nagy-súlyu szavával ezeket az aggályokat eloszlatni. A miniszter ur iránt táplált tiszteletből és bizalomból különben a költségvetést elfogadom. (Helyeslések.)

Az elnök: A miniszter ur kíván szólni. (Halljuk! Halljuk!)

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) A vitának csak későbbi stádiumában óhajtottam felszólalni és valóban még be is akarom várni, mielőtt kiterjeszkedném a tárczámra tartozó összes ügyekre, a következő szónokok némelyikének nyilatkozatát, de Somogyi Aladár t. képviselőtársam felszólalása abszolút kötelességemmel teszi, hogy egy percet sem habozzam. (Helyeslés.) Azért szólalok fel.

Megvallom, t. képviselőtársam felszólalásának módszerét nem tudom helyeselni. (Felkiáltások: Senki!) Ő a kultuszminisztérium egy igen kiváló, (Igaz! Ugy van!) magasrangú tisztviselőjét, akinek a hazai kultúra iránt mindenki által elismert érdemei vannak, támadja meg egyes tényekért, vagyis

egyes híresztelések alapján. (Felkiáltások: Pletyka!) Méltóztassék engem megisztelni azzal, hogy mindenért, ami a kultuszminisztérium részéről történik, legyen az helytelen cselekvés, vagy mulasztás, engem tegyenek felelőssé. Én viselem az alkotmányos felelősséget mindenért. (Igaz! Ugy van!) Hogyha a minisztériumban mások követnek is el súlyos hibákat, én viselem a felelősséget azért, hogy a minisztériumban nem tudok rendet tartani, ha t. i. úgy van. A parlamentnek senki más nem lehet felelős, mint a miniszter, akivel a politikai felelősségekben csak a politikai államtitkár osztozik. (Ugy van!)

T. képviselőtársam meg lehet róla győződve, hogy felelősségteljes állásban a minisztériumban nem hagyóék meg senkit, aki iránt teljes bizalommal nem viseltetem (Helyeslés) és t. képviselőtársam e bizalom megingására egyetlen adatot sem tudott felhozni, egyedül csak híreszteléseket.

Az Operaház bérbeviteléről, ha a minisztérium adminisztratív államtitkára egyes emberekkel beszélgetést folytatott, azt hibának nem tarthatom, neki ezek eredményéről nékem annak idején jelentést kellett tennie, amint tett is, tovább nem is ment a t. képviselőtársam által érintett ügy, mint addig, hogy az a művész, aki az Operaház bérbevitelének eszméjével foglalkozott, ezt az ő tervét elsősorban az adminisztratív államtitkár közölte, aki azt nekem rögtön tudomásomra hozta.

A Pester Lloydban igenis volt bizonyos misztériozus bécsi utazásra célzás. Én Molnár Viktor államtitkár urat megkérdeztem, igaz-e ez és azt felelte, hogy egyetlen szó sem igaz arról, hogy titokban Bécsbe ment volna. (Helyeslés.) Természetes, senkinek sincs joga e kijelentés valóságát a leg-távolabbról is kétségbevonni.

Egyes énekesek és énekesnők kvalitásával itt a képviselőházban foglalkozni talán még sincs helyén. (Igaz! Ugy van!) Azt hiszem, hogy a képviselőház akkor jár el helyesen a színházi ügyek vezetésének intézésében, ha az összes eredményeket bírálja, (Igaz! Ugy van!) az összes eredményeket pedig az Operaházban, nagyon helyesen, t. képviselőtársam is kielégítőnek mondta.

Somogyi Aladár: Nagyon jó! (Mozgás és derült-ség)

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: Hála istennek az eredmény úgy művészeti, mint pénzügyi szempontból kielégítő. Kijelenthetem azt is, hogy tisztán művészeti kérdésekben mindkét színház igazgatójának, éppen, hogy e felelősséget velük szemben érvényesíthessék, teljesen szabad kezdet adok, csak afelett örködöm természetesen, hogy a költségvetés keretében maradjanak, hogy az országra túlságos terhet ne rójanak. Negatív irányban igenis e szerződések jóváhagyása hozzám, még pedig én hozzám személyesen tartozik, különben pozitív irányban senki rájuk ma nem erőszakol semmit és senkit, tisztán az ő belátásuktól függ, hogy kit szerződtessenek. Ehhez a rendszerhez kívánok ragaszkodni (Helyeslés.) és ha valaki ezzel szemben járna el, az igazgatónak mindig nyitva állna az út, hogy hozzám emiatt panaszszal forduljon. Sem az egyik, sem a másik igazgató részéről ezen irányban panaszt nem hallottam.

A Nemzeti Színházban a Népszínházba való átköltözésével talán később akarok foglalkozni, most nem akarok semmi egyebet tenni, mint tisztán elháritani azt a gyanút, (Helyeslés.) mely a kultuszminisztérium egy igen érdemes és magasrangú tisztviselőjére, ezen felszólalásból — hinni akarom, a t. képviselőtársam akarata ellenére is — hárulhatott. (Élénk helyeslés.) Ezzel kötelességet teljesítettem és annak kijelentésével, hogy kötelességet teljesítettem, ne méltóztassék ezen nyilatkozatnak horderejét és értékét lerontani, mert kötelességet éppen azért teljesítettem, mivel meg vagyok győződve, hogy a dolog igazán úgy áll, amint mondtam és ezért tudok érte helyt állni. Nemcsak forma szerint, hanem igazi lelkiismereti kötelességet teljesítettem. (Élénk éljen-zés és taps.)

Somogyi Aladár: T. Ház! Kötelességemnek tartom, hogy a miniszter ur felszólalására abban az irányban, hogy én a bizalmat megingatni akartam volna az államtitkár ur személye iránt, röviden reflektáljak. Az az ember vagyok, aki, ha valakit vádolni akarok, nyíltan vádolok és nem félek senkitől.

En itt ezt az egy esetet az énekesnőkkel csak azért hoztam fel, hogy a kultuszminiszter ur minden eszközzel törekedjék arra, hogy az igazgatóknak biztosított szabad kéz a művészi tekintetben semmi módon meg ne szoríttassék. Amiket felhoztam, kötelességem felhozni, mert autentikus nyilatkozatot erre vonatkozólag a kultuszminisztériumtól nem hallottam. Kötelességem volt azért, mert művészekről több oldalról kaptam erre vonatkozólag kéréseket. Most pedig megnyugvással és köszönettel fogadom a miniszter urnak ezen megnyugtató kijelentéseit, amelyek ezen gyanút, mely általában el volt terjedve, teljesen eloszlatják.

Az elnök: Szólásra következik?

Gróf Thoroczkai Miklós jegyző: Buzáth Ferenc! Buzáth Ferenc: Sajnálattal látja, hogy a költségvetés nem gondoskodik a közoktatás érdekeiről olyan irányban, amint ezt meg lehetne várni. Nemcsak az

analfabéták száma nagy, hanem sok tanköteles a kevéskis iskola miatt alkalmat sem tud szerezni arra, hogy a tudás elemeit megszerezze. Felpanaszolja, hogy a protestáns iskolák aránylag nagyobb segélyt kapnak, mint a katolikusok. A protestánsok igényei a részben megadott, részben kilátásba helyezett állami dotációkban teljes kielégítést nyernek. Mutatja ez azt, hogy ez a kormány mennyire nem érdemi meg azt a gyakran hangoztatott vádat, hogy klerikális. A katolikus érdekekért még ez a kormány semmit sem tett. Nincsen rendezve a katolikus kongrua. Nagyon is elvárható az ideje annak, hogy a katolikus kongrua ügye és a régen vajudó katolikus autonómia is rendeztessék. Elérkezett az ideje annak, hogy ígéreték helyett konkrét lépéseket tegyenek. Garanciákat kíván erre vonatkozólag a minisztériumtól. A katolikusok elkeseredése mesterségesen van visszafojtva és ez a keserűség ki fog törni, míhelyt azt tapasztalják, hogy míg más felekezetek kívánságai teljesedésbe mennek, őket csak ígéretekkel csillapítják.

Zakariás János: A kepefizetés rendezését sürgeti, mely Erdélynek igen fontos életbevágó érdeke. Ezután részletesen ismerteti a kepefizetés intézményét.

Az elnök: A holnapi ülés napirendjének megállapítása után az ülést 7 óra 45 perczkor zárta be.

Szállítják a katonákat.

— A balkáni fejlemények. —

Budapest, december 3.

A mai eseményeket a nagymérvű katonai szállítások uralkodják. Ezzel egyidejűleg Bécsben a király elnöklése alatt megkezdődtek a katonai tanácskozások. Ezidőn természetesen sokkal nagyobb fontossággal bírnak, mint az esztendőnként tartott hasonló tanácskozások, mert ezuttal részletesen megvitatják az esetleges hadi állapotot. Mint értesülünk e tanácskozáson fogják már elhatározni, hogy egy esetleges Szerb—Montenegró elleni háborúban kit fognak megbízni a fővezérléssel.

Belgrádi jelentések szerint a szerbek most már hajlandók volnának belenyugodni Bosznia annektálásába, ha rekompenciációkat kapnak. A török bojkott még eddig nem csillapult, dacára annak, hogy hivatalos oldalról már napok óta arról biztosítanak, hogy a bojkott már szűn-félben van.

Mai hireink a következők:

Csapatszállítások Boszniába.

A budapest-józsefvárosi pályaudvaron ma rendkívül mozgalmas volt az élet. A pályaudvar környéke nyüzsgött a katonáktól, kik teljes hadi felszereléssel várták a vonatra szállítást. Siró asszonyok, szomorkodó rokonok és bármészködő emberek szállták meg a pályaudvar környékét és az egész városban hire ment, hogy viszik már a katonákat Boszniába. A napok óta szállingózó mozgósítási hírek után ez a nagyszabású katonai szállítás azt a meggyőződést keltette, hogy itt már nagyon komoly dolgokról van szó, hogy ez tényleges mozgósítás, hogy ez már a háboru előjele.

Szó sincs róla: lennt az annektált tartományok környékén nem valami rózsás állapotok uralkodnak. A hadügyi kormány intézkedései is arra vallanak, hogy Bécsben is számoltak az eshetőségekkel és a boszniai 15-ik hadtest állományát megerősítik, nehogy monarchiánkat valamely oldalról kellemetlen meglepetés érje. Ennek dacára nincs ok, hogy a helyzetet most sötétebb színben lássuk, mint akkor, amikor a hadügyi kormány elhatározta, hogy a Boszniában állomásozó csapatok létszámát századonként 130 emberre emeli. Mert most nem történt egyéb, mint hogy ezt az elhatározást megvalósították. Ezenkívül a negyedik és hatodik hadtest területéről néhány zászlóaljat levezényeltek a boszniai hadtest megerősítésére. Ez még tulajdonképpen nem mozgósítás. Itt csak defenzív természetű óvintézkedések történtek,

anélkül azonban, hogy a nem aktiv szolgálatban levő állományokból akár csak egy embert is behívtak volna. A felemelt békelétszámot ugyanis úgy egészítették ki, hogy benntartották a most kiképzés végett szolgáló póttartalékosokat. A kiképzés december elsejével befejeződött, mire a hadügyi kormány elrendelte, hogy a kívánt létszámot levezényeljék az anektált tartományokban állomásozó zászlóaljokhoz. Mitűn pedig az anektált tartományokban levő 15-ik hadtest a monarchia tizennégy hadtestének részeitől van alakítva, természetesen, hogy a monarchia minden részéből küldtek le póttartalékosokat, aszerint, hogy egyik-másik ezredet hány zászlóalj képviseli a 15-ik hadtestben.

Katonai munkatársunkat illetékes helyen informálták, hogy a mai és legközelebbi napokban a következő póttartalékos csapatokat küldik Boszniába:

Zomborból a 23-ik gyalogezred három zászlóaljhoz háromszáznyolcvannégy embert, ezenkívül a losonci 25-ik, a nagybecskereki 29-ik, a kecskeméti 38-ik, a kaposvári 44-ik, a pécsi 52-ik, a zágrábi 53-ik, a belovári 16-ik, a szászvárosi 64-ik, a székelyudvarhelyi 82-ik, a szabadkai 86-ik, a károlyvárosi 96-ik gyalogezredeknek Boszniában levő egy-egy zászlóaljhoz zászlóaljanként százhuszonnyolcz embert. Természetesen a Boszniában levő tizenöt osztrák zászlóalj is hasonló erősítést kapott. Néhány nap múlva tehát a 15-ik hadtest létszáma, a levezényelt újabb tíz zászlóaljjal harminczkétezer ember lesz.

A fővárosból a józsefvárosi pályaudvarról a következő csapatokat indították utnak Boszniába: ma délelőtt háromnegyed tizenkét órakor az I. Károly román király nevét viselő 6-ik számú közös gyalogezred 850 embere, — az egyéves önkéntesek s a most októberben bevonult újonczok kivételével, — továbbá a kecskeméti, XIII. Alfonz spanyol király nevét viselő 38. számú, azelőtt Mollináry-ezred 350 embere indult Bilekbe. Délutánra a kassai 34. számú (Prinz Preussen-ezred) gyalogezredet várják. Holnap-holnapután indítják utnak a teherpályaudvarról a losonci 25. számú gyalogezred 416 emberét, az egri 60-as Wasa-ezred 245 emberét, továbbá Piliscsabáról 306 embert. Ma összesen három vonat indult, holnap ugyancsak három-négy Boszniába, ezenkívül hét vonat áll készenlétben, de ezekről egyelőre még nem tudni, hogy mely ezredék számára. A katonák nagyrésze Fiumén át hajókon megy Metkovicsba vagy Herzegovinába és Boszniába.

A pályaudvaron már a délelőtt folyamán igen élénk élet nyüzsgött. A pályaudvar előtt lévő nagy térségen gulákba rakott fegyverek mellett a kecskeméti Mollináry-ezred 350 embere, kik reggel kilencz órakor érkeztek Budapestre. Később zenészó mellett megérkezett a budapesti 6-ik számú Károly román király nevét viselő gyalogezred és egyenesen a pályaudvar belső térségén helyezkedett el. A pályaudvart nemsokára a kíváncsiak s a kísérők százai lepték el. A teherkocsikba már előzőleg berakták a tábori municziót, az egészségügyi csapathoz tartozó eszközöket, továbbá a gyalogezredhez legutóbb beosztott három gépfegyvert s a tisztek lovait. A pályaudvar belső térségén, közvetlen a vonat előtt álló ezred-zenekar az indulásig vig nótákat, indulókat játszott. A tisztek élénken társalogtak egymással, soraikban elegáns hölgyeket is lehet látni, akik bucsuzni jöttek hozzátartozóiktól. A legénységen nem nagyon látszik meg, hogy komoly dolognak mennek elébe. Vig valamennyi. Közülök néhányan. Kihasználva a vonat indulásáig hátralevő pár percet, tánczra perdültek a zenekar hangjai mellett s később dalolva, egymással tréfálkozva szálltak fel a kocsikra. A tisztek is elhelyezkednek az I. és II-od osztályu kocsikban. Az ezred kürtöse éles kürtszóval figyelmezteti a legénységet az indulásra, mire az ezred zenekara vig katonai indulóba kezdett s a vonat éles füttyentéssel, kendőlobogtatások s a legénység vig danája közben kirobog a pályaudvarról.

A fővárosi katonai szállításokkal egyidőben a vidéken is megkezdtek a katonaság elszállítását.

Miskolcra ma reggel 6 órakor a 65-ik gyalogezred negyedik zászlóalja Lesics őrnagy vezénylete alatt 780 főnyi legénységgel és 20 tiszttel elindult Boszniába. Állomáshelyük Vlasnica és Drinyica lesz. A vasuti állomáson bucsuzásra megjelent az egész helyőrség díszbe öltözött tisztikara. Selfranz Antal altábornagy a távozó zászlóalj tisztjeihez lelkes beszédet intézett.

Pécsről ma éjjel a 69. gyalogezrednek mintegy 1000 főre kiegészített egyik zászlóaljat utnak indították Bilek felé. A helyőrségnek ily módon szükségessé vált kiegészítésére ezen ezred kaposvári zászlóalját vezényelték Pécsre.

A losonci 25. és az egri 60. gyalogezred szintén küld 200—200 katonát Gorozdára, illetve Zvornikra.

A Miskolcra átomásozó 65. gyalogezrednek egy zászlóalja és a Löcsén állomásozó 85. gyalogezred egy zászlóalja (22 tiszt, 800 ember), szintén ma éjjel indul különvonattal a boszniai hadtest területére.

Kassáról ma éjjel a 34. ezereztől 220 katonára indult egy főhadnagy vezetése alatt Ragoticába, amely legénységgel az ott állomásozó zászlóalj létszáma eléri a 800 embert.

Nagyváradról a József-ezred harmadik zászlóalja holnap reggel különvonaton Mosztárba indul. A zászlóaljon ma szemlét tartott Sreiter Lajos ezredes, aki buzdító beszédet intézett a bakákhoz. Elismeri, ugymond, hogy nehéz lesz a szolgálatuk, de meg van győződve, hogy méltók lesznek azokhoz, akik a multban dicsőséget szereztek az ezred nevének. A beszédet a bakák viharosan megélték. A zászlóaljat, amelynek Menzi Hugó őrnagy lesz a parancsnoka, holnap reggel diszszázad zenével kíséri a vasúthoz.

Esztergomból a 76-ik gyalogezred póttartalékosai, kik október elsején vonultak be nyolcz hétre, boldogan lepték el a vasuti állomást, hogy hazautazzanak. A legtöbbnek megvolt már a jegye is, amikor a gyalogezred parancsnokságához a hadügyminisztériumból sürgős távirat érkezett, amely szerint a 76-ik gyalogezred minden századából tizenöt ember a komáromi harmadik zászlóaljhoz köteles bevonulni a békelétszám felemelése céljából. A helyőrség parancsnoka azonnal intézkedett, hogy a katonai készenlét rendőri segítséggel nyomban terelje vissza az utakész és már a állomáson lévő póttartalékosokat. A katonaság és a rendőrség kivonult a pályaudvarra és csakhamar visszakisérte a póttartalékosok jó részét. A póttartalékosok közül azonban azokat, kik családföntartó czimen szolgáltak két hónapot, mind hazabocsátották.

Kolozsvárról a 63. gyalogezred első zászlóalja Mosztárba indult.

Nagybecskerekéről a nagybecskereki 29. gyalogezred Boszniában levő 3. zászlóaljának kiegészítésére ma reggel 250 főnyi legénység egy főhadnagy és 8 altiszt vezetésével Boszniába, Nevezsinjébe indult.

Csáktornyáról a II. Miklós orosz czár nevét viselő 5. ulánusezred 2. százada ma Szeretics Hugó kapitány vezetése alatt Mosztárba indult.

Katonai tanácskozás.

Bécsben ma kezdődtek meg a király elnöklete alatt a rendes katonai tanácskozások, amelyeken, mint évről-évre, most is megvitásra kerülnek a tábornoki kar személyi ügyei, a magasabb parancsnoki állásokban esetleg szükségessé váló változások, valamint szervezeti kérdések. A konferencián a király elnöklete alatt résztvesznek: Ferencz Ferdinánd trónörökös, báró Schönaich közös hadügyminiszter, Jenő főherceg, báró Albori és Fiedler csapattífelügyelők, Hötzendorfi-Conrad vezérkari főnök és a szükséghez képest az egyes fegyvernemek főfelügyelői. A jegyzőkönyvet a közös hadügyminisztérium elnöki irodájának főnöke, Urbán ezredes vezeti. Az a hír van elterjedve, hogy a mai katonai ta-

nácskozás során a király a béke megtartása iránt fejezte volna ki óhaját.

Ujabb czáfolatok.

Egy mai reggeli lap és ennek nyomán több estilap azt a hirt közli, hogy a 34. gyalogezred egy őráratát montenegróiak megtámadták és felkoncolták. Ebből a hírből, mint a Budapesti Tudósító-val illetékes helyről közlik, egyetlen szó sem igaz. A határon minden csendes. Semmiféle olyan jelenségek és tények nem fordultak elő, amilyeneket rosszszemű mesterkedések világgá bocsátanak. A mozgósítási hírek, amelyek egyes lapokban felvételt találnak, mind csak azokra a katonai intézkedésekre vezethetők vissza, amelyek már több ízben a közönség tudomására hozattak s részint a 15. hadtestnek békelétszámra való felemelése és egyes zászlóaljak diszlokálzációjára vonatkoznak. Uj momentum nem történt s a mozgósításra vonatkozólag megjelenő hírek vagy jóhiszemű tájékoztatásból, vagy pedig tendenciózus mesterkedésekből erednek. A mult napokban különben magyar urakból álló vadászársaság, köztük több országgyűlési képviselő, tért vissza Boszniából s ezek kijelentése szerint is Boszniában és Herzegovinában a legnagyobb rejd és nyugalom uralkodik s mindazokból, amit itteni lapok írnak, abszolúte nem tapasztaltak semmit.

E czáfolatok azonban meglehetősen hitelüket veszítették, mert a hivatalos körök most már annyira benne vannak a czáfolásban, hogy még olyan híreket is megczáfolnak, melyeknek a valóságáról a közvélemény már másnap tudomást szerez. Így tegnapelőtt határozottan megczáfolták, hogy az „Ungaro-Kroata” megbízást kapott, hogy hajókat tartson készenlétbe csapatok szállítására. Ma pedig bebizonyul, hogy a Dalmáciába vezényelt nyolcz zászlóaljat csakugyan az „Ungaro-Kroata” hajóin szállítják. Ezekután aztán nem lehet rossz néven venni, ha a közönség meglehetősen bizalmatlansággal fogadja a hivatalos czáfolatokat. Ma különben újabb tengerészeti intézkedésről kaptunk hirt. A trieszti hadsereg-szállítási vezetőség szigoruan bizalmas jelzésű rendeletét ma kézbesítették a révivatalnak és a szállító-társaságoknak. A hadvezetőség megbízásából Polák kapitány katonai bizottsággal ma reggel megjelent a révivatalban, hogy a katonaság elszállításának módozatait megállapítsák. A hatóságok minden fölvilágosítást megtagadnak. A fiumei tengeri hajóstarsaságoknál is katonai hajóvizsgálat folyik. Vegyes katonai bizottság vizsgálja meg a hajók szállítóképeségét és azok gépezeteit. Előreláthatólag a vizsgálat 8-ig befejezést nyer, amikor a dalmáciai kikötők részére megkezdődik a katonaság elszállítása.

Szerbia megelégszik kompenzációkkal.

Milovánovics külföldi utjának eredményéről mélységesen titkolózik a kormány a szkupstina összeülésein. Az új-radikálisok azt híresztelik, hogy Milovánovics többfelől ígéretet kapott, hogy Bosznia-Herzegovina annexióját nem ismerik el, ha a monarchia Szerbiának és Montenegrónak nem ad területbeli kárpótlást. Így hát, ha a konferencia nem jön létre, Szerbiának folytatnia kell fegyveres készülődéseit a háborura. Ezzel szemben az ó-radikálisok azt állítják, hogy Milovánovics külföldi utján meggyőződött arról, hogy Szerbia nem számíthat kárpótlásra, mert gyenge arra, hogy egymaga viseljen háborút Ausztria-Magyarország ellen s így be kell érnie gazdasági előnyökkel. Ugyancsak az ó-radikálisok terjesztik azt a hirt, hogy a szkupstina el fogja ejteni a kompenzáció követelését.

A bojkott.

A Reuter-ügynökség jelentése szerint az a jelentés, hogy Anglia a török kormánytól az osztrák és magyar áru bojkottálása miatt lépéseket tett, nem felel meg a valóságnak. Szintugy nem tett Anglia Ausztriával és Magyarországgal szemben lépést szerb szállítmányoknak a határon való föltartóztatása miatt. A londoni mértékadó körökben uralkodó nézet az, hogy a legjobb eszköz a bojkott megszüntetésére a közvetlen megegyezés Ausztria-Magyarország és Törökország között.

A „Times“ szerint Pallavicini örgróf nagykövet a török külügyminisztériumban a bécsi külügyi hivatal megelégedését fejezte ki a portának a bojkott dolgában tanúsított viselkedésén. A nagykövet értékre adta a portának azt is, hogy Ausztria-Magyarország hajlandó tárgyalást folytatni a Bosznia annexiójára való kárpótlás dolgában, ha az osztrák-magyar konzulok jelentései a legközelebbi napokban arról fognak tanuszkodni, hogy a török kormány akciója a jelentékenyebb tengeri kikötőkben meg fogja tenni hatását. A „Times“ tudósítója ezt úgy magyarázza, hogy Ausztria-Magyarország az ország belsejében való bojkott miatt egyelőre nem szándékozik előterjesztést tenni.

Az összes nemzetek szenvedtek a bojkott miatt, amely az osztrák hajókon szállított semleges árukra is kiterjed. Így a többi közt rizsre is. Angol kereskedők a török hadsereg számára rizst szállítottak, amelyet Triesztben osztrák hajóra raktak át. A bojkott-bizottság megtiltotta ennek az árunak kirakását. A bizottság megtiltotta továbbá az osztrák-magyar társaságokkal kötött biztosítási üzletek megújítását.

A török sajkások megtámadták a görög sajkásokat, amiért ezek a konstantinápolyi kikötőben osztrák hajókról partravitték a postán kívül utasokat is. A török sajkások kényszerítették görög társaikat, hogy a bojkott-bizottság előtt tegyék le az esküt és fogadják meg, hogy ezentul engedelmessé válnak a bizottság parancsainak. A bojkottot kezdik megérezni más nemzetbeli kereskedők is, elsősorban az angolok, akiknek nagy rizszállítványaik, amelyeket Indiából hozottak a török hadsereg számára s amelyeket Triesztben átraktak osztrák hajókra, a török kikötőben nem voltak partraszállíthatók. A bojkott-bizottság újabb arra is kiterjeszti agitációját, hogy mohamedánoknak hajóikat és rakományait nem szabad osztrák, vagy magyar biztosító-társaságoknál biztosíttatniok, mert aki ilyesmit tesz, hazaáruló.

A mai választási körmenet impozáns volt. Csak az okozott zavart, hogy egy fanatikus mohamedán bojkottot hirdetett Ausztria ellen s imádkozott, vajha Allah elpusztítaná Ausztriát. A sokaság rámondta: Amen.

Hivatalos részről megegyezik azt a hírt, hogy Ausztria-Magyarország Törökországgal már a napokban újabb tárgyalásokat fog megindítani olyan alapon, hogy a monarchia vállal a török államadóságból 50.000.000 koronát.

Bülow a helyzettről.

Berlinből táviratozza a Times tudósítója, hogy Bülow herceg birodalmi kancellár a külföldi hatalmak diplomáciai képviselői előtt nagy bizakodással nyilatkozott a helyzettről s kifejezte azt a reményét, hogy sikerülni fog a békét fenntartani.

A török parlament.

A „Jeni Gazetta“ szerint a már itt időző képviselők elhatározták, hogy fölkéri a szultánt, hogy személyesen nyissa meg a parlamentet és ha ezt okvetlenül a Dolma-Bagdsában akarja tenni, ajándékozza azt a palotát a parlament céljaira, miáltal új építkezés fölsőlegessé válik. A küldöttség kérelmét a portának terjesztette elő.

Meggyilkolt ó-török tábornok.

Tegnap este Izmael Mahir basa hadosztály-tábornoknál a hadügyminiszter egy embere jelent meg, aki levelet nyújtott át neki, amelyben a miniszter fölszólítja, hogy jelenjék meg nála. Amidőn a tábornok a miniszterhez ment, utközben egy tiszt agyonlőtte. A gyilkos megszökött. Izmael Mahir basát, a júliusi események előtt kétszer küldték új-török agitációk megvizsgálására Szalonikibe. Mahir azután a minisztertanácsban szidalmazta Fermid nagyvezért, mire Brüsszába száműzték.

A meggyilkolt tábornok ugyanaz, aki Enver beyt Monasztirában el akarta fogni. Mivel most Enver bey kedd óta Konstantinápolyban van, valószínű, hogy lelkes barátai meg akarták bosszulni.

Angol érzelmek.

A „Daily News“ az uralkodó jubileuma alkalmából ünnepli ő felségét. A lap reméli, hogy soha sem fog a berlini szerződések megsértése által föl-

idézett konfliktusra sor kerülni. Az esemény, melyről jelenleg szó van, megütközést keltő ellentétben van Ausztria-Magyarország eddigi politikájával.

A „Daily Mail“ szerint Ferencz József császár és király népei szeretetét és Európa tiszteletét tekintve, oly helyet foglal el, amelyet csak azzal lehet összehasonlítani, aminőt Viktória királynő elfoglalt. Melegen óhajtjuk, hogy az uralkodó megkímélténék attól, hogy dicsőséges uralkodásának utolsó napjait a háboru napjai sötétítsék be. A Jóravezető ut nyíltan áll Ausztria-Magyarország előtt. Ha elhatározza magát a konferenciára, egy nagy uralkodójának utolsó napjait a béke biztosításával fogja meg-aranyozni.

Izvolszki és az annexió.

A Novoje Wremja hitelesen értesül a következőkről belgrádi tudósítója útján:

Izvolszki még a buchlaui találkozás előtt kijelentette Milovanovicnak, hogy Ausztria-Magyarország anektálni készül Bosznia-Hercegovinát, a szerb külügyminiszter pedig nem látott módot arra, hogy meglehessen akadályozni az annexiót, mindössze azt mondta, hogy Szerbiának és Montenegrónak megfelelő kárpótlást kell kapnia. A kompenzációk tervét akkor kidolgozták és ez a terv szolgált alapul Izvolszki további tárgyalásainak a nagyhatalmakkal. A legközelebbi találkozáson Milovanovic csatlakozott Izvolszki fölfogásához, mert Szerbia nem keveredhetik háboruba, Izvolszki pedig hangsúlyozta, hogy Oroszország kénytelen volt elismerni az annexiót, mivel Szerbia kedvéért nem üzenhet háborút. Most minden attól függ, vajjon Oroszország csakugyan megígérte-e Pasicnak, hogy nem fogja elismerni az annexiót. Ha igen, akkor a mostani kormány nem tarthatja magát, ha pedig nem, akkor igazán nehéz elképzelni, hogy mihez fog kezdeni Szerbia.

Informált körökben azt tartják, hogy a Novoje Wremjában közölt nyilatkozatok még októberben történtek meg Izvolszkinak és Milovanovicnak berlini találkozása alkalmával. Lehetséges, hogy Izvolszki akkor ehhez hasonló nyilatkozatot tett, de az bizonyára nem volt olyan határozott hangú és formájú, mint ahogy a Novoje Wremja közli. Azóta Oroszország fölfogásában jelentékeny változás állott be. Beavatott helyen azt hiszik, hogy Izvolszki ma is kész volna az annexiót elismerni, ha Ausztria-Magyarország megfelelő kompenzációkat adna és elsősorban beleegyeznek abba, hogy az annexió kérdése a konferencia programjára kerüljön.

Balkán vita az olasz kamarában.

A Fusinato-javaslat folytatólagos tárgyalása során Santini kifejti, hogy Olaszország nem ellenzhetné az annexiót. Ki van zárva, hogy a Balkánon történtek megsértették volna Olaszország érdekeit. Fortis képviselő a ház feszült figyelme közben kijelenti, hogy hajlandó ugyan a kormány külpolitikáját helyeselni, de Ausztria-Magyarország Balkán-politikáját nem helyeselheti. (Helyeslés és közbeszólások.) Tagadja a monarchiának az annexióra vonatkozó jogát és kijelenti, hogy befejezett tények nem okvetlenül teszik szükségessé a helyeslést. A szandák kiürítése nem kielégítő kompenzáció, met nem zárja ki azt, hogy a monarchia Szalonikét is megszállja. Spizza megszállását nem tűrhetik, mert ez Antivari szabadságát illuzóriussá tenné. Koncedálja, hogy Olaszország a monarchia annexió-politikáját nem keresztezhetette. Abban a feltevésben, hogy európai konferencia jön létre, reméli, hogy Olaszország itéletének teljes szabadságával részt fog venni azon, mert Tittoni carapei beszéde e szabadságot semmikép sem befolyásolta. Ha a konferencia nem jön létre, ugy Olaszországnak mégis a többi hatalmakkal egyetértésben kell eljárnia.

Szünet után Barzilai képviselő emelkedik szólásra. Kijelenti, hogy személyes kérdésben szólal fel, de biztosra veszi, hogy társai nevében is szól, ha Fortisnak a kamara nevében köszönetet mond, hogy a jelen vitát a hazaszeretet magasabb szférájába vitte. (Helyeslés.) Tagadja, hogy a hármasszövetség ellensége.

Simiri képviselő kifejti, hogy a jelen vita az itélet tisztaságát zavarja. A berlini egyezmény vég-

zetes helyzetet teremtett Itáliára nézve és ennek hatásait most érezzük, mikor a helyzet szanálásának érdekében Olaszország nem válhat ki a hármasszövetségből. Végül kifejti, hogy az Olaszország és a monarchia közti jó viszony érdekében áll, hogy a monarchia területén levő olasz alattvalók jó bándmódban részesüljenek.

Statárium Prágában.

— A Reichsrath ülése. —

Budapest, december 3.

Prágában ma csend volt. A statárium kihirdetése jó orvosságnak bizonyult a nemzeti-ségi szenvedélyek lobogása ellen. Az utcaiz harcok veszedelme egyelőre nem mult el ugyan teljesen, de sem a német pártok vezéremberei, sem a csehek nem válthatták be tegnapi fenyegetéseiket: a Reichsrath sem repült a levegőbe és az obstrukciót sem sikerült a birodalmi tanácsba áttérlni.

A Reichsrath ülése, amely elé politikai körökben feszült várakozással néztek, mozgalmasan és lármasan indult, intermezzóként lovagias affér és véres zsebkendő szerepeltek, sőt perczekre darabolt obstrukció is volt; ettől fogva azonban többé-kevésbé csendes megadással tárgyalták a költségvetési provizóriumot.

Részletes tudósításunk a következő:

Miért történt a statárium?

A „Slavische Korrespondenz“ a prágai polgármesternek báró Bienerth miniszterelnökkel történt tanácskozásáról azt jelenti, hogy a polgármesterek figyelmeztették a miniszterelnököt, hogy a statárium elrendelését a cseh nép iránti ellenséges intézkedésnek tekintik, aminek a parlamentben és a kormányban igen súlyos következményei lehetnek. Báró Bienerth megnyugtatón igyekezett a prágaiakat, hogy a rendes állapotoktól eltérő intézkedéseket a nyugalom és a rend helyreállítása céljából léptették életbe, nem pedig a cseh nép iránti ellenséges érzületből. Ha a nyugalom helyreáll, a kivételes állapotnak is végefvetnek. Dr. Zacek cseh miniszter a prágai polgármesterek kérdésére kijelentette, hogyha a prágai kivételes intézkedésekre nézve a miniszterium rendeletet bocsájtaná ki, semmi szín alatt sem fogja aláírni.

Csend.

A statárium kihirdetésének meg volt a kellő hatása. A rendet sem az éj, sem a mai délelőtti folyamán nem zavarták meg. A Graben- és a Venczel-tér kereskedői, kik a zavargások alatt óriási károkat szenvedtek, megkönnyebbülten lélegzenek fel. A lapok elkobzástól félve, nagyon tartózkodóan irnak és megelégszenek annak a kijelentésével, hogy a színek viselésének eltiltása elég lett volna arra, hogy a rend helyreálljon.

Segélycsapatok.

A boroszlói német diákok képviselőjében tegnap harmincznyolcz német egyetemi hallgató Prágába utazott, hogy ottani német kollégáikat támogatásban részesítsék a csehek támadásaival szemben. A közoktatási miniszter megbízásából a rektor megjelent a pályaudvaron és tiltakozott a diákok elutazása ellen; az ifjak azonban ennek daczára elutaztak.

A prágai polgármesterek kérése.

Dr. Gross és dr. Stych prágai polgármesterek, Udrzal és Mastalka cseh képviselők tegnap hosszas tanácskoztak báró Bienerth miniszterelnökkel, akit arra kértek, vonja vissza a Prága városára és környékeire kihirdetett ostromállapotot és hogy a két polgármester részére kihallgatást eszközöljön ki az uralkodónál. A két polgármester s a képviselők kijelentették, hogy a cseh népet egyedül a német diákok tüntető sétája izgatta föl és hogyha e tüntetések elmaradnak, a zavargá-

sok is véget fognak érni. Báró Bienert miniszterelnök kijelentette, hogy nincs abban a helyzetben, hogy a küldöttség kérésének eleget tegyen.

A hatás Brünnben.

A brünni polgármester ma délután közleményt bocsátott ki, melyben kifejti, hogy a tegnapi esti zavargások, melyeket fegyveres erővel lehetett csak elnyomni, a közrend és biztonság érdekében kötelességévé teszik, hogy a legszigorúbb intézkedéseket tegye meg. Felszólítja a város összes lakosait, maradjanak békében.

A Reichsrath ülése.

A Reichsrath ülését kevéssel tizenegy óra után délelőtt nyitották meg. A miniszteri székek üresen állottak és a pártok közül csak a cseh radikálisok és a szociáldemokraták, akiknek a képviselői a költségvetési vitában elsőként jutottak szóhoz, jelennek meg teljes számmal.

Choc képviselő a beérkezett iratok szó szerinti felolvasását kívánja, mire Weisskirchner elnök azt kérdezi tőle, hogy magára akarja-e vonni azt az átokkal teljes felelősséget, hogy akkor, amikor a szociális biztosítás van a napirenden, a legkevésbé és legszellemtelenebb obstrukciót őrzi.

— Choc képviselő ur — kiáltja az elnök — megmarad ön indítványa mellett: igen, vagy nem?

— Igen! — feleli Choc.

Erre az elnök így szól:

— Az ülés végén fel fogom olvastatni a beérkezett iratokat.

Az elnöknek erre a kijelentésére a radikális csehek nagy lármát csapnak, dobolnak és fütyülnek, közben pedig az elnök megadja a szót a szólásra elsőnek feliratkozott dr. Adler szociálista képviselőnek.

Adler nincs a teremben, keresik és végre nagy nehezen megtalálják és nagy lármá közepette beszélni kezd.

A véres zsebkendő.

A cseh radikálisokat lármázásukban és kiabálásukban a többi csehek nem támogatják. Kiabálásuk lassankint ellankad és csak egy idő múlva nyer új tápot, amikor Lisy képviselő egy újságpapírba burkolt csomagot és abból piszkos, véres zsebkendőt vesz elő, amelyet elvtársai hangos pfujkiáltásai közt felmutat és ezt kiáltja:

— Ezt ontotta ki a kormány Prágában! Ez egy gyermek vére!

A többi radikális cseh felkapja ezt a szót és gunyosan harsogják:

— Mindent a gyermekért! Mindent a gyermekért!

Ez a tüntetés is csak pár percig tart, mire a radikális csehek megtámadják a többi cseh pártokat, akik teljesen passzív viselkedtek. A csehek házi perpatvarát a többi pártok padjairól letorkolják. A szociáldemokraták dr. Adler köré gyűlnek, akiknek a szavát eleinte a nagy lármában nem hallják, de párthívei tapsolnak és újra tapsolnak, míg végre a radikális csehek lármája teljesen elnémul és a szónok nyugodtan beszélhet.

Amikor a miniszterek belépnek a Házba, újból kitör a lármá. A cseh-radikálisok fütyülnek, püsszegnek, pfujkiáltásokat hallatnak és újból körüljáratják a véres zsebkendőt. Ez a tüntetés se sokáig tartott és féltizenkettőkor teljes nyugalom volt a teremben.

Amikor Schreiner német miniszter később belépett a terembe, a radikális csehek őt is pfujkiáltásokkal fogadták és neki is odatartották a véres zsebkendőt, de azután ismét teljes csend volt a teremben. Csak a karzaton vár még türelmesen a kíváncsi közönség, hátha újabb botrányok lesznek.

A délutáni ülés.

A Reichsrath délutáni ülésén Lang kijelenti, hogy a költségvetési provizórium megszavazása nem jelent bizalomnyilvánítást a kormány nyál szemben. A kormány kötelessége, hogy mindent megtegyen, hogy a szociális ellátás mielőbb törvényerőre emelkedjék. A költségvetési provizórium folytatásos tárgyalása során Udrzal képviselő a prágai utcái

tüntetésekét a cseh tartománygyűlési német képviselő alaptalan obstrukciójával, valamint a német diákok magatartásával indokolja, akik egyébként mindenütt verekedési kedvükről ismeretesek. Szónok a balpárti német zajos tiltakozása közben szeméretve ezeknek, hogy tulusulyukat mindenáron fenn akarják tartani. A teljes cseh delegáció a statárium azonnali megszüntetésére vonatkozó sürgős javaslatot nyújtott be, mely kifejti, hogy a statáriumot felesleges módon, anélkül, hogy a képviselők megnyugtató proklamációja óta komolyabb esemény történt volna, hirdették ki. Elítélőleg nyilatkozik a német miniszter magatartásáról s végül azon reményének ad kifejezést, hogy a csehek és németek a komoly munka terén találkozni fognak és a csehek nem fognak vereséget szenvedni.

Jaeger képviselő sajnálja, hogy a statáriumot oly későn hirdették ki. Tiltakozik Udrzal támadásai ellen s hangsúlyozza, a csehek ki akarják irtani a németeket Csehországból és a Sudeták egész vidékéről. A beérkezett iratok közt van Choc sürgős javaslata, gróf Coudenhove csehországi helytartó visszahívása, Baxa képviselőnek a statárium megszüntetése, gróf Sternberg-nek a diákok jelenviselésének betiltása és a szociáldemokratáknak a birodalmi alaptörvény öt szakaszának olyan módosítása tárgyában, hogy a háború és béke feletti döntés a jövőben a törvényhozásra bízassék. Az interpellációkat felolvassák, majd elnöki előterjesztések következnek, mire az ülés véget ért.

Lovagias affér.

A délutáni ülésen egyébként lovagias affér is ke-rekedett. A cseh Udrzal beszéde során magasztalta a cseh nemzet művészi érzékét és szorgalmát. Ekkor a német radikális Lösl közbekiáltott: A csehek újjainak fürgeségét miért nem dicséri? Udrzal így vágott vissza: Csak egy gyáva himpellér mondhat ilyet! Lösl e jelenet után segédekét küldött Udrzalhoz, aki tartalékos tiszt.

A költségvetési provizórium.

Parlamentari körökben általános felfogás, hogy sikerülni fog a költségvetési provizóriumot a parlamenttel letárgyalatni s ez a pártok összetartásának eredménye, amelyek teljesen elszigetelték a cseh radikálisokat s ily módon megmentették a képviselőház munkaképességét. Nem lehetetlen, hogy még karácsony előtt sorra kerül az annexió javaslat első olvasása. Képviselői körökben úgy vélekednek, hogy a szociáldemokratáknak köszönhető, hogy a képviselőház együttmaradhat, mert ők eltökélték, hogy megszavazzák a költségvetési provizóriumot. — A képviselőházban ma egész komolyan beszéltek, hogy egy nagy bécsi bank az utolsó héten másfél millió font sterlinget utalványozott csekk útján Szerbia számára.

TÁVIRATOK.

Közgazdasági táviratok.

	Newyork.	decz 3	decz. 2.
Buza	locobuza	114 ¹ / ₄	114 ¹ / ₄
	decemberre	114 ¹ / ₄	115 ¹ / ₃
	májusra	116	116 ¹ / ₃
Tengeri	decemberre	70 ¹ / ₂	70 ¹ / ₂
	májusra	70 ³ / ₈	70 ³ / ₈
	Csikagó.		
Buza	decemberre	105 ⁵ / ₈	105 ¹ / ₂
	májusra	110 ⁵ / ₈	110
Tengeri	decemberre	61 ¹ / ₄	61

New-York, decz. 3. Gyapot New-Yorkban helyben 9.35 (9.35 tegnap), gyapot januárra 8.91 (8.91), gyapot márcziusra 8.88 (8.90), gyapot New-Orleansban helyb. 8.7¹/₂ (8.7¹/₂), petroleum stand withe New-Yorkban 8.50 (8.50), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, decz. 3. (Zárlat.) Zsir decemberre 9.15 (tegn. 9.22), zsir januárra 9.20 (tegnap 9.27), szalonna short clear, 8.87 (tegnap 8.87), sertéshus januárra 16.40 (tegnap 16.50)

Az ujbpesti bankrablót elitelték.

— Három évi fegyház. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 3.

Néhány héttel ezelőtt két vakmerő ember fényes nappal betört a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ujbpesti fiókjába és revolvert szegezve a hivatalnokoknak, követelte a pénztár tartalmát. A vakmerő tett részlete még élénk emlékezetében élnek a közönségnek és így nem tartjuk szükségesnek, hogy a rémregénybe illő támadást e helyen újra elmondjuk.

A pestvidéki esküdtbírósg ma tárgyalta a két betörő bűnpörét. Az ítélőtanársban Rónay Kamill elnökölt, a vádhatóságot dr. Takács Dénes királyi ügyész képviselte. Tolmácsként dr. Baranszky Gyula ügyvéd szerepelt. A rablók, Antosievics Gyula és Piaszkovszky orosz-lengyelországi munkások, már a rendőrségen töredelmes vallomást tettek és ma sem tagadták tettüket.

Antosievics Gyula kihallgatása.

Elsőnek Antosievics Gyulát hallgatták ki, aki az általános kérdések után a következőket vallotta:

— Nagy szegénységben voltunk mind a ketten. Én haza akartam utazni, de nem volt pénzem az utra. Még féliruhám sem volt. Azon tanakodtunk tehát, hogyan szerezhetnénk pénzt. Októberben aztán elhatároztuk, hogy valamit elkövetünk, hogy pénzre tegyünk szert. Az a „bolondság” jutott eszünkbe, hogy egy bankot fogunk kirabolni s egy héten át egyebet sem tesszünk, mint hogy szemlét tartottunk a fővárosi bankok fölött, hogy melyiket volna legjobb kirabolni.

— Hogyan jutottak arra a gondolatra, hogy egy ujbpesti bankot fognak kirabolni?

— Sokat jártunk a Szunyogszigetre s oda közel volt Ujbpest. Másrészt pedig úgy gondoltuk, hogy Ujbestről könnyebb lesz a menekülés. Körülbelül egy héttel a rablás előtt bementem a bankba, hogy szétnézzek a helyiségben. Azon ürügy alatt mentem be, hogy szerb pénzt akarok beváltani. Láttam, hogy kevesen fordulnak meg a bankban s ezt biztatónak tartottam. Pár nappal ezután kimentünk a kerepesi erdőbe s ott elástuk a dobozokat, melyekbe később a rablott pénzt rejtettük.

— Ha olyan nagy nyomorúságban voltak, hol vették a pénzt a drága pisztolyra, meg törre?

— Nekem huszonhat forint megtakarított pénzem volt. Ezt a hazautazásra gyűjtöttem magamnak, de ez a pénz kevés volt még az utiköltségre is. Ekkor határoztuk el, hogy legalább annyit fogunk még valahol szerezni, amennyi a költségre kell.

— Mikor béreltek kocsit?

— A rablás előtt való napon a kocsisnak azt mondtuk, hogy másnap 11 órakor az Aréna-kávéházban várjon bennünket.

— Megmondták a nevüket is?

— Azt mondtuk neki, hogy Róket név alatt keressen bennünket. A kávéház előtt állottunk, mikor megjött a kocsis. Mi beültünk s egyenest Ujbestre hajtottunk.

— A pisztolyokat ki vette?

— Én vettem a Teleki-téren a magam és a Piaszkovszky pénzéből. Egy-egy pisztoly 24 forintba került.

— Hát a kés hogy volt?

— Hetven krajczár.

— Mi czélből vették a pisztolyt?

— Öngyilkosságot akartunk elkövetni, mert nem tudtunk hazautazni. (Derültség.)

— Ha öngyilkosok akartak lenni, minek vettek hozzá ötven patron?

— Azt nem vettük, hanem úgy kaptuk a pisztolyhoz.

— Hol töltötték meg a pisztolyt, mielőtt a bankba bementek?

— Ugy emlékszem, hogy nem is voltak megtöltve. Mert mikor a pisztolyt a kerepesi-erdőben kipróbáltuk, a golyó megakadt benne s nem tudtuk kivenni.

— Megmondták a bankban, hogy a pisztoly nincs megtöltve?

— Azt nem mondtuk meg. (Derültség.)

— Mikor menekültek, nem mondta Piaszkovszki, hogy milyen szépen sikerült a dolog, nem kellett senkit megölni?

— Ezt Piaszkovszki nem mondta.

— Hát mi volt a tervük az esetre, ha a rablás nem sikerül?

— Egyszerűen elmenekültünk volna.

— A kést minek vették, mikor már pisztolyuk volt kettő is?

— A kést azért vettük, hogy elvágjuk vele a telefon-drótot.

— Most beszélje el, hogyan állapították meg a tervet?

— Abban állapotunk meg, hogy mihelyt be-
lépünk, kérni fogjuk a pénzt. Ugy is történt. Egy-
szerre léptünk be s a pisztolyt a hivatalnokokra
szegezve, azt mondtuk magyarul:

— Csendnek lenni!

Én a pult mögé mentem s a zsákot, melyet
Piaszkovszki oda nyújtott nekem, megtöltöttem a
kasszával pénzzel. Eközben láttam, hogy egy ur
bemegy a telefon-szobába. Én rögtön utána men-
tem s kilóditottam a fiúkéből, a telefon-drótot pe-
dig elváltam.

— De meg is ütötte azt az urat?

— Nem azt ütöttem meg, hanem egy másikat.

Hogy pusztá kézzel-e, vagy a pisztolyal, arra nem
emlékszem.

— Mért ütötte azt meg?

— Mert ki akart menni.

— Mi történt ezután?

— Visszamentem a pénztárhoz s a zsákba rak-
tam a pénzt. Mikor a zsák megtelt, megkértem a
pénztáros urat, hogy segítse föl a vállamra. A
pénztáros ezt meg is tette s én odadtam a zsákot
Piaszkovszkinak, hogy vigye ki s tegye a kocsira.
Én ezalatt benmaradtam s vigyáztam, hogy valaki
el ne illanjon a tisztviselők közül. Mikor az ablakon
át láttam, hogy Piaszkovszki elérte a kocsit, én
utána mentem s együtt elhajtattunk.

— Maguk el is változtatták az ábrázatjukat,
mielőtt a bankba bementek?

— Nekem fekete szemüvegem volt, a társam
pedig hamis bajuszt viselt.

— Mialatt a bankban voltak, többen érkeztek,
mit mondtak ezeknek?

— Az ajtóra Piaszkovszki vigyázott, ő látta,
hogy ki jött be. Én csak azt hallottam, hogy a tár-
sam azt mondta nekik: Csendben lenni.

— Szóval szépen leültették őket. A kocsival
hová hajtottak?

— Kerepesi felé. Az erdő szélén leszálltunk s
a kocsist elküldtük a kocsimába. Ezalatt mi elrejt-
gettük a pénzt az előtte való nap kiszemelt helyen.
Aztán visszatértünk a kocsihoz s Gödöllőre tovább
hajtottunk.

— Mit adtak a kocsisnak?

— Tizenöt forintban alkudtunk meg vele, de
ő ezt utóbb kevesellte. Erre száz koronát adtunk
neki.

— Gödöllőről hová mentek?

— A társam ott maradt, én pedig visszajöttem
Budapestre.

— Mit szóltak a hivatalnokoknak, mikor tá-
voztak?

— Azt, hogy csend lenni!

— Nem fenyegették őket még akkor is lelő-
véssel?

— A pisztolyt a kezemben volt ugyan s föl is
emeltem, de szóval nem fenyegettem őket.

— A kassa nem volt becsukva?

— Mikor beléptünk, nyitva volt, de a pénztá-
ros hirtelen becsapta. Én erre megparancsoltam
neki, hogy nyissa ki.

— A rablott pénzből mennyit tartott meg ma-
gának?

— Harmincz koronát. Ezen a pénzen fehérne-
müt vettem magamnak.

Az elnök felmutat a vádlottnak egy fekete jegy-
zéknyvet, melyben ezek a szavak fordulnak elő:
Csendben legyetek, különben meghaltok!

A vádlott: Ezt magam irtam ki egy könyvből.

— Hányszor járt Piaszkovszki a kocsinál?

— Kétszer. Előbb a zsákot vitte ki, aztán visz-
zajött s a táskát vitte el, melyet szintén én tölt-
öttem meg pénzzel.

— Miben állapotodott meg Piaszkovszkival a
zsákmány dolgában?

— Abban állapotunk meg, hogy ha elmúlik
egy bizonyos idő, ki-kijárunk az erdőbe s annyi
pénzt veszünk magunkhoz a dobozból, amennyire
szükségünk van.

— Hol ismerkedett meg Piaszkovszkival?

— Bécsben. Ott együtt dolgoztunk egy gyárban.

— Ugy tudom, hogy magát onnét ki is uta-
sították?

— Igen, mert nem volt passzusom.

Piaszkovszki József kihallgatása.

Piaszkovszki József, a másik vádlott szin-
tén bünsnek tudja magát. Elmondja, hogy Antosie-
vicsessel Bécsben ismerkedett meg s később Buda-
pesten újra találkoztak. Még Bécsben elhatározták,
hogy Budapesten rablást fognak elkövetni s hogy
mindenki tegyen félre valamit a keresetéből, hogy
azon fegyvert vehessenek. Antosievics, aki előbb
jött Budapestre, levelet irt neki, hogy jöjjön, mert
már kiszemelte a helyet.

Antosievics: Ebből egy szó sem igaz.

Piaszkovszki: Tanuval tudom bizonyítani, hogy
igaz. Hetenkint bizonyos összeget adtam Antosie-

vicsnek, amelyen később revolvert és kést vásá-
roltunk.

Az elnök: Igaz az, hogy előbb kikémlelték a
helyet?

— Én csak a rablás előtt való napon voltam a
társammal Ujpesten, aki megmutatta a bankot.

A vádlott elmondja ezután, hogy már egy hó-
nappal előbb pontosan megállapították a napot, me-
lyen a rablást el fogják követni. A kritikus napon a
központi pályaudvaron találkoztak, onnan Antosie-
vics elvitte egy borbélyhoz, ahol hamis bajuszt
vettek. Ezután elmentek az Aréna-kávéházba, ahol
már várta őket a kocsi.

— Minek vitték magukkal a pisztolyt?

— Ilyen kirándulásra csak kell fegyver! (Zajos
derültség.)

— Töltve volt a pisztoly?

— Antosievics azt mondta, hogy meg van töltve.

— Kipróbálták előbb?

— A keresési erdőben kipróbáltuk!

— És jól löttek?

— Kitiünően. (Derültség.)

— Nos, mi történt a bankban?

— Amint beléptünk, Antosievics valamit magya-
rul beszélt.

— Hát maga mit csinált?

— Én magam is annyira meg voltam ijedve, hogy
a részletekre már nem emlékszem.

— De mi volt a feladata?

— Az volt a feladatom, hogy az ajtónál őrt álljak
s a zsákokat a kocsihoz vigyem.

— De a pisztoly a kezében volt?

— Igen.

— Mikor idegenek jöttek a bankba, mit szólt
nekik?

— Én nem szóltam semmit, hanem valamelyik
tisztviselő azt mondta nekik, hogy üljenek le.

— Hát a zsákot s a táskát ki rakta meg pénzzel?

— Antosievics. Mikor a zsák megtelt, Antosievics
a pénztáros segítségével feltette a pultra, onnét én
elvittem a kocsihoz.

— Igaz az, hogy ön menekülés közben azt
mondta, hogy jó, hogy nem kellett senkit agyonlőni?

— Mondtam.

— Ebből az következik, hogy el voltak szánva
arra, hogy ellenszegülés esetén agyon is lönek valakit.

— Az volt a megállapodás, hogy ha a tisztviselők
lőni fognak, mi is lövünk.

— A pénzzel mi történt?

— Elvittük az erdőbe s ott elástuk. Én mind-
össze százharmincz koronát vettem el belőle. Ugy
egyeztünk meg, hogy én hazautazom s ha nem vesz-
nek be katonának, a tavasszal visszajövök s a pénz-
zen megosztozunk.

Antosievics a czinkostársra vallomására meg-
jegyzi, hogy a rablásról Budapesten beszéltek elő-
ször.

A tanúk kihallgatása.

A szünet után a tanúk kihallgatására került a
sor. Első tanu Bródy Aladár cégvezető volt, aki a
kárösszeg tekintetében tette meg a károsult pénz-
intézet nevében a bejelentést. A banknak 672 korona
kára van a rendőrségi nyomozatra kifizetett díjakon
kívül. Következő tanu Develák Károly, az új-
pesti bank főnöke volt. Tanuvallomásában elmon-
dotta, hogy október 28-án, kevéssel 12 óra előtt két
munkás külsejű férfi nyitott be a banküzletbe. Az
egyik az ajtónál maradt állva, a másik a pult mögé
került. Ő gázszerelelnék nézte az illetőket, eleinte
figyet sem vetett rájuk, csak akkor vette őket job-
ban szemügyre, mikor az egyikük, Antosievics el-
kiáltotta magát: csendben lenni! nem mozdulni! le-
lőni. A tanu ekkor odaszólt Fleischer Hugó könyve-
lőnek, hogy telefonáljon. Fleischer telefonálni akart,
de mikor a fiúkéhez lépett, Antosievics megragadta,
elődította onnan. Hogy a telefonhuzalt mikor vágta
el Antosievics törével, azt nem látta, a tanu ezután
Stern Sándor gyakornoknak kiáltott, hogy mene-
küljön ki. Antosievics azonban a pisztoly agyával
ugy felbe vágta a gyakornokot, hogy az elterült a
pult mögött. Antosievics azután revolvert szegezve
Schaffer Géza pénztáros mellének, kényszerítette,
hogy nyissa ki az imént becsukott vasszekrény aj-
taját. Schaffer eleinte vonakodott és azt hozta fél-
frügyvül, hogy nincs kulcsa. De mikor a rabló tört
szegezett mellének, felnyitotta a vasszekrény aj-
taját, Antosievics ezután kiszedte a bankjegy-csomó-
kat és zsákba gyömöszölte. A zsákot Piaszkovszky
vitte ki a kocsira. Antosievitsen fekete szemüveg
volt, társa pedig alvajuszt viselt. Mikor a rablást be-
fejezték, eltávolításuk előtt megfenyegették a sze-
mélyzetet: nem utánunk jönni — löni!

— A fűmadás oly mérvű volt, hogy ez a fenye-
getés megfélemlítette az urakat?

— Igen, mert czeruzával egy is hiába véde-
keztünk volna a browning ellen.

Fleischer Hugó könyvelő tanuvallomásában
elmondja, hogy mikor megpillantotta az egyik rablót,
kezében a pisztolyal, azt gondolta, hogy ez egy
nagy pisztoly-céznak az ügynöke. Hogy hogyan ju-

tott ki a telefonfülkéből, arra már nem emlékszik.
Csak azt tudja, hogy az egyik rabló revolvert szeg-
zett a mellének s ő erre biztatólag szólt oda neki,
hogy csak löjjön. Nagy derültséget keltett Stern
Sándor gyakornoknak kihallgatása. Tanu elmondja,
hogy mikor a két idegen bejött, ő kérdezte tőlük
meg, hogy mi tetszik? A következő pillanatban a
rablók egyike, Antosievits Fleischert kilökte a te-
lefonfülkéből. Főnöke ekkor odakiáltott neki: Stern
szaladjon ki. Ő ki is akart szaladni, de Antosievits
ugy febe ütötte, hogy elborította a vér, összeesett.
Később maga Antosievits emelte föl. Hogy közben
mi történt, azt nem látta, mert a földön feküdt. Sa-
cher Ignác egy újpesti pénzügyi tisztviselője
véletlenül toppant be a kérdéses időben a bank he-
lyiségébe. Alighogy belépett az ajtón, érezte, hogy
revolvert szegeztek mellének és rákiáltottak, hogy
üljön le. A rablást a többi tanukkal megegyezően
beszélte el. Schwartz Elsa, az Ujpesti Magyar Keres-
kedelmi Hitelszövetkezet hivatalnoknője főnöke
megbízásából 400 koronát vitt be a rablás idejében a
bankba. Mikor az ajtón belépett, Antosievits meg-
lökte s rákiáltott, hogy üljön le.

— Lássá Antosievits, maga délelőtt azt mon-
dotta, hogy a bankhivatalnok urak kínálták meg
üléssel a kisasszonyt. A kisasszony pedig azt vallja,
hogy maga volt az, aki őt megfenyegette.

Antosievits: Hogy jutok én ahhoz, hogy egy
nőt megfenyegessek?

— Kiengedte volna-e a kisasszonyt, ha ki akart
volna menni?

— Nem.

Tanu azután elnök kérdésére kijelentette, hogy
nem volt ideje megjéjdeni, oly gyorsan történt az
egész jelenet. Elnök azután a tárgyalás folytatá-
sát délutánra halasztotta.

A délutáni tárgyalás.

A délutáni folytatásos tárgyaláson első tanu
ifju Klein József bércocsi-tulajdonos volt, aki el-
mondta, hogy 30 koronáért bérelték ki tőle Antosie-
vits és társa a kétfogatu bércocsi, amelyet Wild-
mann László bércocsi-segéd hajtott. Wildmann a
kocsival este 8 óra tájban tért vissza.

Következő tanu Wildmann László bércocsi-
segéd volt. 10 órára az Arénához volt rendelve, in-
nen mentek Ujpestre. Ott az utasai egy táskával tá-
voztak a kocsitól. Ő azt hitte, hogy kasszirozó ügy-
nők. Közben az egyik visszajött egy táskával,
majd azután mindketten visszatértek és Kerepesi
felé hajtottak. Mig utasai odajártak, addig ő a ba-
kon aludt. Az erdő szélére érve, az egyik 2 koronát
adott tanunak, hogy menjen ebédelni, abrakoltassa
meg a lovakat és 3 óra után jöjjön vissza. Ő vissza
is jött és azután Gödöllőre hajtottak az állomáshoz.
100 koronát adtak neki borraival, azonfelül a gaz-
dájának járó 10 koronát is megadták. Este 8 $\frac{1}{2}$ óra
tájban tért haza és itt nyomban a rendőrség le is
tartóztatta, a 100 koronát, amelyet Antosievitstől ka-
pott, átadta a rendőrségnek.

Kövekezett Szekeres István csendőrőrmester. Ő
tartóztatta le Piaszkovszkyt, akinél megmozgása al-
kalmával összesen 143 koronát talált. Piaszkovszky
nagyon meg volt törve és mindjárt megmondta bün-
társának, Antosievitsnek lakását.

Ezután az elnök a két vádlottat szólította elő.
Antosievits elmondta, hogy a pisztolyokat és ké-
süket, mielőtt a gödöllői állomásra értek volna, el-
dobták. A fehérneműt a rablott pénzből még aznap
vásárolták. Piaszkovszky pedig még megjegyezte,
hogy az erdőben csak egy revolvert próbáltak ki,
ez jól működött. Az esetben a revolver el volt zárva,
nehogy elsüljön.

A következő tanu Antal Albina volt. Ez is vélet-
lenül vetődött a rablás idején a bankba s őt egy
magas fiatalember, Antosievits, megragadta és rá-
kiáltott, hogy meg ne mozduljon, mert agyonlővi.
Azt is hallotta, hogy Antosievits megfenyegette a
banktisztviselőket, hogy aki utánuk jön, azt lelővi.
Piaszkovszky nem fenyegetett, nem is nyult hozzá.

Az utolsó tanu Nagy István vasúti őr volt, aki
megtalálta az eldobott pisztolyokat, töröket, bank-
pénzcsécskőbe esavarva. A bizonyítási eljárás ezzel
véget ért és a bíróság az esküdtekhez intézendő
kérdéseket szövegezte meg.

Ezután a perbeszédre került a sor.

Ítélet.

Az ügyész vádbeszédében rablás büntetésében
kérte kimondani őket bünsnek. A védők rablás he-
lyett zsarolás büntetését látták fenforogni és abban
kérték a két vádlottat marasztalni. Az esküdtek bün-
ösnek mondták ki mindkét vádlottat a rablás
büntetésében és ezért a bíróság az enyhítő 92. §. alkalmá-
zásával három-három évi fegyházzal
ítélte őket. Az ítélet ellen az ügyész a 92. §. alkalmá-
zása miatt semmisségi panaszt jelentett be, a vád-
lottak és védőik megnyugodtak. A két vádlottat a
bíróság ítéletileg az ország területéről kiiltotta.

Véres családi dráma.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 3.

A folytonos családi viszálykodásból akart ma a halálba szabadulni egy magánhivatalnok a leányával együtt. Szabó János tattersalli könyvelő a Verseny-utca 14. számú házban lakott feleségével, született Doktor Erzsébettel és két felnőtt gyermekével, Gyulával és Erzsébettel.

Az asszony veszekedős természetű lévén, a legesekelebb dolgon is felizgulva, óriási jeleneteket rögtönzött. Különösen sokat czivakodott férjével és husz éves szép leányával, kiknek valósággal elkeserítette az életét. Az apa és leány helyzete szinte türehtelen volt és azért a minap közösen elhatározták, hogy megválnak amugy is boldogtalan életüktől. Tettüket azonban folyton halasztgatták abban a reményben, hogy az asszony, látva elkeseredésüket, talán magába száll.

E reményük azonban nem vált valóra, mert mint a következmények bizonyítják, még energikusabban bánt férjével és leányával. Ma délen a leány a lakás fűdőszobájában a vezetőket festette és véletlenül a falat is be találta mázolni egy küssé. Több sem kellett az asszonynak. Amikor meglátta a bajt, óriási haragra lobbant, szidni kezdte a leányt, lefordta mindenek, s amikor az apja védelmébe vette a minden szidalmakat nyugodtan tűrő leányt, az asszony vele kötött ki. Dühre annyira fokozódott, hogy a kezében levő tányért a férje fejéhez vágta. S ezután, mint aki hősiessen elvégezte a dolgát, elhallgatott.

Az apa és gyermeke a mellékszobába vonultak. A leány az asztalhoz ült és valamit dolgoztatni kezdett. Az apa fel-alá járkált a szobában, míg a fiu hevesen kifakadva édesanyja ellen, valami szabadulási módot javasolt. Az apa felújította a régi tervüket és anélkül, hogy bevárta volna gyermekeinek a beleegyezését, kirántotta zsebéből a revolvert, melyet saját bevallása szerint, a felesége elleni önvédelemből hordott magánál és leánya jobb halántékának szegezte. A revolver eldőrdült és a leány eszméletlenül rogyott a padlóra. Az apa most magára fogta a fegyvert, de az minden erőlködése dacára sem sült el. A fiu odarohant apjához és kicsavarta kezéből a revolvert.

Közben a leány magához tért és volt még annyi önéreje, hogy feltápáskodott és kusza betűkkel egy papírosra a rendőrségnek czimezve a következőket írta:

„Közös akarattal akartunk megválni az élettől, atyám ártatlan, ne büntessék...”

A toll kiesett kezéből és uira összeesett. A mentők eszméletlen állapotban szállították a Rókus-kórházba.

A boldogtalan apát a rendőrség letartóztatta és megindította ellene a vizsgálatot.

UJDONSÁGOK.

Lakóhelyváltoztatás esetén arra kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy új czimüket idejekorán közöljék velünk. Minden erre vonatkozó bejelentéshez szüksége van a kiadóhivatalnak egy czimszalagra, esetleg a régi lakóhely megjelölésére.

NAPIREND. Napár. Péntek, december 4. — Róm. kat.: Borbála. — Prot.: Borbála, Betti. — Görög-orosz: nov. 21. B. A. felaj. — Zsidó: Kiszlev 10. — A nap két reggel 7 óra 32 perczkor, nyugszik délután 4 óra 8 perczkor. — A hold két délután 2 óra 35 perczkor, nyugszik éjjel 3 óra 9 perczkor.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor. — A belügyminiszter fogad délután 3 órakor. — A földmívelésügyi miniszter fogad délután fél 5 órakor. — A közoktatásügyi miniszter fogad 4 órakor. — A belügyi államtitkár fogad délután 2 órakor. — A kereskedelmi államtitkár fogad délután 4 órakor. — A épviselőbáz ülése délelőtt 10 órakor.

A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállítását nyitva 8-9-ig. Belépő-díj 1 kor. — Modern festők kiállítását a Könyves Kálmánnál Nagymező-utca 37-39. Nyitva egész nap. Belépő díj nincs. — Az Uránia Kigyóórtéri szalonja rendezés miatt zárva van. — A Nemzeti Múzeum régiség-tára nyitva 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti

Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok nyitva. — Az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat karácsonyi bazára megtekinthető az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeumban (IX., Üllői-ut 83-87.) hétfő kivételével este 7 óráig, vasárnap 9-1-ig. — A földtani intézet múzeum zárva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A Ráth György múzeum zárva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva 9-12-ig, a téli bónapok alatt novembertől február végéig kedden és pénteken 6-8-ig. — A pedagógiai könyvtár zárva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 óráig vannak nyitva.

— **Személyi hír.** Thallóczy Lajos, a közös pénzügyminiszterium osztályfőnöke Budapestre érkezett.

— **A trónörökös.** A „Frankfurter Zeitung“ tegnapi számában vezetőhelyen egy bécsi újságíró tollából érdekes cikket közöl Ferencz Ferdinánd főhercegről. A cikk a legutóbb felkapott hírből indul ki, hogy Ferencz Ferdinánd főherceget a császárijubileum után állítog megbizzzák a császár helyettesítésével. A hírt meczáfolták, mert ilyen nagyjelentőségű államjogi aktus nem történhetik a törvényhozás hozzájárulása nélkül, hivatalos körökben pedig nem tudnak erre vonatkozó előkészületről. A hír mindazonáltal nem váratlan. Nyílt titok, hogy a trónörökösnek az utóbbi évek jelentős politikai határozataiban nyomatékos szava volt. Ujában egy délszláv tudósítás keltett feltűnést, melyet a trónörökös Stadler szerajevói érsekhez, mint a boszniai katolikusok küldöttségének vezetőjéhez intézett. A meczáfolatlan délszláv híradás annál jogosabb feltűnést keltett, mivel a leendő császár olyan embert tüntetett ki, aki horvát érzelmei és jezsuita propagandái miatt mindkét kormánynak sok galibát okozott már. Különösen lehetetlennek tartották ezt a jelen helyzetben, mikor Stadler méltánytalan és erőszakos politikáján okvetlen hajótörést szenvedne az a remény, hogy Törökország végre is belenyugodnék a tőle elvett tartományok anektálásába. A trónörökösről alkotott fogalmak egy erőteljes, szép, deli, akarat-erős, tiszta gondolkozású férfiú képét adják; akinek jelleméből azonban hiányzik a könyörületeség, az emberszeretet és az igazságnak a ranggal és személylyel nem törődő, csak az igazságért való szeretete. Amiórt a magyarok különösen tartanak tőle, azok a nagysztrák tervek és az a feltétel, hogy a trónörökös a keresztény-szocialista program megvalósításán fáradozik. Nem méltányos azonban, hogy a liberális trónörökösökről való legendák szájhagyományok alapján szenvedjenek. Beavatott források mondják, hogy a klerikálisok alaposan csalódnak, ha a trónörökösöt vak eszközüknek tartják czéljaik kivételére. Azt azonban biztosra veszik, hogy a trónörökös erős kézzel fogja helyreállítani a monarchia rendjét és a korona hatalmát az újabb fel-felbukkanó csaknem fél-anarchista mozgalmakkal szemben. Felületes mende-mondáknak nem szabad hitelt adni: a Stadler-eset nem szabad elhinni, mert öndutatos férfiúról nem tetelezhető fel, hogy czéljaival homlokegyenest ellenkező lépésre ragadtatja magát és egyenetlenséget szít ott, ahol békére és összetartásra van szükség. Végül a cikk azzal fejezi be érdekes fejtegetését, hogy várjuk meg előítélet nélkül, hogy mit hoz a jövő.

— **Az aranygyapjas-rend új lovagja.** Az uralkodó a következő személyiségeket nevezte ki az aranygyapjas-rend lovagjaivá: Windischgrätz Ernő herceget, gróf Pejacevich Lászlót, Esterházi Alajos herceg testőrkapitányt, gróf Khevenhüller-Metsch nagykövetet, Rohan Alain herceget, gróf Potocki Románt, gróf Széchenyi Miklós nagykövetet, Lobkowitz Nándor Zdenko herceget. A kinevezéseket a hivatalos lap holnapi száma közli.

— **A beteg czárné.** A decemberi Szent György-ünnepélyt, amelyre a Szent György-lovagrend minden tagja hivatalos, az idén a czárné állapotára való tekintettel, nem fogják megtartani. Frederick báró, a czár személye körüli miniszter tegnap külföldre utazott és utazása valószínűleg összefüggésben van a czárné esetleges rivierai utjával.

— **A budapesti új hadtestparancsnok.** Báró Czibulka Hubert gyalogsági tábornok, a budapesti új hadtestparancsnok, akit pár hét előtt helyeztek át Prágából Budapestre, már családostul együtt beköltözött a várbeli uri-utczai hadtestparancsnoksági palotába. Az új hadtestparancsnoknak felesége és több gyermeke van, így a társasélet is megváltozik a hadtestparancsnoksági palotában. Báró Czibulka elődje, gróf Uexküll-Ghyllenbandt nyugalmazott hadtestparancsnok Bécsbe költözött, ahol teljes visszavonultságban él.

— **A honvédelmi miniszter betegsége.** Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter állapotában örvendetes javulás állott be. A miniszter a mai napot ugyan még szobájában volt kénytelen eltölteni, holnap azonban előreláthatólag már meg fog jelenhetni a képviselőházban, hogy a költségvetési tárgyalásokon részt vegyen.

— **Egy grófi pár botránya.** Dánia előkelő köreiből most általános beszéd tárgyat képez egy grófi párnak a botránya. A grófi házaspár St.-Louisban le is tartóztatták már. Holstein-Rathlou Viggo a gróf neve. Dánia egyik legrégebbi nemesi sarja. A gróf és felesége már hosszabb idő óta igen jól védelmező üzletet folytatott. Utazásközben és nagyobb szállodákban egyes utazóvendégeket a grófné révén, ugynevezett „kellemetlen helyzet“-be hozták, azután pedig ezen az alapon megszaroltak. A grófné szerepe az üzletben az volt, hogy a vagyonosnak látszó vendégekkel futó ismeretségeket kössön és ezekkel hazakisértesse magát. A lakásban a gróf „váratlanul megjelent“. A kellő pillanatban berontott a szobába, ahol a meczavarodott idegennek a saját életét és a gróf „társadalmi becsületét“ rendesen nagyobb pénzösszeggel kellett megváltania a revolverrel hadonászó férjéről. A kitünően összetanult házaspár legutóbb St.-Louisban egy ilyen kalandrendezés alkalmával rajtavesztett. A város legelőkelőbb szállodájának éttermében történt, hogy a grófné egy szomszédos asztalnál ülő, elegánsan öltözött fiatalemberrel sokat igéző szemjártékat kezdett. Az étkezés befejezése után a grófi házaspár eltávozott az étteremből, ahonnan a kérdéses fiatalember is nyomon követte őket. Utóbb a fiatalember, akiről kiderült, hogy egy nagyobb cég utazója, ismét visszatért az étterembe, de most már a grófné társaságában. Az ifjú egy palack pezsgő elfogyasztása után, a grófné felszólítására lakására kísérte a hölgyet, aki állítólag európai ritkaságokat akart megmutatni legújabb ismerősének. A helyzet már-már bizalmas kezdett lenni, amikor hirtelen felpattant az ajtó és a meglepett pár előtt ott állt gróf Viggo, tetetett haragal arcán és revolverrel kezében.

— **Gyalázat — kiáltotta — veszszetek** mindketten!

A szerelmes azonban ezúttal nem veszette el lélekjelenlétét, hanem kicsavarta a gróf kezéből a revolvert. Dulakodásuk közben a grófné az udvarló kezéből kiemelte a fiatalember pénz-tárczáját. A segélykiáltásokra figyelmessé lett szállószemélyzet rögtön értesítette a rendőrséget, amely a grófi házaspárt letartóztatta.

— **Szobor helyett alapítvány.** Néhai Schaumburg-Lippe Frigyesné hercegné, Lujza dán királyi hercegnő emlékére Sopronban szoborral akarták megörökíteni. A megboldogultnak apja, Frigyes dán király azt az óhaját fejezte ki, hogy a szoborra szánt összeget jótékony célra fordítsák. A szoborbizottság dr. Töpler Kálmán polgármester elnöklésével tegnap ülést tartott, melyen elhatározták, hogy az eddigi, közel ötezer koronát kitevő összeg kamataiból évenként kétszáz koronát fizetnek ki egy összegben, még pedig úgy, hogy az első évben evangélikus, a másodikban katolikus, a harmadikban pedig izraelita szemérmes szegény kapja meg. A kétszáz koronát meghaladó kamatot tőkésíteni fogják.

— **A királygyilkos tiszt családi drámája.** Véres házassági dráma történt a múlt héten Nisben. Josipovic kapitány, aki az 1903-iki szerb királygyilkosság alkalmával Paulovic tábornok hadügyminisztert ölte meg, féltékenységből revolverrel feleségére lött s öt életveszélyesen megsebesítette. A kapitányt a katonai őrség letartóztatta.

— **A nagybeteg pápa.** A pápa súlyos megbetegedéséről már adtunk hírt. Ma az a tudósítás érkezik Rómából, hogy a szent atya állapota változatlanul mondható. Hír szerint a pápa orvosainak ellenzése dacára is el akarja hagyni ágyát és az audienciákat a szokott módon megint felvenni. Ezenkívül okvetlenül részt akar venni a jövő vasárnap összejövő harmadik kongregáció ülésén, amely az orléanszi szűz boldoggá avatását fogja tárgyalni és legalább az ünnepi megnyitóbeszédet akarja elmondani. A pápa háziorvosa, Petacci szünet nélkül nyugalmra és kiméltre szorítja a pápát. A múlt éjjelt a pápa jól töltötte. Petacci javulást állapított meg, de azért az ágy elhagyásáról még szó sem esett. Egy magasállású személyiség, aki a pápát tegnap délután meglátogatta, azt mondja, hogy az a könnyű meghülés, melyben a pápa megbetegedett, már megszűnt és a pápa egészsége legfeljebb két nap alatt teljesen helyre áll. Más tekintetben a pápa állapota kielégítő.

— **Patronázs-bizottság Délmagyarországon.** Az Országos Gyermekvédő Liga Délmagyarországon is széleskörű akciókat indított a gyermekvédelem szervezésére. Az ottani fiók már szeptember hónapban értekezletet tartott Hertelendy Ferencz főispán elnöklésével, amelyen azzal a kérdéssel foglalkoztak, miként hozzák kapcsolatba a temesvári Fehéskereszt-Egylet és az Országos Gyermekvédő Liga helyi képviseletének működését, továbbá hogyan oldják meg a temesvári gyermekbíró és a patronázs gyakorlatára hivatott helyi társadalom szoros működési kapcsolatát. A kérdés megvalósítására bizottságot küldtek ki. Laszy József kir. ítélőtáblai elnök tegnap délután értekezletre hívta egybe az érdekelt hatóságok és egyletek képviselőit, hogy meghatározzák a bizottság működésének irányelveit. A bizottság elnökévé Laszy József kir. ítélőtáblai elnököt, alelnökévé Kabdebó Gergely nyug. főispánt és Gerdánovics Sándor kir. ítélőtáblai bírót választották meg. Dr. Szana Sándor igazgató főorvos ismertette a liga délvidéki jogvédő és patronázs bizottsága működésének irányelveiről szóló tervezetét. A bizottság működésének hatáskörét a temesvári kir. ítélőtábla kerületére állapították meg. A bizottság működését a napokban kezdi meg.

— **A Steinheil-ügy.** A párisi német művész-kolónia egyik tagja, aki jó barátságban volt a megvilágitott festővel, ma beszélgetést folytatott egy újságíróval, akinek elmondta Steinheil-lal való ismeretségének történetét. Steinheil-lal véletlenül folytán ismerkedett meg a Montmartre egyik vendéglőjében, ahová nagyon sok festő szokott eljárni. Steinheil ölében egy karcsú, szép hölgy ült. Hajnaltáiban hazafelé menet Steinheil — valószínűleg a sok bortól kábultan — igen bizalmasan beszélgetett vele és elbeszélte, hogy felesége kedveseiből él, akikhez Faure is tartozik. Kénytelen szemrehányást tenni felesége viszonyai előtt, mert különben éhen halna. A festő végre elmondotta az újságírónak, hogy Steinheil titoktartásra kérte, mely alól azonban az események hatása alatt feloldva érzi magát.

Az újabb vizsgálat felette terhelő körülményeket derített ki, melyek megsemmisítő bizonyítékok Steinheilné bűnösségére nézve. Wolf Mária szakácsné vallomása különösen súlyos. Steinheilné tudvalevőleg annak a két hírlapírónak, akik őt vallomásra bírták, első ízben azt mondta, hogy maga vitte a Bellevue-nyaralóba az ékszereket s az volt a czélja, hogy úgy tűnjék fel a dolog, mintha a fettesek rabolták volna el az ékszereket. Most a szakácsné elmondta, hogy nyolc nappal a gyilkosság előtt már a nyaralóba vitte Steinheilné minden ékszereit, az üres ékszerez-dobozok ellenben a párisi lakáson maradtak. A másik súlyos bizonyíték az, hogy Steinheilné a gyilkosság előtt néhány hónappal nagy összeg erejéig biztosította anyjának, Japynének életét azzal a kikötéssel, hogy halála esetére a biztosítási összeg unokáját, Steinheil Mártát illeti. Nyilvánvaló már most, hogy Steinheilné ölte meg, vagy tette el láb alól anyját is, hogy mint leányának gyámja, a nagy biztosítási összeget megszerezhesse.

— **Nagy viharok.** Tavirából jégesővel és áradással egybekötött heves zivatarokról érkezik jelentés. Több épület bedőlt. A vonatok késnek. Két ember a zivatarban életét veszítette.

Az Egyetértés Karácsonya

A karácsonyi ünnepek közeledtével jelentjük olvasóinknak, hogy ebben az esztendőben karácsonyi ajándékul olyan meglepetésben lesz részük, amelyet nem készíthet olvasóink egyetlen fővárosi lap sem. Az „Egyetértés“ olvasói karácsonyi ajándékul az

Egyetértés Vasárnapjának

gyönyörűen kiállított, dus tartalmu ünnepi számát kapják.

Nem tudunk kellemesebb ajándékot, mint egy díszesen kiállított, sok képpel tarkított munkát, amely tartalmára érdekesebb és tanulságosabb lesz mindenféle más mellékletnél.

Az Egyetértés Vasárnapjának

minden száma változatos és minden alkalommal felöleli a bel- és külföldi aktualitásait. Olvasóink és a nagyközönség körében hihetetlen gyorsan népszerű lett és ma már nehezen várt vasárnapi vendége minden háznak és ötletes, eleven kiegészítője lapunknak.

Az Egyetértés Vasárnapjának

karácsonyi száma egyenesen szenzációs lesz. Külföldi összeköttetéseink révén megszerezük és megszerezük addig, ami fényképreprodukciókban megszerezhető és gondoskodtunk arról, hogy budapesti fényképezésünk is kellő anyaggal álljanak rendelkezésünkre. A bel- és külföldi aktualitásokon kívül adunk pompás utleírásokat, gyönyörű képekkel, adunk mulattatót, tanulságosat, vegyest.

Az Egyetértés Vasárnapjának

karácsonyi száma olyan lesz, hogy olvasóink beköthetik és könyvtárukba helyezhetik mint mindenkor értékes munkát. Ugy tartalma, mint ragyogó kiállítások elsőrendű munkává fogja avatni, amelyben minden művelt embernek öröme fog telni.

A mellékletnek, miután karácsony nem esik vasárnapra

Az Egyetértés Karácsonya

czimet adtuk.

Főhívjuk erre már most az olvasóközönség figyelmét és reméljük, hogy ezzel az ajándékkal őszinte örömet szerzünk mindenkinek.

— **A harctér panamistái.** Érdekes és az oroszországi állapotokat alaposan jellemző pör tárgyalására készül a pétervári kerületi törvényesék. Az orosz-japán háboruban az orosz hajórajnak Csuzimánál történt veresége alkalmával számos emberélet pusztult el, de ugyanakkor ott veszték az elsüllyedt hajókkal a tisztikar és a legénység takarékpénztári könyvei is. Az 1905. év folyamán azután az elhunytak hozzátartozói, akik hozzájuk intézett levelekből tudomással bírtak elhunyt rokonaik takarékbetétjeiről, azzal a kéréssel fordultak az államhoz, hogy az őket jogosan megillető összegeket fizettesse ki kezeikhez. Birilev akkori tengerészeti miniszter jogosnak találta az elhunyt katonák hozzátartozóinak eme kérelmét, miért is a pénzügyminiszterrel egyetértőleg elhatározták, hogy az ilyen igénybejelentéseket a tengerészeti minisztérium Szergejev nevű főhivatalnokával felülvizsgálta és ha ez beigazoltan találja azokat, akkor esetről-esetre hamarosan kifizetési a kérdéses betéteket. Ezt a bizalmat és az egyszerű eljárást azonban Szergejev alaposan kihasználta. Több nyomoruságos fizetésű tisztviselőtársát arra bírta, hogy az általuk ismert takarékpénztári adatok felhasználásával és az elhunyt katonák hamisított aláírásával koholjanak olyan leveleket, amelyekre az ő láttamozása után az állampénztár kifizeti a megfelelő összegeket. Az így szerzett pénzüsszegek megosztottnak. A felszólított kishivatalnokok örömmel fogadták ezt az ajánlatot és nyakra-főre koholták a pénzszerzésre alkalmas leveleket az elhunyt katonák nevében. Ezen a módon körülbelül százezer rubellel károsították meg az államot. A manipulációt egy véletlen derítette ki, amikor egy elhunytak vélt tiszt személyesen jelentkezett takarékbetéteért. Szergejev, a főbűnös, idejekorán megugrott a külföldre, bűntársait azonban letartóztatták.

— **Blum Lajos állapota.** A tegnapi tragikus öngyilkosság hőse, Blum Lajos fővárosi egyenruha-kereskedő súlyos sebével Réczey tanár klinikáján fekszik. A golyót szerencsés operációval sikerült eltávolítani a fejből s az orvosok most már remélik, hogy megmenthetik Blum Lajost az életnek.

— **Castrót kiutasítják.** Nemsokára egy beteg ember érkezik francia területre, hogy ott gyógyulást keressen. Castró ez, Venezuela elnöke, aki — mint megirtuk — a feleségével együtt utnak indult Franciaország felé. Ott akarja magát egy műtétnek alávetni. Most az a hihetetlenül hangzó hír érkezik, hogy a gyógyulást kereső elnököt ki fogják utasítani. A „Petit Parisien“ ugyanis azt jelenti, hogy Castrónak, aki tudvalevőleg évek óta ellenséges viszonyban él Franciaországgal, partraszállásakor kiutasítási végzést fognak átadni. Azt azonban megengedik neki, hogy Franciaországon keresztül utazzék Németországba és ott operáltassa magát.

— **Házasságok.** Hech Béla december 13-án déli tizenkét órakor tartja esküvőjét a Dohány-utcai izr. templomban Rigócz Mariskával, dr. Rigócz Kálmán fővárosi ügyvéd leányával.

Köhler Erzsike és Gönczy Gábor október hó 25-ről elhalasztott egybekelésüket december hó 6-án tartják Kőbányán, a Gergely-utcai ref. templomban.

— **Nászajándékok.** Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszerterepén, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Rablók a konyhában.** A főkapitányságon ma Novák Ferenczné a következő feljelentést tette. Tegnap este hat óra tájban tért haza a Madách-utca 36—38. száma alatt levő lakására. Amikor benyitott a konyhába, a sötétben egyszerre fejbeverték valami kemény eszközzel és eszméletlenül esett össze. Teljes két óra hosszat fektült úgy, amíg végre magához tért. Körülnézett a lakásban, amelyet egészen földúltak az ismeretlen tettesek. Asztalának fiókjából ötven korona készpénz hiányzott. A rendőrség megindította a vizsgálatot, de még semmiféle eredményre nem jutott.

— **Letartóztattak egy angyalcsláló asszonyt.** Sipos Mihelyné, született Knei Julia, egy kőműves felesége, hosszú idő óta foglalkozott azzal, hogy cselédeleányokon tiltott operációkat végzett. Csekély összegért pusztította el a csirázó emberéletet s nagy forgalommal működött Szondy-utcai lakásán. Siposné ma délben átkísérték az ügyészség fognházába.

— **A császárjubiläum halottai.** Bécsből jelentik, hogy Hölzl tartománygyűlési képviselő és Eibel Mária divatárusnő holttemének bírósági fölbontásából kitűnt, hogy Hölzl képviselő érlelmeszedés következtében természetes halállal halt meg. Eibel divatárusnő pedig igen gyöngye csontalkatu volt és hátgerinczének elgörbülése folytán szívszorulás állott be, ezenfelül pedig a tolongásban többrendbeli bordatörés és hátgerincztörés az elgörbülés helyén állott be.

— **A bizonyítványgyártók.** A bizonyítványhamisítások dolgában megindult rendőri vizsgálat keretei minden nappal tágulnak. A nyomozás adatai ugyanis egyre szelcebb körű bizonyítékokat szolgáltatnak arra, hogy nem egy és nem két iskola botrányáról van szó, hanem az a helyzet, hogy a botrányos ügyben több fővárosi iskola igazgatósága és tanári kara van szörnyűségeen kompromittálva. Miután pedig ez a nyomozatból is nyilvánvaló lett eddig, most már maguk a bajba került előkészítők is azon vannak, hogy önmagukat eszköz gyanánt tüntessék föl egyes polgári iskolák kezében. Mindenféle váddal előállanak és sajnos, a vizsgálat azt mutatja, hogy az előkészítők szélhámos manipulációjában igenis része van egyes tanároknak. Kiderült újabban, hogy a tandíjak dolgában is nagy és bűnös visszaélésnek kellett történnie egyes iskolákban. Néhol ugyanis a polgári iskola igazgatója az előkészítők által fölhajtott tanítvány tudta nélkül folyamodott a tanácsoshoz tandíjmentességért. Az egy osztályból vizsgázónak ugyanis kilencvennyolcz koronát kell fizetnie. Ebből hatvan korona a tanároké, nyolcz korona a beírás és harmincz korona a fővárosé. Ez utóbbi összeget szokta elengedni a tanács. A tandíjmentességet nyert tanítvány azonban sohasem kapta vissza ezt a pénzt, hanem az illető iskolák igazgatósága megtartotta. A bizonyítványok anyakönyvbe több vizsgázó be van vezetve, de a magánvizsgálatok díjáról szóló naplóban nyoma sincs annak, hogy mennyit fizettek. Már most kérdés, ki tartotta meg a pénzt? Nem osztozott-e az igazgató az előkészítővel? A két osztályról szóló vizsgálatnál a díj százhuszonnyolcz korona; de ilyen esetekben még husz korona külömbözeti díjat is felszámítottak és pedig teljesen illetéktelenül. Vogel előkészítő ma egy egész névsort terjesztett be a rendőrségen azokról a vizsgázókról, akik nincsenek bevezetve az anyakönyvekbe. Ma megjelent a főkapitányságon két vasutas: Ötvedi József és Herzog Ferenc, akik annak idején a práter-utcai polgári iskolában tettek vizsgálatot s azt mondják, hogy ők áldozatai a házának. Ők annak idején egy mindössze három oldalra terjedő könyvecskét kaptak. Ebben benne volt a vizsgálat összes tárgyainak kivonata. Állapozva ezt a könyvet, az első pillanatban lehet látni, hogy milyen hallatlan ostobaság, még kivonatnak sem lehet nevezni. Bemutatott a két vasutas egy iratot is, amelyen öt felelet volt olyan kérdésekre, amelyeket a vizsgán fognak kapni. A feleleteket a práter-utcai polgári iskola egy tanára írta. Ők betanulták a feleleteket, de egészen más kérdéseket kaptak a vizsgán és pedig dr. Korányi György segéd-tanfolyagelölő. Amikor emiatt zúgolódtak, Korányi így felelt:

— Köszönjük a bukást az államvasutak igazgatóságának, amely mindenáron okmánygyárat akar találni.

Ez a két ember is a feleletökhöz csatlakozott, abban a reményben, hogy majd így talán visszakapja a hiába fizetett vizsgadíjat.

— **Egy szerb katonatiszt vérengzése.** A szerb lapok jelentése szerint Josipovic százados, az összeesküvő tisztek egyike, aki néhány nappal ezelőtt hangverseny alkalmával apóst és egész családját baltával megsebesítette, most feleségét is meggyilkolta. Josipovic századosot csak most tartóztatták le. A százados 1903. év június 11-én éjjel agyonlőtte Pavlovic hadügyminisztert.

— **A petrozsényi rablók.** A petrozsényi rablóbanda ügyében úgy látszik, fordulat állott be. A csendőrség megtalálta a rablósól eredő ékszerek egy részét néhány ott lakó olasz munkásnál. Ezek bevallották, hogy az ékszereket az Orlics-bandájának néhány tagjától vették, de hogy azok most hol tartózkodnak, azt nem árulják el. Azt a csendőrt, akinek őrizete alól Orlics, a bandavezér kétszer megszökött, letartóztatták.

— **A „Magyar Állam” megszűnése.** Megirtuk tegnap, hogy a „Magyar Állam” megszűnt. Ezzel kapcsolatban ma Szentkirályi Zoltán, a volt főszerkesztő, a következő nyilatkozatot teszi közzé:

— A Magyar Állam teljesen az én tulajdonom volt, nem a függetlenségi párté. Én pénzt és fáradságot öltem a lapba, sikerült is százhetvennégygyel megszorítottan az előfizetőket, de Szemecz akadémikusodásán megtört minden igyekezetem. Az áldozatok nem birtam tovább, kénytelen voltam megszüntetni a lapot. Nem igaz, hogy a néppárt karjaiba vittem a lapot. Egyszerűen nem birtam tovább. A munkatársak ki fizetése folyamatban van, egyébként én minden munkatársnak tudomására hoztam, hogy a lap ingadozik és fennállása nincs biztosítva.

Szemecz Emil, a volt Magyar Állam szerkesztője, a következőket mondja:

— A Magyar Állam az országnak csaknem legrégibb napilapja, az alapító Lonkay Antal családjától legutóbb az országos függetlenségi párt egy bizottságának tulajdonába ment át, melynek részéről Szentkirályi Zoltánt jelentették be tulajdonosul. A lap évente 20—25.000 korona deficittel zárta költségvetését, az utolsó évben az állami hirdetések révén e deficit is, melyet máskor a lap jóakarói fedeztek, a minimumra csökkent. Nyomdájára november végéig ki van fizetve s a deczemberi költségekre már e hó második felében meginduló előfizetésekben fedezet jött volna. Nem való tehát, hogy a lap legyőzhetlen válság előtt állott volna és így az eladásnak kényszerűsége sem forgott fenn.

— Szentkirályi Zoltán azonban a néppárttal transzakcióra lépett s a lapot a következő módon átírtotta kezükre: Deczember 2-án délután négy órára a felelős szerkesztő lakására kérette a munkatársakat a havi fizetés kiosztása végett. Megblöztötte nagy késséssel meg is érkezett és fizetett egy hónapot. Mivel a transzakciónak már híre futott, sőt Ernst Sándor néppárti képviselő tanuk előtt állította, hogy az eladás perfekt. A szerkesztő és a munkatársak bizonyosságot kértek, de a megbízott semmi felvilágosítást nem adott, fel nem mondott és így a szerkesztőség elhatározta, hogy ma reggel tovább csinálja a lapot. Ez idő alatt azonban Szentkirályi Zoltán közvetlen lapzártakor beküldött egy nyilatkozatot, melylyel a lapot megszünteti s így még azt is megakadályozta, hogy a szerkesztőség olvasóitól elbucszhassék.

— Az esetnek politikai fontossága az, hogy a Magyar állam a nemzeti irányú katolikus politikát szolgálván, utjában állott a néppártnak és Szentkirályi, a függetlenségi párti képviselő, pártja elvei ellenére adta át a függetlenségi lapot a néppártnak, noha tudnia kellett, hogy a néppárt a függetlenségi törekvéseknek nyílt ellensége s a pártot úgy sajtóiban, mint a kerületekben folyton támadja. A szerkesztőség, mely alól a gyékényt ilyen furcsán kirántották, a függetlenségi párt és az Újságíró-Egyesület elé terjeszti az ügyet.

— **Fellázadt kórházi betegek.** A szegedi köz-kórház betegek, kik a kószttal nem voltak megelégedve, szerdán fellázadtak s mintegy huszan ebéd után, tányérokkal, késekkel és orvosságos üvegekkel felfegyverkezve a folyosókra nyomultak és mintegy harmincz ablakot betörték. Telefonon rendőröket hívtak, akiknek segítségével a rendet helyreállították. Boross József főorvos szigorú vizsgálatot rendelt el.

— **„Leszámolok veled!”** Vérlázító gyilkosság történt Bodoglárán. Czibolya Zsófi nevű leány szerelmi viszonyt folytatott Jójárt János odaváló legénygyel. A szerelmesek csakhamar elhidegültek egymás iránt. S hogy a leány ellenszenvének annál hathatósabb kifejezést adjon, néhány ismerősét felfogadta, hogy néhány-szor alaposan náspángolják el volt szeretőjét. Emiatt Jójárt János boszút forralt ellene. Várta az alkalmat, hogy boszuját hűthesse. Tegnap délután ezt az alkalmat elérkezettnek találta. Két óra tájban megleste Czibolya Zsófit a Mária-tanya közelében. Odasietett s ráordított:

— Most leszámolok veled!

Erre kikapta eszímája szárából élesre fent készet s a rémesen sikoltozó leány szívébe mártotta. Azután még háromszor megmártotta készet a leány testében, aztán, mint aki jól végezte dolgát, hozzáfogott kése tisztításához. A gyilkosságról a csendőrség is tudomást szerzett s csakhamar el is fogta a gyilkost, ki előbb mindent tagadott. Mikor azonban rábizonyult a gyilkosság, maga is beismerete s egy őrizetlen pillanatban kikapva készet, nyakát két helyen felvágta. Sebei nem életveszélyesek. A majsai rablórházban helyezték el.

— Agyonvert esküdt. Hurduba Zakariás dévai esküdtet ma reggel az utcán halva találták. Feje fejszecsapásoktól volt kettéhasítva. A gyilkosságot valószínűleg akkor követték el Hurduba ellen, ami-

kor este ellenőrző-körutját végezte. A csendőrség megindította a nyomozást, azonban eddig eredmény nélkül.

— **Pórujárás család.** Ertl József székesfehérvári születésű, harminczhét éves, többszörösen büntetett rovvott multu borügynök, ma délelőtt beállított Kili Rókus közművessege feleségének Mihalkovits-utca 20. sz. lakására. Titkos rendőrnök adva ki magát, szigoru arcczal közölte az asszonynyal, hogy lopással vádolják és ezért lakásán házkutatást fog tartani. A megrémült asszony minden ellenkezése daczára hozzáfogott a kutatáshoz. Széthányta az értékekkel alig bíró dolgokkal megrakott ládát és szekrényt. Nagy buzgalommal keresett az asszony dolgai közt, egyszer csak egy téli kabát akad a kezébe. Kijelentette, hogy a kabátot nagyon gyanusnak találja és ezért magával viszi a főkapitányságra. Az asszony hallani sem akart erről és teljes erővel tiltakozott a detektivnek hitt tolvaj cselekedete ellen. A tolvaj látta, hogy minden igyekezete hiába való, otthagya a kabátot és elment. Azt mondta, hogy a főkapitányságra megy jelentést tenni. Egyuttal lelkére kötötte az asszonynak, hogy ittletéről senkinek szót se szóljon. A délután folyamán Ertl ismét beállított az asszony lakására és valami írást felmutatva, követelte a kabátot. De már az asszony gyanította, hogy csalóval van dolga és ezért titokban rendőrt küldött. A rendőr természetesen lefűlelte a furfangos csalót és a főkapitányságra kísérte, ahol letartóztatták.

— **Betörök egy községhez.** Priszian község pénztárába az éjjel ismeretlen tettesek betörték és a Wertheim-szekrényt elvitték, amelyben 597 korona készpénz volt. Az egyik éjjeli őr bevallotta, hogy négy kicrai ember szövetkezni akart velük a kassza elrablására, de ők erre nem vállalkoztak. A feletti félelmikben, hogy esetleg bántódásuk lesz, az éjjeli őrok kerültk a községhez és a rablók így szabadon garázdálkodhattak. A csendőrség a tettesek nyomában van.

— **Halálozások.** Kőrösi János kárpitosmester, a Kárpitos és Gombkötő Ipartestület diszelnöke, életének ötvenhetedik évében a fővárosban meghalt. Az elhunytban a magyar iparosvilág egyik legkiválóbb képviselőjét veszítette el, aki a messze külföldön is dicsőséget szerzett a magyar iparnak. Temetése, a katolikus szertartás szerint, holnap, pénteken délután négy órakor lesz az Üllői-ut 9. szám alatti gyász-házban.

Kisszeniczey Szeiczey Emma elhunyt Budapesten.

Ozv. Nyíri Lajosné, szül. Korányi Emma e hó 1-én, hosszas szenvedés után, életének hetvenedik évében jobblétre szenderült Budapesten.

x **Fodor-féle vívótérem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagobb és legjobban felszerelt torna- és vívótéreme. Kiflönös gond fordították a gyermek-torna- és vívásra.**

x **Az Ördög az Apolló-színházban,** ez az idei színházi szezon szenzációja. Molnár Ferenc zsenialis darabjának amerikai előadásáról készült ez a kitünően sikerült fölvetel, mely a darab szinpadai előadásával jelenetről-jelenetre pontosan megegyezik. Ami a színészek előadását illeti, csak a legnagyobb dícséret hangján lehet róluk megemlékezni. Savage, a híres amerikai szinvezető társulata játszik, oly magas színvonalu előadást produkálva, hogy önkéntelenül a darab budapesti előadását juttatja eszünkbe. A kép naponta, minden előadás bemutatásra kerül.

Szamárköhögés

Könnyen elmúlik a SCOTT-féle Emulsio használata folytán. Orvosok, hábák és szülők bizonyítják ezt ezer és ezer levélben.

A SCOTT-féle Emulsio

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halaszt — kérjük figyelmeztetni.

segít azért, mert elsőrangú alkotórészei és az eredeti SCOTT-féle eljárás kiváló szerre teszik, sőt **táperaje** is elsőrangú. Már az első adagiól csodálatosan javul az általános egészség.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Thália. Schnitzler színművét, a „Hagyaték”-ot hozta ma este színre a Thália ambiciózus társulata. Az előadásban természetesen több volt az ambíció, mint a Schnitzler-megértés, de — mit tehetünk jobbat — ezzel is beértük. Beértük azzal is, hogy ezt a legmodernebb bécsi író észrevették ugyanakkor, amikor az elsőseget arrogáló irodalmi műintézetünk a spanyol pénzügyminiszter íróval botránkozott a jóízűsüket. Ugy, ahogy végig imbolyogtunk a három felvonás meséjén s ha Schnitzlert magát nem is tudtuk kibogozni a nyers, tompitatlan előadásból, ha a tulzott bőkezűséggel ontott könyzárporokból csontig ázva is vergődünk ki, ha nem is tudtunk felmelegedni a Schnitzler kedélyének sorokközti melegén s ha a kirajolatlan meghitt finomságok benn is rekedtek a Schnitzler egyéni elhallgatásában, beletörődünk az ambícióba, melylyel ez a kis társulat modernet modernen akart adni. Amit, akaratnál többet, Kelemen Mária, Doktor János és rövid lélegzetű szerepében Gellért Lajos adtak, a kellő igényekkel felszerelt hallgatóra nézve kielégítő utalás volt Schnitzlerre.

(*) A Nemzeti Szalon tárlata. A régi kép. És a régi képek. Az unottságnak ez a hangja nem azt jelenti, mintha nem volnának itt is jó képek, friss, nem untató képek. Elvégre kiállítani (élni) kell és nem minden művésznek adatott meg a koplalás utókori javakkal kecsegtető talentuma, noha a legtöbb igazán tiszteltetreméltó eredményeket értek el ebben is (igaz, hogy ezzel szemben legalább megmaradhattak magyar művészeknek). Tehát, mondom, több és nem is meglepő okokból tévedtek ide jó művészek is. De azért ez mégis csak a Nemzeti Szalon. A művészet hangos és csörtető politikusainak Reichsráthja. Ők uralkodnak itt korlátlanul, ha nem is éppen békésen, mivelhogy egymást is megmarják nem ritkán. Szerencsére (az ő szerencséjük), hogy a tárlatokig, a konz esedékségéig mindig kibékülnek. Kiegyeznek, kiállítanak, eladnak. Ebben merül ki művészi hitük egész fanatizmusa, világnézetük egyetemes koncepciója. Ezzel tehát el is könyveltük volna őket. A többi a vásárlókra tartozik. Most említjük meg még azokat, akik nem valók ebbe a társaságba. Az első terem és az első megkülönböztetés Márk Lajosé. Neki különben külsőleg is jelentős szerep jutott itt: majdnem egy termet töltenek meg a képei. Részben régi is, a régi kvalitások. Sárga portréja dominál, ennek leszűrt, finom archaizmusa. Katona Nándor sem hoz meglepetést; mert lélekkel festett képeket hoz most is. A legfiatalabbak közül szívesen látjuk meg Romek fiatalágát (az ő pompás csendélete is kimaradt a Múcsarnokból, ahol csendéleti díj kerülőn kiosztásra, ezuttal csak zsűri-tagok állították ki csendéletet); Zord és Wagner Géza is új nevek és új tehetségek. A korban előtűk járó generációból Zádort, Vidofszkyt, Kőváryt, Góthot és Kalivoda Katát látjuk szívesen. Cserna Károly csendéletei, Keményfi és Knopp belsősségei, Bruch Miksa apró tája: figyelemreméltók. A szobrászok közül Szentgyörgyit, Liipolát, Bethlent és Medgyessy Ferenczet (új név) említjük meg. B-s.)

(*) Az Operaházban holnap, pénteken D'Albert „A hegyek alján” című zenedramáját adják, mely a bemutató óta négyszer került színre, mindenkor felt ház előtt. A holnapi előadás szereposztása a következő: Szabasztiano — Szemere, Tomasso — Venczell, Morrucic — Dalnok, Márta — Kaczér, Antonio — Ambrusné, Pepa — Payer M., Rozália — Várady M., Nuri — M. Szoyer I., Pedro — Környei. Szombaton „Normát” adják. Vasárnap ez időnyben először Goldmarknak a „Téli regé” című operája van műsoron.

(*) Botrány egy opera bemutatóján. A berlini királyi Operaház, tegnap, az első idej premier-estén nagy botrányoknak volt színhelye. A „La Haban-

nera” opera előadása közben püsszegés és füty hangzott a színházban. A botrány a vérrel és kisértetieséggel teli cselekmény és a brutális muzsika miatt keletkezett.

(*) Szilányi-kiállítás Szolnokon. A Szolnoki Művészeti Egyesülés kollektív kiállítást rendez az ot-tani kolónia tehetséges tagjának: Szilányi Lajosnak műveiből, amely e hó 5-én nyílik meg.

(*) Cahier Charles. Azok közül az énekesnők közül való, akiknek az éneklés már nem nyújt új szenzációkat. Abszolút biztossággal juttatja érvényre az éneklés legrafináltabb műanszait is. Hangjának színe már kissé megkopott, hiányzik belőle a fiatalos csillogás, de a művésze az érintetlen. Az ő éneke nem a lelkeket felduló frenetikus szenzáció, hanem a komoly, stílusos, teljesen kidolgozott és átértett művészet. Gounod, Caldara, Händel, Schubert, Brahms, Franz, Grieg, Paladilhe és Meyerbeer dalaiból énekel. A közönség minden egyes dal eléneklése után lelkesen ünnepelte. Néhány dalát meg is ismételte. Zongorakisérője a bécsi Dachs volt, akinek azonban csak ritkán sikerült a műsoron hirdetett Dienzl Oszkárt méltón helyettesíteni. (o. d.)

(*) Császár Imre növendékei. Az Országos Magyar Királyi Színművészeti Akadémia e hó 5-én, saját színpadán (Uránia) Császár Imre tanár vezetése mellett növendékeivel előadást tart. Ez alkalommal színre kerül a Szikra, Pailleron egyfelvonásos vígjátéka és Diplomata Scribe háromfelvonásos vígjátéka. A főbb szerepeket játszószák: Ambrus Kamilla, Bárdi Gabriella, S. Kádas Marika, Vendrei Vilma, Forgács Sándor, Kardos Géza, Kertész István, Kereszty Sándor, Lévai Elemér, Szemere Gyula, Török Jenő.

(*) A Petőfi-Ház. A Petőfi-Társaság Bajza-utcai Petőfi-Házának átalakításával a közelben teljesen elkészülnek s akkor Ernst Lajos, a ház igazgatója nyomban hozzákezd a gyűjtemények rendezéséhez. A rendezéssel a tavasz elejére készülnek el. E helyen megemlítjük, hogy a kereskedelemügyi miniszter felszólítására a magyar iparművészeti iskolákban készített művészeti butorok — melyek a londoni magyar kiállításon megérdemelt feltűnést keltettek — most a helyi tárgyaló együtt megérkeztek Londonból. A butorokat kivitték a Petőfi-házba, ahol nemsokára Ernst Lajos, a Nemzeti Szalon igazgatója és Baróti Lajos hozzáfognak a rendezési munkához.

(*) A Család. Ruttkay György társadalmi közönye most megjelent negyedik száma kiváló írók cikkeivel kelt figyelmet. Szépirodalmi részében Porzó, Szász Zoltán munkáival, Jakab Ödön és Róbert Vilmos tartalmas verseivel találkozunk.

(*) A Nemzeti Szalon téli kiállítása. A Nemzeti Szalon téli és karácsonyi kiállításának ünnepélyes megnyitása szombaton délután fél öt órakor lesz, amelyen a tagok tagsági jegyük felmutatása mellett vehetnek részt, a nagyközönség pedig egykoronás belépőjeggyel. A kiállítást a kultuszminisztérium képviselőjében Molnár Viktor államtitkár fogja megnyitni.

6 visit Fénykép 1⁵⁰ frt
HUNNIA FÉNYKEPESZ.
BUDAPEST, KAROLY-KÖRUT 6.

FŐVÁROS.

(*) Az új választói törvény és a főváros. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter megküldte a fővárosnak az általános választói jogról beterjesztett törvényjavaslatát, amelyet a város még a képviselőházi tárgyalás előtt akar elbírálni. A polgármester a törvényjavaslatról nagyobb szabású tanulmányt készített, amelyet azután az elé a bizottság elé terjeszt,

amelyet a fővárosi törvény reformjának az előkészítésére külték ki. A választójogi törvénytervezetről készített véleményben különös gondot fordítanak arra, hogy milyen hatása lesz a fővárosra az új törvénynek, a választópolgárság számarányának megváltoztatása általában milyen változást idéz majd elő a közéletben s végül, hogy a választók hány kerületben lesznek elosztva a mai tíz kerület helyett. Persze a kerületi beosztásról véglegesen majd csak az erről szóló új törvény ad felvilágosítást, ma csupán, mint állítólagos hirt regisztráljuk, hogy a kerületek száma 23 lesz.

(*) A Dunapart építése. A Dunapartnak a József-műgyetem előtti részét akarja megépíteni a kormány. A part megépítése dolgában a kultuszminiszter ankétát hívott össze, amelyre a tanács ma Vossits Károly tanácsost, Heuffel Adólf középítőigazgatót, Haris Demeter műszaki tanácsost és Melha Kálmán tisztii főügyészt küldte ki.

(*) Tanítók küldöttsége a polgármesternél. A Budapesti Tanító-Testület e hó 7-én, hétfőn ünnepi közgyűlést tart az 1868. évi népoktatási törvény 40-ik évfordulója alkalmából. A testület ma délben Mousong Géza elnök vezetésével küldöttségileg tiszteltgett a polgármesternél s meghívta őt az ünnepi közgyűlésre. A polgármester megígérte, hogy az ünnepségen megjelenik. A küldöttség ezután gróf Festetics Géza tanügyi tanácsost is meghívta az ünnepi közgyűlésre.

(*) Az adóelőbbit millió. Az új adókievetés, a házbéruzsora hihetetlen arányban emelik az adóbefizetést. Az idei év első tizenegy hónapjában 6 millió 144.149 koronával több folyt be adóban, mint tavaly, ugyanannyi idő alatt. Még érdekesebb ez a szám, ha tudjuk, hogy az adófizetők száma 6346-tal volt kevesebb, mint tavaly. Az érdekes kimutatás ez:

Az adóelőbbit ma kiadott jelentése első sorban a novemberi adatokat közli. Ezek szerint a múlt hónapban befolyt 7,012.732 korona 40 fillér állami adó, 3,459.912 korona 70 fillér községi adó, 124.156 korona 77 fillér utadó; kereskedelmi és iparkamarai illeték címén 48.461 korona 38 fillér, betegápolási pótdó 425.879 korona 88 fillér. Összesen befolyt 11,071.143 korona 13 fillér. A fizető felek száma 35.952 volt. Az összes kerületi adóelőbbitárnál az 1908. évi január 1-től november hónap végéig befolyt 51 millió 222.933 korona 73 fillér, míg a múlt év hasonló időszakában 45,078.783 korona 76 fillér. Így tehát az idén a többlet-befizetés 6,144.149 korona 97 fillér. Az idén volt a fizető felek száma 290.257, tavaly 296.603, az idén tehát kevesebb 6346-tal.

EGYESÜLETEK.

(—) Felolvasó ülés. Nagy és előkelő közönség ült össze ma este egybe az Ujvárosi háza közgyűlési termében, ahol a Magyar Társadalomtudományi Egyesület felkérésére Tábori Kornél hirlapíró felolvasást tartott a bűnügyi és pornografikus ponyvairodalomnak romboló hatásáról, különösen itt a fővárosban. Gaál Jenő elnök köszönetet mondott az előadónak. Ezután vita következett, melynek során felszólaltak Kerékgyártó Elek leányiskolai igazgató, majd Stern Ábrahám polgári iskolai igazgató és dr. Farkas Pál. Giesswein Sándor egy javaslatot áll elő, hogy épp úgy, mint az alkoholizmus elleni küzdelemben, a pornografikus irodalom ellen is, csatasorba kell állítani a tanárokat, nevelőket és szülőket. Beszéde után Jancsó Benedek — aki időközben átvette az elnöki széket — köszönetet szavazott a felszólalóknak s az ülést berekesztette.

(—) Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács ülése. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács ma délelőtti ülést tartott a Szent István-Társulat termében, melyen szentgyörgyi dr. Jordán Károly apát, egyházi elnök elnökölt. Az előterjesztések után felcavasták Vaszary Kólos hercegprímás leiratát, a rendtartási szabályzat javaslatának a püspöki kar határozatai alapján való átdolgozása tárgyában.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használatra valódi áldás gyomorbaajosoknak és az ékezőorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
3-8 óra alatti tel.
jeszen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér.
nagy üveg 60 fillér.

(-) A Budapesti Tüdöbetegek Szanatórium-Egyesülete e hó 6-án, vasárnap délelőtt tizenegy órakor az Első Magyar Általános Biztosító Társaság palotájának tanácstermében (Vigadó-tér 1. szám alatt) X. évi rendes közgyűlést tartja.

(-) A Könyvnyomdászok Szakköre e hó 5-én, szombaton a Gutenberg-Otthon dísztermében (bejárat a Bérkocsis-utca felől) táncestélyt rendez.

(-) A Budapesti Egyetemi Gyorsló Egyesület e hó 6-án, vasárnap délelőtt féltizenegy órakor a központi egyetem II. emeleti 4. sz. vizsgatermében felolvasó-ülést tart, amelyen az elnöki megnyitón kívül Barabás Béla és Pártos Benze hírlapírók fognak felolvasást tartani.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Fialat bűnösök. A budapesti büntető-törvényszék gyermekbirósági osztálya ma délután Kis Pál, Geeser József és Kovatsek Lambert három fiatal suhancz bűnyűjét tárgyalta. Kis 100 koronát lopott gazdájától és ebből a pénzből régi tartozás fejében 14 koronát adott Geesernek és 2 koronát Kovatseknek. A tárgyalás végén a sértett Morvai tejenagykereskedő magánindítványát visszavonta, mire dr. Székely ügyész a vádat Kis ellen elejtette. Mint-hogy azonban az orgazdaság büntette hivatalból üldözendő, a másik két fél ellen súlyos ítéletet kellett volna hozni. Dr. Hevesi Illés és dr. Havas Béla védők kimutatták, hogy ezek a vádlottak a cselekmény elkövetésekor csak azt tudták, hogy lopott pénzt fogadnak el, de nem tudták azt a büntetté minősítő körülményt, hogy Kis ezt a pénzt szolgáltatójától tulajdonította el. A bíróság ítéletében kimondotta, hogy nem büntett, hanem csak az orgazdaság vétsége forog fenn, mert senkinek sem számítható fel terhére az olyan körülmény, amelyről tudomással nem bír. Így a bíróság két heti elzárást szabott ki és mint-hogy csak vétségről volt szó, ezt a büntetést is a büntető-novella értelmében felfüggesztette.

§ Az állásszerző. Darvas Ede volt napidíjas, hogy pénzhez jusson, miniszteri titkárnak adta ki magát és mindenkinek eldicsekedett kitünő összekötéseivel. Sokan el is hitték ezt a mesét és állás szerzésével, vagy kinevezés kieszközölésével bízták meg. Néhány trafikos a miniszteri titkár szívességét villamosjegyeknek mérsékelt áron való megszerzésére akarta felhasználni. Darvas minden esetben kosiköltség címén átvett kisebb-nagyobb összegeket és ezzel a maga részéről elintézte az ügyet. A megkároított és kinevezést kereső emberek a szélhámos ellen megtették a feljelentést a rendőrségen, amelynek alapján a budapesti büntető-bíróság a vádlottat csalás miatt hat heti fogházra ítélte. A budapesti királyi tábla Frenreisz István elnöklésével ma tárgyalta a vádlott felebezését és dr. Török Sándor védő felszólalása után helybenhagyta az elsőfoku ítéletet.

§ Az inasok sztrájkja. Eddig csak a munkások sztrájkoltak, ha a gazda ellen kifogásuk volt, a munkásokat most az inasok utánozzák. Schlesinger Alajos motorgyára és gépjávitó-műhelyében 20-30 lakatosinas dolgozik, akik a műhelyvezetővel nem lévén megelégedve, egyszerre csak sztrájkba léptek. A rendőrség ennél fogva megindította a sztrájkjelzést s ártit az V. ker. előjárósághoz, hogy a munkaadó és munkások között indítsa meg a békéltetési tárgyalásokat. A cég azon nézetten volt, hogy miután az inasok szerződés alapján dolgoznak, nincs helye a tárgyalásoknak, hanem a cégnek joga van kivánni, hogy a rendőrség vezesse vissza a renitens tanulókat s Hamvay Károly, az V. ker. előjárója akceptálta is ezen felszólítást. Közben az inasok szülői a céghez fordultak, vegye vissza a gyermekeket, mert csak félre lettek vezetve. E kérelemnek a cég helyt is adott, a sztrájk megszünt, de egy sajtóúpr keletkezett belőle, mert a cég utazója, Szabó Károlyról a sztrájk alkalmából a Népszava becsmérő közleményeket tett közzé, melyek miatt utóbbi a Népszava ellen sajtópört indított s a feljelentés alapján Kendy vizsgálóbíró a cikk szerzőjéről jelentkezett Schweiger Gyula ellen elrendelte a vizsgálatot.

Nyilt-tér

(rovatban közzétettéért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTÁN

jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

KÖZGAZDASÁG.

A kenderfonóipar helyzete. A kenderfonóiparban egy idő óta erős belső harc dúl. Ausztriában és Magyarországon ugyanis eddig összesen 14 kenderfonógyár működött (Magyarországon csak a szegedi, odaát 13). Az iparág maga évek hosszú sora óta tulprodukczióban szenved, ami a gyárosokat legelőször 1889-ben, később 1894-ben és legutoljára 1900-tól 1903-ig egy-egy kartel kötésére készítette, mely karteleknek főcélja az volt, hogy a belföldön el nem helyezhető árut közösen exportálják. Ezen kartelek azonban mindannyiszor 2-3 év után megint feloszlottak, majdnem mindig azért, mivel a fennálló túltermelés elhelyezése a külföldön még a gyárak összeségére is túlnagy áldozattal járt. Jelenleg a helyzet az, hogy 1903 óta kartel nincs, hanem csak három gyár (köztük a szegedi is) eszközli közösen az eladást, kevesen versenyezve a többi 11 gyárral, amely megint egymás közt erős versenyt tart fenn. Ez a helyzet még élesebben alakult ki azáltal, hogy 1905-ben az országos ipar-tanács kezdeményezésére a magyar kormány azon követeléssel állott elő, hogy a statisztikailag kimutatott egész belföldi kenderzsinog- és fonalszükségletet hazai gyárakban akarja előállítani és hogy tehát vagy a szegedi kenderfonó nagyobbítsa meg megfelelően gyárát, vagy pedig az állam maga kellő szubvenzióval építtet új gyárat. Daczára annak, hogy a szegedi gyár tudta, hogy egyelőre, amíg a közös vámterület fennáll, ez az új termelés legnagyobb részével külföldre kell mennie, nem tehetett mást, mint hogy belement a kívánt nagyobbításba, amelyet 1,600,000 korona új befektetéssel 1906. évben keresztül vitt oly módon, hogy a gyár minden perczben képes az egész hazai szükségletet szállítani. Ezek után kész katasztrófa-ként kellett, hogy hasson a hódási kenderfonógyárnak egy esztendő előtt való létesítése. A régi gyárak, pozíciójukat védve, természetesen a versenyt az új gyárral szemben a legerélyesebben felvették és hogy a zsinog- és fonalárakat márczius óta, amióta a hódási gyár megindult, mmásánként 30-50 koronával leszállították anélkül, hogy ezen árliczítá-czió még véget ért volna. A Szegedi Kenderfonó-gyár R. T. az öngyilkos versenyt elkerülendő, egyezsége óhajtott lépni a hódási gyárral. A tárgyalások azonban eredménytelenek maradtak, úgy, hogy most aztán folyik az ádáz versenyzés, amely mellett még egy oly 25 év óta fennálló vállalat is, mint a szegedi, melynek befektetése majdnem teljesen amortizálva van már, veszteségre dolgozik. A fiatalabb hódási pedig tán még inkább érezheti azt.

Az O. M. G. E.-ből. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület teigazdasági bizottságának ülésén Jeszenszky Pál előadó bejelentette, hogy a földmivelésügyi miniszter tudatta az O. M. G. E.-vel, hogy ezentul a bizottságot hivatalos szakvéleményező testületnek ismeri el. A Brüsszelben székelő nemzetközi teigazdasági szövethozetnek teendő jelentések ügye került ezután napirendre. Ezeket a jelenéseket Magyarország teigazdasági ügyének alapos ismertetésével negyedévenként teszi

meg a bizottság a brüsszeli központnak. Szily Tamás, Koppély Géza, Tolnay Pál, dr. Fettick János, Bogdányi Mór felszólalása után megállapították az alapelveket, melyek szerint a jelentések meg fognak szerkeszteni. A folyó év teigazdasági mozgalmairól szintén be fog számolni a bizottság, kapcsolatban a Budapesten tartandó IV. nemzetközi teigazdasági kongresszus előmunkálatairól. A jelentés szerkesztésével dr. Köerfer István és Tolnay Pál kaptak megbízást. A svájci paraszbtirtokosság mozgalmát indított meg arra, hogy a tejtermékek árjegyzése nemzetközileg rendeztesse abból az okból, hogy a mostani árjegyzések egyoldalúságát a termelők ellen-súlyozzák. A bizottság helyesléssel fogadta a tervet. Jeszenszky Pál előadó tervezete szerint nagyjában körvonalozta a módokat, amelyek szerint Magyarországrol teljesen megbízható árjegyzéseket lesznek küldhetők a megkereső szervezetnek. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tanácsa Bujanovics Sándor elnökle alatt tartott legutóbbi ülésén az e hó 5-iki választmányi ülés előkészítésén kívül többek között a junius havában Budapesten tartandó IV. nemzetközi teigazdasági kongresszusra kiküldendő képviselőit is megnevezte Bujanovics Sándor, gróf Zselénszki Róbert, örgróf Pallavicini Ede, báró Inkey Pál, Miklós Ödön, Szily Tamás, Rubinek Gyula igazgató és Jeszenszky Pál ügyve-zető-titkár személyében.

A hadfelszerelési gyár részvényeiről. A Magyar Hadfelszerelési Gyár R.-T. papirosaival a mult hetekben a tőzsdén olyanféle játékot űztek, hogy általános fölháborodással csak mint műárfolyamról beszéltek róla. Mivel köztudomás szerint a Magyar Pénzüntézetek Központi Hitelbankja vezette be a Hadfelszerelési Gyár papirosait a tőzsdén, mivel továbbá nyíltan beszéltek, hogy még a Központi Hitelbank sem realizálta a műárfolyamot, sokan ebből kellemetlen következtetéseket vontak le a Központi Hitelbankra nézve. Nyilatkozott ez ügyről már a gyár maga is. Most pedig a Magyar Pénzüntézetek Központi Hitelbankja nyilatkozik s kijelenti, hogy „a Magyar Hadfelszerelési Gyárral semmiféle érdek-közössége vagy összeköttetése nincs és nem is volt. A bank ezen gyár részvényeit, miként egyéb tőzsdén jegyzett papirokat, esetről-esetre kellő fedezet mellett kapott megbízáshoz képest vette és eladta. Ki van zárva ezek szerint a lehetősége annak, hogy az árfolyamok irányítása érdekében állott volna. Egyébként tudomásunk szerint vidéki pénzüntézetek tárczájában ily részvényekből egyetlen egy darab sincs.” Hát hiszen senki sem mondta, hogy a Központi Hitelbank csinálta a műárfolyamot: de az bizonyos, hogy valaki csinálta. Hogy ki csinálta, annak kiderítése a tőzsebiróság feladata. Mivel azonban a laikusok félrevezetésének ez a módja igen veszélyes lehet, közérdek, hogy hasonló eset többé elő ne forduljon. Itt a lényeges kérdés az, volt-e műárfolyam? Ha igen, kit terhel érte a felelősség? Erre kérünk feleletet, ne pedig arra, amit senki sem állított.

Textil-szokványok a tőzsdén. Az Országos Ipar-egyesület végrehajtó-bizottságának tegnapi ülésén Gelléri Mór igazgató bemutatta Weisz Róbert indítványát a textilipari szokványoknak Budapesten való bevezetése tárgyában. A kérdésnek az a nagy jelentősége, hogy míg ma minden textilipari vitás ügy a bécsi tőzsdén bécsi ügyvédek közreműködésével intézendő el, addig a szokványok bevezetése esetén a magyar piac és tekintetben függetlenné tehetné magát a bécsi tőzse befolyásától. Az Iparegyesület e tárgyban összeköttetésbe fog lépni a budapesti áru- és értéktőzse elnökségével.

A Villamos Városi Vasút rendkívüli közgyűlése. A budapesti Villamos Városi Vasút Részvénytársaság Foltai Hüvös József udvari tanácsos elnökle alatt ma rendkívüli közgyűlést tartott.

Az elnök a megjelentek üdvözlése után bemutatta dr. Papp Árpád miniszteri tanácsost, kormánybiztost és konstatálta a közgyűlés határozatképességét, amennyiben jelen van huszonhat részvényes 1406 szavazat képviselésében. Ezután meleg hangon sorolta őt dr. Falk Miksa elnök és Császár Jenő igazgatósági tag érdemeit, akik a közelmúltban hunytak el és indítványozta, hogy érdemeiket a jegyzőkönyvben örökítsék meg. A közgyűlés elé terjesztett jelentés kiemeli, hogy botfal Hü-

SZÉN, koks, briket,
összes gazdasági,
antracit ipari és házi célokra

Telefon: Detail 26-27. 75-26, Engros 164.

27701

Radnay Károly

BUDAPEST, Váci-körut 78. szám.

Sürgönyozim: ANTRACIT BUDAPEST

vős József udvari tanácsos, eddigi alelnök-vezérigazgatót az igazgatóság szeptember 19-én egyhangulag elnökké választotta meg, vezérigazgatói működésének érintetlenül hagyásával. Azután rátértek a napirend első pontjára, 7.500.000 korona névértékű 4% százalékkal kamatozó elsőbbségi kötvény kibocsátására. Ennek indoklására felelt a jelentés, hogy a forgalmi igények folytonos növekedésével szolgáltatási képességüknek lépést kell tartani. A forgalmi eszközöket szaporítani kell és ez újabb beruházásokat igényel. A Kertész-utcai áramfejlesztő-telep már most is tulton-tul van terhelve. Ez okból építették föl a lipótvárosi új áramfejlesztő-telepikelet, amelyet már néhány hét múlva üzembe is vesznek. Gondoskodni kell a Kispesttel és Szentlőrinczel történt közvetlen összeköttetést szolgáló Vágóhid-utcai vonal építési költségeinek fedezéséről, továbbá az erzsébetfalvi második vágány, valamint a Margit-hídi végállomás költségeiről is. A kereskedelmi miniszter rendelkezése a kocsiállományt 30 darab új nagy kocsival kell gyarapítani, de a nyolcz meglévő régi temetői gőzvasuti kocsit is villamos üzemre óhajtja a társaság átalakítani és használatba venni. A már megtörtént beruházásokra felezetlen összegeiről és az újabb beruházásokra kívánt összegekről a következő számok nyújtanak tájékoztatást: Az 1907. évi deczember hó 31-én lezárt VII. műszaki felülvizsgálat szerint, a fenti időpontig történt építkezések és berendezések, továbbá beszerzések a részvénytőkét és az elsőbbségi kötvénytőkét 820.622 korona 42 fillérrel mulják felül, ehhez járul a Vágóhid-utcai vonal és a kapcsolatos vágány-összeköttetések építési költsége 427.000 korona, az erzsébetfalvi második vágányhurkok építési költsége 612.000 korona, a nyolcz darab régi temetői kocsinak villamos kocsivá való átalakítására szükséges költségek 152.500 korona, a 30 darab villamos motorkocsi beszerzésére s a ferencvárosi forgalmi telepen létesítendő új kocsiszinre, vágányzatra és egyéb bővítésre szükséges költségek 1.388.694 korona és a margithídi végállomás építési költsége körülbelül 24.200 korona, összesen tehát fedezésre szorul 6.815.016 korona 43 fillér.

Ezek alapján javasolja az igazgatóság, hogy a felsorolt beruházások, továbbá a jövőben felmerülő egyéb pénzügyi szükségletek, valamint a kibocsátás költségeinek fedezésére 7.500.000 korona erejéig 4% százalékkal kamatoztatandó elsőbbségi kötvény bocsátassék ki és a kibocsátás módozataira az igazgatóság saját hatáskörében intézkedhessék.

A közgyűlés az igazgatóság indítványait egyhangulag elfogadta és végrehajtotta a szükséges alapszabálymódosításokat. Végül egy részvényes indítványára köszönetet szavazott az igazgatóság-nak fardozásaiért, mire a közgyűlés véget ért.

Uj biztosítási módozat. Talán alig van még egy közzgazdasági intézményünk, mely annyira lépést tartana a kor követelményeivel, mint a biztosítási intézmény. Alig néhány hét telt el az ismeretes bankrablási eset óta és imc, biztosító intézeteink már bevezették nálunk a rablás ellen való biztosítást, mely, tekintettel annak jutányos voltára, bizonyára népszerűsége fog szert tenni a közönség körében. Mint értesülünk, egyik legelső pénzintézetünk, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank már gondoskodott is a központjában, valamint fiókjaiban őrzött óriási értékállomány rablás ellen való biztosításáról, megbizván annak eszközölésével első sorban az Első Magyar Általános Biztosító Társaságot.

Hírek a postáról. A Szerém vármegyei Jankovci pui postaügynökség deczember 1-én postahivatallá alakítottott át és Stari Jankovci helységbe helyeztetik át. — Baranya vármegye területén Nagynyárad községben „Nagynyárad” elnevezéssel eddig működött m. kir. postahivatal végleg beszünttetett és helyette ugyancsak Nagynyárad elnevezéssel a németbolyi m. kir. posta. (táv.) hivatal ellenőrzése alá helyezett postaügynökség lépett életbe. — Ugocsa vármegye területén fekvő Rakasz községben deczember hó 11-én postaügynökség lép életbe. — Budapest és Himberg között helyközi távbeszélőforgalom lépett életbe. Ezen viszonylatban egy három perczig tartó egyszerű beszélgetés díja két korona; a sürgős beszélgetése pedig

ennek háromszorosa. — Verpelét Heves vármegyei nagyközségben törvényhatósági távbeszélőközpont rendeztetett be és az a Heves vármegyei törvényhatósági távbeszélő-forgalom számára megnyitott. — Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyében fekvő Vezseny törvényhatósági távbeszélő-központ résztvesz a belföldi helyközi távbeszélő-forgalomban. — Ethiopia 1908. november 1-én belépett az egyetemes postaegyesületbe, minek következtében levélpostai küldemények (levelek, levelezőlapok, nyomtatványok, áruminták és üzleti papírok) ugyanolyan feltételek alatt küldhetők oda, mint bármely más egyesületi országba.

Csepőlőgépközlelők tanfolyama. A lokomobil- és csepőlőgépközlelők tanfolyama az állami felső ipariskolában január 2-án nyílik meg s április 10-éig tart. E tanfolyamon a gőzmotorgépek (lokomobilok) és csepőlőgépek szerkezete és kezelése fog taníttatni. Tanulókul felvétetnek a 18. életévüket betöltött, irni és olvasni tudó önálló lkaatosok, kovácsok s a különböző gépgyárak főbb munkásai, továbbá gazdasítztek, birtokosok, géptulajdonosok. A belépők erkölcsi bizonyítványt tartoznak előmutatni; a nem önálló munkások ezenkívül, ha munkában állanak, a munkaadótól kiállítandó munkabizonyítványt, ha pedig nem állanak munkában, munkakönyvet tartoznak benyújtani. A tandíj 16 korona, amit a beiratkozás alkalmával kell lefizetni. A beiratások deczember hó 15-ik napjától 19-ik napjáig tartanak az intézet helyiségében. Vidékiek a tandíj bekioldése mellett levélben is beiratkozhatnak. A vidékről jövő tanulóknak január hó 2-ik napján kell személyesen megjelenniök az intézetben.

Dessewffy-lakoma. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai távozó elnökük iránt való mély tiszteletük és érdemeinek legfelsőbb helyről jövő méltánylásán érzett örömeiknek kifejezése céljából e hó 5-én, szombaton este nyolcz óraker Hungária nagyszálló külön termeiben ünnepi társas lakomát rendeznek. Jelenkezéseket már csak szombat reggelig bezárólag fogad el az O. M. G. E. titkári hivatala.

Mozdonyszn-szállítás. A Máv. igazgatósága pályázatot hirdet az 1909. és 1910. évekre egyenkint még szükséges 725.000 tonna mozdonysznre. Pályázati határidő deczember 23.

Nagyobb árlejtési eredmények. A földmívelésügyi minisztérium pályázatot hirdetett dunaszabályozási munkálatra és pedig 7.030 m² földmunkára, 91.650 m² kőhányásra, 12.510 m² törmelék-kőhányásra és 200.000 m² kotrásra. A szállítást Roheim Károly és fia budapesti vállalkozó nyerte el 946.813 korona összértékben. — A kir. orsz. gyűjtőfogház 1450 mm. III-as rozslisztre hirdetett árlejtésén a szállítást a „Királyalmom”, Hedrich és Strausz czég nyerte el olyan ajánlattal, hogy ezt a menységet szállítja a börze-árból 7% engedmény mellett.

Kiállítás ügyek. Szentpétervárott az orosz magánmérnökök társasága engedélyt kapott „város és gyógyfürdő” czim alatt nemzetközi kiállításnak rendezésére. A vállalat 1909. évi április hótól szeptember haváig a nagy Nefka mellett, ott, ahol most zárult be az építészeti kiállítás, rendezi a maga tárlatát, amelyen a látogatókat a városok berendezésével és a fürdők felszerelésével fogja megismertetni. Szentpétervárott különben a legközelebbi időben nemzetközi órasipari, aranyműves-, mechanikai és optikuskiállítást is terveznek, amelynek szervezője a jótékonyági egyesületek egyike. — A kasani zemsztvo 1909-ben Kasanban kiállítás rendezését tervezi. Ezen kiállítás eredetileg csak mint kerületi kiállítás a Volga és Kama terület iparának bemutatására szoritkozott volna. Most azonban ki akarják bővíteni a programot és a kiállítás keretébe mindazon orosz és részben külföldi termékek bevonását tervezik, amelyek a fent említett területre nézve jelentőséggel bírnak. Első sorban tüzzálló szerkezeti munkák, különösen motorok, mezőgazdasági gépek és eszközök, világítási czikkeek stb. jönnek figyelembe.

Vitás ügyek elintézése vámkérdésekben Romániában. Bukarestben a román vámfoghazgatóság kebelében külön irodát szerveztek a vámtarifa miként

való alkalmazása körül felmerült kérdések elintézésére és az összes román vámhivatalok vámkezelési eljárásának az ellenőrzésére. Az iroda működését illetőleg a pénzügyminisztérium következőleg intézkedett: 1. Azokat a különbözőzeteket, melyeket hibás taksálás vagy számadási hibából ez az iroda megállapít és a hibás kezelés napjától számítandó egy év alatt tudomására hoz a hibásan kezelő vámhivatalnak, be kell hajtani a feleken. A vámhivatal személyében felelős a behajtandó egész összegért, ha a behajtásban mulasztás terhelné. 2. Azokat a különbözőzeteket, melyeket nem a kincstár kárára, de az importőr vagy exportőr kárára fedez fel az iroda, közlik a károsodott felekkel. Ezek beszolgáltatják a nyugtát, melynek ellenében fizettek és visszakapják a többlet. 3. Az olyan különbözőzetek megállapítása is az iroda hatáskörébe tartozik, amelyeket a felek ezen iroda működésének a megkezdése előtt vettek észre. Az iroda kellően okmányolt kérvények alapján fog bele az ilyen előterjesztéseknek a bírálatába. A megállapított különbözőzet visszatérített a károsult félnek.

A Nyitrai Gazdasági Egyesület ülése. A Nyitrai Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya deczember hó 7-én, hétfőn délután két óraker Nyitrán az egyesület helyiségében (Tóth Vilmos-utca 20. sz., I. em.) ülést tart.

Beviteli tilalom megszüntetése Törökországban. A török minisztertanács tervbe vette, hogy a jelenleg érvényben levő, de már elavult vegyelemzési szabályokat lehetőleg a modern kor igényeihez fogia átalakítani. Ennek bevezetéséül a klórsavas hamuzsirra, klórsavas sziksóra, légenysavas hamuzsirra és a pikrátokra (pikrinsavas sókra) fennállott beviteli tilalmat megszüntette.

Vásár. A Nyitrai Gazdasági Egyesület e hó 12-én Privigyén szarvasmarha-díjazást rendez. A díjakra pályázhatnak a privigyei járásban lakó kistenyésztők olyan piros-tarka szarvasmarhával, mely legalább egy év óta tulajdonukat képezi.

Hajózás. A Folyam- és Tengerhajózási R-T. közhírré teszi, hogy tekintettel az előrehaladott évadra, a menetrendszerű hajójáratokat a Száván Bosnaracsa és Mitrovicza között deczember 10-ével megszünteti. A nevezett vonal állomásainak személy- és áruforgalma tehát a fentemlített napon a folyó évre megszűnik.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.
Kiadótulajdonos:
A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

ÉLETBEVÁGÓ

Ha órája pontosan járó!

NIKKELORA 5 KORONA.

Egyfedelű oxidált lapos gavalór-óra	7.-	K
Egyfedelű oxidált seketo női óra	7.50	„
Egyfedelű ezüst női óra	9.-	„
Duplafedelű ezüst női óra	11.-	„
Duplafedelű ezüst férfióra	12.-	„
14 kar. arany egyfedelű női óra	24.-	„
14 kar. arany duplafedelű női óra	30.-	„
16 kar. arany duplafedelű női óra	30.-	„

Omega, Glasshütte, Schaffhausen, Pateck különleges. égi órák állandóan raktaron, irásbeli jótállás mellett.

RITTER TESTVÉREK

óras-műhely

Budapest, Marokkói-utca 4., Andrassy-utal szemben.
Telefon 16-11. Alapítottott 1839. Telefon 16-1.

Vidéki megbízásokra különös gondot fordítunk.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.

HETI MUSOR.

Deczember		Nemzeti Szinmaz	M. kir. Operaház	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Orania	Várszínház
5	Szombat	A régaiom	Norma	Az ördög	Mary Ann	A holnap	Vizsgaeloadás	—
6	Vasárnap d. u. este	Az einemult harangok A régaiom	Téli rego	Visszat. Jerusa.	Hollandi jály Mary Ann	A sasliok A szerencse fia	—	—

Poly
szám.
BUDAPEST

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, december 3.

A készáruipiaczon ma kedvtelen volt a hangulat. Kielégítő kínálattal szemben a malmok nagyon tartózkodók voltak és ugyszólván semmit sem akartak vásárolni. Mivel másrészt az eladók sem erőltették a dolgot, csak egészen jelentéktelen forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mindössze alig 8000 mm. buza kelt el, a tegnapiaknál tíz fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 26.90 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 24.40 korona 74 kilós pestvidéki, üszkös búzáért. Egyéb gabonaneműek közül rozs csendes, a többi változatlan. Forgalmába került: 500 mm. rozs 21.—21.20 koronás áron és 300 mm. zab 17.30—18.— koronás áron. A határidőpiacon a mai üzlet szilárdan és a tegnapi zárlatnál magasabb jegyzésekkel indult meg, de rögtön a megnyitás után igen sürgős és tömeges kínálat támadt, mire aztán egyre jobban lanyhult az irányzat és meglehetősen csökkentek az összes árfolyamok. A forgalom kezdetben viharosan élénk és nagyarányú volt, később azonban erősen megcsappant. A tegnapi zárlatához viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza harmincz fillérrel, az októberi buza harminczkét fillérrel, az áprilisi rozs szintén harminczkét fillérrel, az októberi rozs negyvennégy fillérrel, az áprilisi zab huszonnyolcz fillérrel, a májusi tengeri tíz fillérrel csökkentek.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	26.00—26.45
"	76	25.55—25.95	80	26.15—26.55
"	77	25.75—26.15	81	26.30—26.60
"	78	25.95—25.30	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	25.80—26.20
"	76	25.85—25.65	80	25.95—26.30
"	77	25.55—2 90	81	—
"	78	25.65—25.95	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	25.75—26.05
"	75	—	79	25.90—26.30
"	76	25.45—25.75	80	26.05—26.40
"	77	25.65—25.95	81	—
Bánsági uj	74	—	78	25.80—26.15
"	75	—	79	25.95—25.35
"	76	25.50—25.80	80	26.10—26.45
"	77	25.70—26.05	81	26.25—26.55
Bácskai uj	74	—	78	25.85—26.30
"	75	—	79	26.00—26.45
"	76	25.55—25.95	80	26.15—26.55
"	77	25.75—26.15	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	21.35—21.55
középmínőségű uj	—	—	—	21.05—21.25
Arpa takarmány I.-rendű	—	—	—	16.45—16.65
" II.-rendű	—	—	—	16.05—16.35
Köles	—	—	—	13.75—14.—
Zab I.-rendű	—	—	—	17.45—17.75
" II.-rendű	—	—	—	17.05—17.40
Tengeri belföldi uj	—	—	—	14.05—14.25
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A készáru piacon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 2000 mm. 80 kg. 26.90 korona, 300 mm. 79.3 kg. 26.80 korona, 100 mm. 79 kg. 26.80 korona, 300 mm. 79 kg. 26.80 korona, 100 mm. 79 kg. 26.60 korona, 300 mm. 79 kg. 26.30 korona, 100 mm. 78.5 kg. 26.60 korona, 200 mm. 78.5 kg. 26.50 korona, 200 mm. 78 kg. 25.70 korona, felső.

Pestvidéki: 100 mm. 77 kg. 26.20 korona, 1355 mm. 76.3 kg. 25.70 korona, üszkös, 670 mm. 74 kg. 24.40 korona, üszkös.

Fejérmegyei: 400 mm. 78 kg. 26.50 korona, 150 mm. 78 kg. 26.50 korona, 300 mm. 76.5 kg. 26.10 korona.

Budai: 2 mm. 75 kg. 25.70 korona.

Szerémségi: 600 mm. 76.5 kg. 25.40 korona, rozsos.

Bácskai: 100 mm. 78 kg. 26.60 korona, 460 mm. 78 kg. 26.20 korona, üszkös, 550 mm. 77 kg. 25.80 korona, üszkös.

Rozs: 300 mm. 21.20 korona, 200 mm. 21 korona, kpl., par.

Zab: 100 mm. 18 korona, 200 mm. 17.30 korona, kpl., par.

Angol, francia és amerikai rendszer!
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
származhatik minden ember finoman és elegánsan
és ország- elsősorban
ben lezart **Zellinger Samu** ur-azabál

A határidőpiacon köttetett:

Délután:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza 1909 áprilisra 13.12, 13.13, 12.97, 13.01.
Buza 1909 októberre 11.36, 11.37, 11.25, 11.29.
Rozs 1909 áprilisra 11.06, 11.07, 10.91, 10.96.
Rozs 1909 októberre 9.76.
Zab 1909 áprilisra 8.93, 8.87.
Tengeri 1909 májusra 7.63, 7.64, 7.58.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprilisi buza 12.92—12.93
1909. októberi buza 11.22—11.23
1909. áprilisi rozs 10.88—10.—
1909. októberi rozs 9.71—9.72
1909. áprilisi zab 8.81—8.82
1909. májusi tengeri 7.58—7.59

Budapesti gabonaforgalom.

1908. december 1-től december 2-ig.

Erkezett: Elszállított:

Buza	32271	5051
Rozs	2177	3512
Arpa	1219	—
Zab	5690	—
Tengeri	956	—
Liszt	2154	12839
Korpa	—	2700

Értéktőzsde.

Bécsből érkezett hivatalos híradás elejét vette annak, hogy a mai nap folyamán történt csapatszállítások nagyobb nyugtalanságot okozhattak volna s a tőzsde lanyha irányzata különösen a nagyobb mérvű bécsi vásárlásokra megszilárdult, úgy hogy a megnyitások jegyzett alacsony árfolyamok hirtelen néhány koronával emelkedtek. A déli tőzsde folyamán még kedvezőbb volt a hangulat s a forgalom megélénkült. Igaz, hogy ezt nagyobb mérvű fedezeti vásárlások okozták, ami azonban nem változtatott azon az általános felfogáson, amely a politikai helyzet kedvezőbb megítélése által a tőzsdéforgalmat élénkítette, az értékek árát magasabb jegyzésekhez segítette. A mai nap folyamán a magyar hitel és az osztrák hitel megnyitástól kezdve öt koronával emelkedett s a többi érték ára is néhány koronával javult, úgy hogy a tegnapi záróárfolyamokhoz képest sok érték magasabban is zárult. A járdékpiacon helyzete is kedvezőbb; a koronajáradék ma 90.50 koronáig emelkedett. A helyi piacon is meglehetősen élénkebb volt a forgalom. Kötés volt a kereskedelmi bank, az egyesült fővárosi takaréka, a beocsini csement, a Drasche, a salgótarjáni, a Felten-gyári, a hadfelszerelési, a magyar villamosági és az Adria-részvényekben, amelyek mind magasabb áron találtak vevőre. A mai kezdő és egy-szersmint legalacsonyabb jegyzésekhez viszonyítva, a forgalom folyamán emelkedett: az Osztrák hitel 6 koronával, a Magyar hitel 6.50 koronával, az Államvasut 3 koronával, Rima 6.50 koronával. Forgalmába került: Osztrák hitel 607—613 koronán, Magyar hitel 704.—710.50 koronán. Államvasut 654.50—657.50 koronán, Leszámitoló bank 459.50—460.— koronán, Jelzálog 399.—398.— koronán, Rimamurányi 499.—505.50 koronán, Városi villamos vasut 254.50—255.— koronán, Közúti 577.—578.— koronán, Magyar koronajáradék 90.30—90.50 koronán.

Előtőzsde.

Előtőzsde javult.
Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 607.—610.—. Magyar hitelrészvény 704.—707.50. Osztrák-magyar államvasut 654.50—655.—. Rimamurányi vasmű 499.—501.50. Magyar leszámitoló bank 459.50—460.—. Jelzálogbank 397.—399.—. Közúti vaspálya 577.—578.50. Városi villamos vasut 254.50—255.—. Magyar koronajáradék 90.30.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde szilárd.
Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 609.50—612.50. Magyar hitelrészvény 706.—709.50. Déli vasut 101.—101.25. Osztrák-magyar államvasut 656.50—657.50. Rimamurányi vasmű 503.50—505.50.

Magyar leszámitolóbank 459.50—461.—. Jelzálogbank 398.—399.—. Közúti vaspálya 575.—578.—. Városi villamos vasut 254.—255.—. Magyar koronajáradék 90.42½—90.57½. Hazai bank 268.50—270.—. Hazai sorsjegy 99.—. Kereskedelmi részv. társ. 554.—. Kereskedelmi bank 3305.—. Egyesült fővárosi takarékpénztár 2120.—. Drasche-féle téglagyár 411.—. Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. 555.—558.—. Beocsini csementgyár r.-t. 565.—. Magyar hadfelszerelési gyár r.-t. 215.—. Magyar villamosági r.-t. 284.—. Felten és Guillaume r.-t. 835.—. Adria tengerhajózási r.-t. 370.—.

A prémiumüzletben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—5.— K, 8 napra 8.—10.— K, 1908. december hó végére 26.—28.— K.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsdén csekély forgalom mellett nyugodt volt az irányzat. Köttetett: Osztrák hitelrészvény 611.75—612.25. Magyar hitelrészvény 708.—708.50. Rimamurányi 503.50. Államvasut 656.—656.50.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, december 3. (Saját tudósítónktól.) A külföldi piacok irányzata ismét megszilárdult, mert Argentínából a vetésekre kedvezőtlen időjárást jelentettek. Az itteni tőzsdén semmi ok sem volt az árak változására, a konzum teljesen tartózkodott a vásárlástól s így az üzleti forgalom majdnem egészen stagnált. Tengeri öt fillérrel olcsóbb lett, ellenben buza, rozs és zab árfolyamai a tegnapielőtti nivón maradtak s így csak névleges érvényük volt.

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 13.60—14.— korona, marosi és bánáti 13.35—13.65 kor., mosoni 12.80—13.20, korona, tótfelvidéki 12.70—13.25 korona, déli vasuti 12.90—13.35 korona, marchfeldi 12.50—13.— korona.

Rozs: tótfelvidéki 10.75—11.— korona, csepeli —.—.— korona, pestmegyei 10.85—11.— korona, déli vasuti 10.70—10.95 korona, különféle magyar 10.70—10.95 kor., osztrák 10.60—10.85 korona.

Arpa: morvaországi 9.20—10.50 kor., marchfeldi 8.50—9.20 korona, bécsvidéki 9.—9.40 korona, tótfelvidéki 7.90—9.80 korona, csepeli 7.80—8.40 korona, középduinai állomások 8.20—8.80 korona, déli vasuti 8.40—9.40 korona, északmagyarországi 7.60—9.10 korona, tiszavidéki 7.60—8.50 korona.

Magyar tengeri: régi 9.30—9.55, új 7.60—7.90 korona, cinquantin 10.25—10.40, új 9.15—9.65 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.85—9.40 kor., közepes —.—.— kor., elsőrendű —.—.— kor., válogatott 9.40—9.80 korona, csehországi 8.90—9.05 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, december 3. A statárium Prágában elkedvetlenítette a piacot és a forgalom a külpolitikai helyzet javulása és a bojkott-ügy kedvező állása dacára is lanyha jelget öltött. Kényszereladások folytán az irányzat még rosszabbodott és különösen török sorsjegyek, államvasuti és alpesi bányarészvények hanyatlottak. Hitelrészvények is gyengülésnek indultak. Az előtőzsde zárata felé kissé javult. A déli tőzsde kezdetén az árfolyamok helyi visszavásárlásokra mérsékelt javultak. Később az árfolyamok színvonalukat mérsékelt forgalom mellett megtartották. Berlinből a bányáértékek gyenge magatartását jelentik.

II óraker: zárulnak

Osztrák hitel. 612.—. Magyar hitel. 710.50. Länderbank 410.—. Államvasut 658.—.—.—. Elbavölgyi vasut —.—. Déli vasut 102.—.—.—. Alpesi bányatársulat 611.—. Rimamurányi 500.—. Májusi járadék —.—. Magyar koronajár. 9015. Orosz érték —.—. Török sorsjegy 165.75, Német márka 117.32.

I óraker jegyzetek:

Osztrák hitel 613.50, Magyar hitel 710.50, Länderbank 410.—, Unio-bank 510.—, Államvasut 660.—, Anglo-bank —.—, Bankverein —.—, Déli vasut 102.—, Gőzhajó —.—, Alpesi bányarészvény 611.50, Májusi járadék 94.—, Magyar

Magán — — — — — 21—26 frt
Földi vagy — — — — —
Tételek — — — — —
Budapest, IV., (Belváros)
Magyar-utca 3. sz. I. emelet.
Kossuth Lajos-utca mellett.

koronajáradék 90.15, Török sorsjegy 167.—, Német márká 117.32, Elbavölgyi vasút —, Rimamurányi 4.9.50, Orosz járadék —, Keleti vasutak —, Skoda —, Magyar jelz. —, Kárpáti petroleum —.

Bécs, december 3. (Osztrák értékek zárlata) 4 2 százalékos papír-járadék 93.80, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.50, 1860-as sorsjegy 150.—, Osztrák hitelsorsjegy 458.—, Angol osztrák bankrészvény 279.50, Bécsi Bankvein 491.50, Osztrák-magyar bank 1731.— Déli vasut 101.— Dunagőzhajzási társ. 883.— Dohány rész. 343.— Cs. k. arany (vert) 11.33 Német bankv. 117.16 Osztr. Lloyd 382.— 4.2 sz. ezüst. jár 93.80—96.40, Osztr. koronajáradék 93.80, 1864-es sorsjegy 254.—, Osztrák hitelintézeti részvény 612.—, Union-Bank 509.—, Osztrák Länderbank 409.75, Osztrák-magyar államvasut 654.—, Elbavölgyi vasut 433.—, Alpesi részvény 607.75, 20 frankos 19.14, Londoni váltóár 239.77, Lipótkohó 395.—, Töröksorsjegy 165.50. Tartott.

Bécs, december 3. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 109.25, Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 133.—, Magyar hitelbank részvény 706.—, Magyar leszámítoló és váltó részvény —, Rimamurányi 502.25, Magyar cukoripar 1819, Adria hajzási részvénytársaság 370.—, Magyar koronajáradék 90.45, 4 százalékos magyar földieherm. kötv. —, Magyar nyér.-k. sorsjegy 177.25, Kassa-Oderbergi vasut részvény 345.—, Magyar jelzalogbank 395.—, Magyar keresk. bank 33.—.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, december 3. (Tőzsdei jelentés.) A tőzsde gyengébb irányzatban nyílt meg, amelynek nyomában helyenkint árfolyamcsökkenések léptek fel. Kedvezőben befolyással voltak első sorban a bécsi tőzsde alacsonyabb jegyzései, valamint lapjelentések, amelyek tudni vélték, hogy a Balkánon élesedett a helyzet. Erősebben kínálva voltak bányarészvények, amelyek közül különösen kohórészvények mutattak nagyobb fokú gyengülést. Amerikaiak New-Yorkra engedtek. Osztrák értékek szintén gyengülésre hajlottak. Hitelrészvények 1/4%-ot veszítettek. A járadékpiacra különösen az idegen kölcsönjegy szervenvedek az uralkodó kedvezőtlen hangulat

alatt. A további folyamatban a bécsi tőzsdéről érkezett kedvezőbb jelentésekre az összirányzat javulása volt észrevehető, amely zárlatig tartott. A készpénzpiac ipari értékei nyugodtabb forgalom mellett meglehetősen szilárdak voltak. Napipénz 2 1/2%, magánleszámitolási kamat 1/4%.

Zárlatkor jegyeztetik: 4 2 százalékos papírjárdék —, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 97.75, osztrák hitelrészvény 193.10, Déli vasut 18.50, orosz bankjegyek 214.60, 4 százalékos új orosz kölcsön 75.60, Disconto Commandit 178.—, Dinamit-truszt 156.25 Harpeni 191.60, Unifikált török járadék 91.90, 4 2 százalékos ezüst-járdék 93.90, 4 százalékos magyar aranyjárdék 91.75, Magyar koronajárdék 90.75, Osztrák-magyar államvasut 141.75, Bécsi váltóár 85.30, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 226.—, Gelsenkircheni 186.60, Laurakohó 192.50, Szilárdult.

Frankfurt, (Zárlat.) decze mber 3 4 2 százalékos papírjárdék —, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 97.60, 4 százalékos magyar aranyjárdék 91.60, Osztrák hitelintézeti részvény 193.—, Osztrák-magyar államvasut 141.30, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.52, Bécsi Bankvein 124.80, Villamos részvény 137.—, 3 százalékos magy. aranykölcson 76.—, 4 2 százalékos ezüstjárdék —, Osztrák koronajárdék 93.90, Magyar koronajárdék 90.90, Osztrák-magyar bank 124.50, Déli vasut részvény 18.50, Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 852 75, Párisi váltóár 814.75, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —, Nyugodt.

Bamburg, (Zárlat) decze mber 3. 4 2 százalékos ezüstjárdék 96.30, 1860. sorsjegy 153.—, Déli vasut 18.35, 4 százalékos aranyjárdék 97.25, Osztrák hitelrészvény 193.—, Osztrák-magyar államvasut 141.50, Olasz járadék 103.60, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 91.50 Nyugodt.

London, decze mber 3. Angol consol 83 1/16.

Páris, decz. 3. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 97.07, Osztr. aranyjárdék 96.90, Magyar aranyjárdék 94.—, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 196.50, 3 százalékos Olasz járadék 103.95, Déli vasut elsőbbségi kötv. 284.—, 5 százalékos marokkói járadék 518.—, 4 százalékos 1890. Román kölcson 95.40, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 89.50, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 89.—, 5 százalékos

Orosz járadék 1906. 99.15, 5 sz. Orosz kincstári utalvány 1904. 512.—, 4 sz. Szerb járadék 1907. —, 4 százalékos spanyol járadék 96.20, 4 ezüzlékos unifikált török jár. 91.57, Török sorsjegy 171.25, Török dohányrészvény 372.—, Osztrák föld-hitelintézet 1088.—, Osztr. Länderbank —, Magyar jelzalogbank 428.—, Banque de Paris 1520, Banque Ottomane 703.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 103.—, Meridional vasut 679, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 572.—, Rio Tinto 18.75, Sucrerie d'Egypte 36.—, Tula 273.—, Thomson Houston —, Urikányi köszén 148, Chartered 21.75, De Beers 322.—, East Rand 106.50, Jagersfontein 107.—, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 57.75, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.12, Váltó német placzokra (rövid) 122.62, Váltó Bécsre (rövid) 104.62, Váltó Belgiumra (rövid) 13.33, Olasz aranyváltó (rövid) 1/4, Váltó Svájcra (rövid) 1/8, Csek Londonra 251.15, Magánkamatláb 2 1/4. Nyugodt.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Vágómarhavásár.

Budapest, decze mber 3-án. (Braun József és fia jelentése az „Egyetértés“ részére.) Felhajtott: 3152 darab vágómarha és pedig 2054 darab magyar és tarka ökör, 604 darab magyar és tarka tehén, 114 darab bosnyák ökör, 19 darab bosnyák tehén, 105 darab magyar és tarka bika, 7 darab bosnyák bika, 139 darab magyar bivaly és 23 növendékmarha, — darab bosnyák bivaly.

Következő árak jegyeztettek métermázsanként elősúlyban levonás nélkül:

Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 66.— 70.— koronáig, kivételesen —.— koronáig, középminőségű 54.—64.— koronáig, silány minőségű 44.—52.— K.-ig, Tarka hizott ökör legjobb minőségű 72—82 koronáig, kivételesen 91.— K, középminőségű 60—70 koronáig, silány 48.—58.— koronáig, Magyar paraszt ökör legjobb minőségű 52.—60.— kor.-ig, középminőségű —.— kor.-ig, silány 42.—50.— koronáig, Magyar tehén legjobb minőségű 34.—56.— koronáig, kivételesen —.— koronáig, közép minőségű —.— koronáig, silányabb minőségű —.— koronáig, Tarkatehén legjobb minőségű 40.—68.— koronáig, kivételesen —.— ko-

Buza	Kilós	100 kilogramm ára		Kilós	Kilós
		100	Kilós		
tiszavidéki új	75	—	—	79	28.— 26.45
"	76	25.55	25.55	80	28.15 26.55
"	77	25.75	26.15	81	28.30 26.60
"	78	25.95	26.30	—	—
fehértörzsei új	75	—	—	79	25.80 26.20
"	76	25.85	25.85	80	25.95 26.30
"	77	25.55	25.90	81	—
"	78	25.65	25.95	—	—
pestvidéki új	75	—	—	79	25.90 26.30
"	76	25.45	25.75	80	26.05 26.40
"	77	25.65	25.95	81	—
"	78	25.75	26.05	—	—
lángosi új	75	—	—	79	25.95 26.35
"	76	25.70	25.80	80	26.10 26.45
"	77	25.70	26.05	81	26.25 27.55
"	78	25.80	26.15	—	—
bácskai új	75	—	—	79	26.— 26.45
"	76	25.55	25.95	80	26.15 26.55
"	77	25.75	26.15	81	—
"	78	25.85	26.30	—	—

Allamadosság közkölcsonok	Pénz	Áru	Pénz	Áru
koronajárdék 4 1/2%	80.—	80.50	111.80	112.80
koronajárdék 4%	90.50	90.70	93.—	94.—
koronajárdék 4%	74.75	75.25	111.80	112.80
All.köi. Vaskapu celj. ar. 6.3%	178.—	182.—	96.50	97.50
1870. nyeremény kölc. 100 frt	178.—	182.—	99.—	100.—
Hov.-szlav. reg.-k. r. 14%	91.75	92.75	—	—
M. földieherment. kötv. 4%	93.60	94.50	—	—
Hov.-szlav. 4%	136.—	140.—	—	—
Tiszai szegedi nyér. kölc. 4%	—	—	235.—	237.—
Hov.-szlav. jelz. föld. kötv. 4%	94.—	94.50	40.—	45.—
Konv. osztr. adom. koronai. 4%	66.50	67.—	375.—	380.—
Egyes. osztr. jár. papir. 4 1/2%	96.50	97.—	—	—
Osztrák aranyjárdék 4%	114.50	115.—	—	—
koronajárdék 4%	94.25	94.75	—	—
All.-sors 1860. 100K 4%	150.60	154.50	—	—
1860-ból 20K 4%	213.—	217.—	—	—
1864-ből 200K —	262.50	266.50	—	—
1864-ből 100K —	262.50	266.50	—	—
Bosz.-berc. orsz. k. 1865. 4%	90.—	91.—	—	—
vasut 1868. 4 1/2%	94.—	95.—	—	—
1862. 4 1/2%	89.50	90.50	—	—
Bpest. székcs.-főv. kölc. 4%	89.50	90.50	—	—
Bpest. székcs.-főv. kölc. 4%	89.50	90.50	—	—
Orosz Allamkölcsön 60. 5%	90.—	95.50	—	—

Egyéb gabonaművek	Kilós	100 kilogramm ára	
		Kilós	Kilós
Rozs elsőrendű új	—	21.35	21.55
elsőrendű ó	—	21.05	21.25
középminőségű ó	—	—	—
Aipa takarmány elsőrendű	—	16.45	16.65
takarmány, másodikrendű	—	16.05	16.35
sörészár, tisztavidéki	—	—	—
Zab elsőrendű	—	17.45	17.75
középminőségű	—	17.05	17.40
Tengeri magyar	—	—	—
Repezo kaposziarepe	—	—	—

Egyéb gabonaművek	Faj	Koronától—koronáig	
		Pénz	Áru
Dunántúli	5.20—5.30	6.20—6.30	6.00—6.30
Felsőmagyarországi	5.30—5.40	6.30—6.40	6.00—6.30
Nyírségi	5.20—5.30	6.20—6.30	6.40—6.30
Erdei	6.20—5.30	—	—
Hón. Ág.	—	—	—
Pesti	—	—	—

Záloglevelek. Elsőbbségek.	Pénz	Áru	Pénz	Áru
Egyesült. f. v. t. r. 4 1/2%	92.—	93.—	—	—
Kisb. t. r. 84 év 5%	101.—	102.50	—	—
50 év 5%	101.—	102.50	—	—
60 év 4% kor. ért. 4 1/2%	97.10	98.10	—	—
60 év 4% kor. ért. 4 1/2%	93.50	94.50	—	—
M. agrár-jár. b. szőlőköt. 4%	98.—	99.—	—	—
járadékgy. vt. 4 1/2%	97.50	98.50	—	—
záloglevél kölc. 4 1/2%	92.25	93.25	—	—
M. áll. t. r. 50 évre 4%	92.25	93.25	—	—
65 évre 4%	99.—	100.—	—	—
65 évre 4 1/2%	91.75	92.75	—	—
Magy. földhitelint. 41 évre 4%	91.80	92.80	—	—
50 évre 4%	84.30	85.30	—	—
63 évre 3 1/2%	91.50	92.50	—	—
szab. és talajjav. 4%	98.50	99.50	—	—
M. jelz. hitelb. frt.-ban 4 1/2%	98.75	99.75	—	—
nyugasz 50 évre 4 1/2%	92.25	93.25	—	—
forint értékben 4%	92.25	93.25	—	—
50 évre kor. ó. 4%	92.25	93.25	—	—
közs. kötv. 50 évre 4 1/2%	92.25	93.25	—	—
nyugasz 50 évre 4%	98.50	99.50	—	—
50 év vt. 110 frt. 4%	114.25	116.25	—	—
60 év 100 frank 3 1/2%	117.—	119.—	—	—
nyér. kötv. kor. ó. 3%	99.—	101.—	—	—
nyér. kötv. kor. ó. 3%	92.—	93.—	—	—
M. leszám. p. v. l. b. 50 évre 4%	92.—	93.—	—	—
65 4%	92.—	93.—	—	—
M. t. r. közp. jelz. 4 1/2%	98.50	99.50	—	—
közs. kötv. 60 évre 4 1/2%	98.75	99.75	—	—
közs. kötv. 70 évre 4 1/2%	98.25	99.25	—	—
Orsz. közp. hitelz. kötv. 4%	100.—	101.—	—	—
Osztr.-m. bank 50 év. ó. 4%	97.50	98.50	—	—
100.—	99.—	99.70	—	—
P. hazate. l. p. közs. k. v. 4 1/2%	98.—	99.—	—	—
frt. ó. 4%	92.—	93.—	—	—
100 K n. e. nyköt. 4%	99.—	101.—	—	—
Pesti m. keresk. bank 4 1/2%	99.—	100.—	—	—
K. ó. 4%	92.25	93.25	—	—
közs. kötv. vt. 110 frt. 4%	113.80	115.80	—	—
közs. kötv. vt. 105 k. 4%	94.—	95.—	—	—
Adria tengerhajóz. r.-l. 4 1/2%	60.50	100.50	—	—
Bpesti közúti vasútja 5%	93.—	94.—	—	—
Déli vasut 100 márk. ért. 4%	111.—	113.—	—	—

Külföldi vállalatok.	Pénz	Áru	Pénz	Áru
Egyes. tegla és csementgy 5%	185.—	190.—	—	—
Eszakm. egy. közs.-bánya 5%	258.—	264.—	—	—
F. é. sz. banya és kohóipar 5%	150.—	157.—	—	—
Kőbányai gőztég. gyár 5%	750.—	825.—	—	—
Kőszénbánya és tüzelőgyár 5%	408.—	413.—	—	—
Magyar asztalt. r.-t. 5%	140.—	145.—	—	—
Magyar alt. kösz. b. r.-t. 5%	615.—	627.—	—	—
Magyar korai. gyár 5%	195.—	198.—	—	—
Salgótarjani köszénbánya 5%	656.—	657.—	—	—

ronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű — koronáig. Bika legjobb minőségű 52.—62.— koronáig, kivételesen 68.— koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű 44.—50.— koronáig. Bivalt legjobb minőségű 28.—40.— koronáig, kivételesen — koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű — koronáig. Kicsontozni való marha 26.—40.— koronáig. Boszniai ökrök legjobb minőségű 48.—54.— koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű 40.—46.— koronáig. Növendékmárha 40.—56.— koronáig. Mind 100 kilónként élőszuliban. A felhajtás mintegy 300 darabban kisebb volt a múlt hetinél, de a jelen időszakban a szükségletet túlhaladta, s csupán annak köszönhető, hogy árnyatlanság nem állt be, hogy konzerv-célokra még több száz darabot vásároltak.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, december 3. Felhajtott: 177 drb élő borjú (közte 38 rugott), — drb leölt borjú, — drb növendékmárha, — drb élő bárány, — drb leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 84—92 fillér, kivételesen 92—96 fillér; középminőségű élő borjúkért 72—82 fillér; leölt borjúkért — fillér; silány és rugott borjúkért 30—60 fillér, növendékmárháért — fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Elő bárányokért — korona, leölt bárányokért — korona páronként. Az irányzat élénkebb volt, az árak 4 fillérrel gként emelkedtek.

Bécsi szurómarhavásár.

St.-Marx, december 3-án. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra fölhozta: 4996 darab borjút, 3056 darab fiatal sertést, 2631 levágot sertést, 416 darab levágot juhot, — darab élő juhot, 393 darab bárányt.

Eladási árak kilogrammonként: Levágot borjú 80—104 fillér; elsőrendű 106—114 fillér; legelője 126—136 fillér; élő borjú — fillér; legelsőrendű — fillér; élő hussértés 80—108 fillér; élő hizott sertés 96—105 fillér; levágot nehéz sertés 96—116 fillér; levágot hizott sertés 96—116 fillér; könnyű sertés 130—132 fillér; elsőrendű süldő 114—128 fillér; levágot juh 56—92 fillér; bárány 13—35 korona páronként.

Heti lóvásár.

Budapest, december 3-án. (Hiv. tud.) A Tattersallban ma tartott heti lóvásárra felhajtottak 245 darab I., 369 darab II. oszt. lovat. Összesen 614 darabot. Elkelt 491 darab ló. A székesfőváros 64 darab vágólovat vásárolt 42—90 korona között váltakozó árban.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, december 3-án. (Hivatalos tudósítás Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban) — fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 116—120 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 120—121 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 120—121 fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogrammon fölül súlyban) — fillérig, közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) 119—121 fillérig. Könnyű (páronként 240 kgr.) 119—121 fillérig.

Sertésleltár 1908. évi december 1. napján volt készlet 24753 drb., 1908. december hó 2-án felhajtott 28 darab, 1908. december 2-án elszállított 252 darab, 1908. december 3. napjára maradt készletben 24529 drb. A hizott sertésleltár irányzata: változatlan.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, decz. 3. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 1445 darab sertés, 77 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1202 darab sertés, 101 darab süldő, — darab malacz, összesen 2707 darab sertés, 178 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 738 drb sertés, 122 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirterítés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsúlyban 94—100 fillér, ételsúlylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 503 kgr.-ig, 89—94 fillér, ételsúlylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsúlylevonással 110—120 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással 110—120 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással

108—116 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill.-ig, könnyű 140—300 kgr.-ig. — fillérig, ételsúlylevonással — fillér. Belföldi süldő 100—112 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz — fillérig. Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, élőszuliban értendő. A vásár irányzata élénk. Az árak 2—4 fillérrel emelkedtek.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1908. december 2-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt az ország keleti felén helyenkint ismét fordult elő némi csapadék. A hőmérséklet lényegtelenül változott; a maximum Fiumében 10 C° és a minimum Csáktornyán meg Rozsnyón —6 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Változékony idő várható lényegtelen hőváltozással és elvétel — leginkább az ország keleti felében — csapadékkal.

Állomás	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmér. értékek	
						max.	min.
A-Szalóna	67.7	1.7	NE	1	1	0	3
Ungvár	64.2	0.2	SE	1	1	0	1
Késmárk	63.8	1.3	W	2	1	0	4
Losoncz	65.2	0.8	W	1	1	1	1
Ógyalla	66.7	0.8	SW	1	1	7	1
Budapest	65.8	5.1	NW	1	1	7	5
Hérsény	67.5	1.2	W	2	1	8	2
Keszthely	68.2	8.4	W	1	1	8	4
Pécs	69.0	2.8	W	0	1	2	3
Zágráb	69.7	4.2	W	1	1	1	5
Fiume	68.5	1.9	W	1	0	10	1
Szeged	68.8	2.1	W	1	0	1	1
Debrecen	67.7	1.0	W	1	1	1	0
Nagyvárad	65.8	1.3	W	1	1	2	1
Kolozsvár	67.4	0.8	W	1	4	1	2
Nagyzeben	66.4	0.2	SE	1	1	1	2
Szatmár	68.0	0.8	SE	1	1	1	1
Eger	67.2	1.2	SW	1	1	1	0
Arvnyáráj	67.0	2.0	SE	3	10	1	1
Selmeczbánya	67.0	1.4	W	2	1	3	1
Komárom	67.0	1.7	W	2	3	6	1
Magyar-Óvár	67.0	0.0	SW	1	3	8	1
Sopron	67.0	0.4	S	1	4	7	2
Eszék	67.0	2.4	NW	1	0	0	3
Cirkvenica	67.0	0.4	W	1	0	10	1
Debrecen	67.0	0.7	SW	1	1	1	0
Kecskemét	67.0	1.0	W	1	2	3	1
Óroszáza	67.0	0.6	SW	2	0	1	0
Arad	67.0	1.0	W	1	2	1	1
Zombolya	67.0	1.1	W	1	4	1	1
Verscez	67.0	—	—	—	—	—	—
Orsova	67.0	3.6	—	—	—	5	1

VIZÁLLÁS.

méter		méter	
decz 3 decz 2.		decz 3. decz 2.	
Inn	Ehfrding 0.18 0.18	Disz	M.-Szilgyi 0.08 0.06
Duna	Passau 1.03 1.09		Tekoháza 0.04 0.09
	Linz 1.57 1.51		V.-Namény 1.15 1.20
	Bécs 1.59 1.52		Tokai 0.56 0.56
	Pozsony 0.19 0.24		Tiszafüred 0.78 0.78
	Komárom 1.07 1.11		Szolnok 0.89 0.85
	Budapest 0.57 0.92		Csongrád 1.58 1.53
	Paks 0.34 0.36		Szeged 1.—1.—
	Mohács 0.33 0.31		T.-Bocsa 1.14 1.17
	Gömbös 0.—0.58		Titel 0.10 0.05
	Büvöcskő 0.05 0.02	Undava	Hoór 1.—1.—
	Pannocsa 0.12 0.—		Bártfa 0.80 0.50
	Órsova 0.74 0.78		Ladomcs 0.02 0.02
	Morvaifalu 0.32 0.30		Bodroz 1.17 1.17
	Szolna 0.08 0.08		Zsolna 0.08 0.05
	Trencsén 0.01 0.04		Hernád 0.—0.06
	Szered 0.20 0.20		Maros 0.—0.06
	Szt.-György 0.60 0.60		Borosty 0.28 0.27
	Sárvár 0.18 0.18		R.-Újfalva 0.25 0.26
	Győr 1.12 1.15		Cemcsa 0.82 0.82
	Vasvár 0.94 0.94		N.-Vár 0.23 0.24
	Zákány 1.04 0.98		Bolányos 0.24 0.24
	Bárc 0.68 0.68		Tenke 0.31 0.31
	Eszék 0.05 0.05		Gurahona 0.48 0.50
	M.-Szerdah. 0.08 0.08		Borosjenő 0.18 0.05
	Zágráb 0.16 0.16		Békés 0.00 0.02
	Mitrovicza 0.95 0.91		Gyoma 0.81 0.86
	Décs 1.52 1.64		Gy.-Fehérvár 0.—0.—
	Szatmár 0.04 0.08		Branyicska 0.—0.—
	N.-Maltény 0.50 0.—		Soborszén 1.31 1.32
	Munkács 0.16 0.14		Arad 0.20 0.20
	Latorca 0.—0.—		Makó 0.24 0.18
	Laborca 0.—0.—		K.-Kostály 0.52 0.50
	Óroszény 0.19 0.—		Kiszlet 0.88 1.—
			Temesvár 0.82 0.85
			Becskepek 0.82 0.85

Kivonat a hivatalos lapból.

December 3. —
Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kobl Anna okleveles kisdévodónót a sásónyi, Brucker Ilona okleveles kisdévodónót a nagyapócsányi, Böks Rebecka okleveles kisdévodónót a védényi, Pleyer Hermin okleveles kisdévodónót a verespataki, Nagy Zsuzsanna okleveles kisdévodónót a magyarnemeyi állami kisdévodóházhoz kisdévodónóvá; az igazságügyminiszter Hegyessy Barna nyíregyházi törvényszéki irodaigazgatót, jelenlegi alkalmazása helyén, a IX. fideszi osztályba irodaigazgatóvá; a második főudvarmester Lasser Raimond udvari színházi anyagkezelési irodahivatalnokot a főudvarmesteri segédhivatalok állományában hivatalosítottá; a győri ítélőtábla elnöke dr. Pereg Ödön díjtalan joggyakornokot a győri ítélőtábla kerületébe

díjas joggyakornokká, dr. Sárvári Sándor és Marcsa Dénes ügyvédjelölteket a győri ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Athelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Bálint Károly szentgotthárdi állami főgimnáziumi rendes tanárt a gyöngyösi állami főgimnáziumhoz, Krusicz Anna verespataki állami óvónót a mór-czföldi II. számú állami óvodához ugyanebben a minőségében áthelyezte.

Anyakönyvi kinevezés. A belügyminiszter Alsó-Fehér vármegye nagyenyedi anyakönyvi kerületébe Tóbis János városi számtiszt, anyakönyvvezető-helyettes a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel megbízta.

Névmagyarosítás. A belügyminiszter kiskorú Berger Hugó és Ferencz budapesti lakosok családi névének Bajorra kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. Magyarherтеленen (Baranya várm.) postai ügynöki állásra 3 hét; a budapesti törvényszéknél irnok, a kolozsvári és a pécsi ügyészségek-nél szolgál állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

THE GRESHAM
Eletbiztosító Társaság Londonban.
ALAPITATOTT 1848.
Magyarországi Igazgatóság Budapesten
V., Ferencz József-tér 5-6. (saját palotában.)

Előtag életbiztosításokat a legkülönbözőbb kombinációk szerint, előnyös díjak és feltételek mellett. A Gresham ötvényfeltételei kiválóan liberálisak.

Magyarországi Igazgatótanács:
Gróf Andrássy Géza v. b. t. országgy. képvis., elnök.
Bathányi Tivadar gróf országgyűlési képviselő.
Benyovszky Sándor gróf országgyűlési képviselő.
Dr. Gerenday György kincstári joggyi főtanácsos.
Karátsonyi Jenő gróf v. b. t. országgy. képviselő.
Boglári Simon lakab a budapesti társaság alelnöke.

Igazgatók:
Beckeli A. Reginald Schuk József

Vagyonállás 1907. december 31-én 225,857,564.55 K
Érvényben levő biztosítások — 600,000,000.—
Biztosított feleknek kifizetett — 564,528,685.95
Magyar értékek, elhelyezett díjtartalék 27,436,085.10

Titkos betegségek
gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalat alapján
Dr. KAJDACS
v. cs. és kir. euordorvos és kórházi főorvos.
Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgycsőfolyást, hólyagbajt, sebket, bajakört (syphilis), bőrbajokat, elgyengült férfierőt, időseknekkel is, ontörtelést és annak utóhatait, ideg- és hátsógerincbajt, valamint minden női bajokat.
RENDEL: 9-4-ig és este 7-8-ig.
Budapest, VIII., József-körút 2.
Levelezés válaszol, gyógyszerrekről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyszer.

BIZTOS
gyógyulást keresőknek kik bármely nemü betegségekben szenvednek.
mint húgycső és hólyagbajok, húgycsőgyulladások, vizelet zavara, éjjeli magömlések, sebket és bajakört bántalmak (syphilis), az ontörtelést utóhatáiknál fellépő idegbajok, korai férfierő elgyengülés, bármely bőrkülső és belső női fohérlajás, méh bajok, alapos, gyors és gyökéres gyógyítására szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógy módjánál fogva legjobban ajánljuk

DR. GARAI ANTAL
v. cs. és kir. orvostály főorvos országos hírű és a legértelemesebb 32 éven leannáló rendelő intézetét
Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.
Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgycső óshólyag bajok vizsgálata vilámos húgycsőútvir segítségével.
Védőknek levelezés útján is választ és szakaszeri tanácsot nyújtanak, gyógyszerrekről gondoskodik is. Titoktartás biztosított.
Nőknek külön váróterem.

KÜLÖNFÉLÉK.

Álmok erdejében.

Eltévedtem az álmok erdejében,
Nagy, ismeretlen kerülőkön járok.
Fuss! Fuss botor! kiáltnak rám a fák.
De én csak állok.

És amin jöttem, a kis gyalogut,
Görbén, keresztbe fut!

Abonyi Andor.

(Ahol a polgármestert megméri.) Eredeti szokás uralkodik egy angolországi kis helységben, Chip-ping-Wycombe városkában. Minden polgármesternek, mikor hivatalba lép s mikor azt odahagyja, megméri a testsúlyát. Az ujonnan választott polgármestert díszes mentében a városi mérleghez vezetik, ahol már vár rá egy díszbe öltözött szolga, aki a mérés ünnepélyes aktusát végzi. A méréskor nyert eredményt feljegyzik s mikor, egy év leforgásával a város feje távozik hivatalából, újból megméri és a nyert eredményt összehasonlítják az előzővel. A polgármester testi sulya tehát vagy nőtt, vagy fogyott, amiből könnyen megállapítható, serény munkában töltötte-e el hivataloskodása évét, ami nem igen kedvez a hízásnak, avagy díszes méltóságát kényelmes nyugalomban töltötte-e el, arra használva fel a polgármesterség előnyeit, hogy testének sulyát gyarapítsa. E ravasz módszer folytán a városka polgárait nem lehet hangzatos védekezéssel megtéveszteni, mert — mikor a polgármestert mérlegre helyezik — minden szónál ékebben beszél a mérleg mutatója, amely süllyed, vagy felszökken, amint a polgármester tevékeny, vagy lusta volt. Persze, ezt a módszert nem lehet egész csalhatatlannak venni, de a wycombeiek idők során egész statisztikát állítottak össze a polgármesterekről s testsúlyuk növekedéséről s fogyásáról, úgy, hogy most már számadatok alapján az év elején és év végén kapott eredmé-

nyekből képesek megállapítani a polgármester érdemeit.

(A telefon inficziálása.) Egy angol technikai szaklap érdekes adatokat közöl azokról a veszélyekről, amelyekkel az állandó telefonkezelés jár. Dr. Francis J. Allan orvos erre vonatkozólag hosszas vizsgálódásokat folytatott a londoni tőzsde egyik telefonhelyiségében és meglepő eredményre jutott. Allan kísérleteit olyan módon végezte, hogy két telefonnak azt a nyílását, ahová bebeszélnek, egy tiszta kendővel letörölte és aztán a kendő tartalmával tengeri nyulaknál kísérletezett. Az első tengeri nyul a kísérlet utáni 23-ik napon tüdővészben elpusztult. Hogy tényleg tüdővész forgott fenn, azt a boncolás bizonyította. A második kísérleti nyul az injekció után 27-ik napra mult ki ugyancsak tüdővész következtében. Mindez kétségtelenül bizonyítja, hogy a nyilvános telefon-állomásokon legkönnyebben meg lehet kapni a tüdővést. Az eddigi berendezésen tehát feltétlenül javítani kell. Allan szerint mindennekelőtt ugy a magán, mint a nyilvános telefon-állomásokon dezinficziálni kell a készüléket. A londoni értéktőzsdén a postaigazgatósággal kötött megvezetés értelmében 50 telefonkészüléket naponta dezinficziálnak. Egyelőre csak ezen a legforgalmasabb helyen hozták be az új intézkedést, de mihamarabb az egész angol fővárosra és a vidékre is ki fogják terjeszteni ezt a minden esetre követendő szokást.

(A bankár reformjai.) Egy newyorki bankár sokat veszítvén a bankjában elkövetett lopások és sikkasztások által, elhatározta, hogy e bajnak „moráliszerum”-mal veszi elejét. Newyorki lapokban a következő hirdetést tette közzé: „Banküzlet. Felvételnék: egy pénztáros, egy könyvvizsgáló, egy gépirő-kisasszony s egy accountant. Előnyben részesülnek, kik bizonyítványokkal igazolják, hogy több évet töltöttek börtönben”. Számos ajánlatot kapott. Fel fogadta azt a pénztárost, kinek ajánlata úgy szólt, hogy tizenhét hónapig öt évig terjedő büntetéseket állt ki úgy az Unióban, mint Európában. „Két-ezer koronáig terjedő apróbb összegeket bátran rám bízhat, nagyobb összegeknél azonban tanácsos az óvatosság.” A könyvvizsgáló azt hozta fel maga mellett, hogy kitűnően ért a mérleghamisításhoz s így szerzett kis tőkét felajánlja neki kauczióul. Hasonlóan erkölcsös szellemű volt a gépirő és az accountant ajánlata. Most halljuk, hogy e reform milyen eredményel járt. „Vállalatom kezdetben szépen virult, mondá a bankár s tekintélyes jövedelmet hozott. Hogy személyzetem becsületességéről bizonyosságot szerezzek, mindegyiket próbára tettem. Mindegyiknek

200 dollárt adtam, hogy itt meg itt fizessenek velem. Mikor másnap üzletembe mentem, mind eltűnt, kivéve a pénztárost. Arra a megjegyzésemre, hogy ő az egyetlen becsületes ember alkalmazottaim közt, így felelt:

— Bocsánat, de tévutra vezettem önt. Én nem vagyok gonosztevő, hanem becsületes ember. Hazudtam, de állást akartam, melyet becsületes uton nem kaphat meg az ember.

Erre én mit tettem? a pénztárosnak átadtam a pénztár kulcsát, melyben 8000 korona volt. Másnap a pénztáros sem jelent meg, eltűnt a pénzzel együtt. Azóta ismét becsületes embereket alkalmazok s óvakodom erőpróbat végeztetni a becsületességükkel.”

(Tífusz ellen való beoltás.) Az angol hadsereg hivatalos orvosi lapjában több katonarvos tesz jelentést arról az eredményről, melylyel a hadseregben a tífusz elleni beoltás járt. A beérkezett jelentések szerint az oltás úgy a bur háboruban, mint békében sikeres volt s míg a Maifestone-epidemia alatt 120 be nem oltott ápoló közül megbetegedett 16; 84 beoltott közül egyetlenegy sem. Mivel azonban az oltás káros utóhatásai ellen több helyütt felszóltak, az oltásokat egyelőre betiltották, de egy később kiküldött bizottság jelentése alapján ismét megengedték. Indiába szintén küldtek 15.000 vaccinat, az ottani hadsereg számára. A kísérletekből az derült ki, hogy minden embernél feltétlenül két beoltás szükséges, mert a beoltottnak a vére legfőkébb hat esztendeig tartja meg a védőanyagot.

(Drága kelengyék.) A párisi lapok csodákat írnak Bonaparte Mária hercegnőnek kelengyéiről, ki György görög herceghez megy nőül. A kelengye állítólag 1.400.000 koronába került s csak magáért a férjemeniért 360.000 koronát fizettek. Ezt a kelengyét azonban lefőzi a Miss Gladys Vanderbilté, mert ez majd 1.700.000 koronába került, azokon a rengeteg értékű ajándékokon kívül, mit a rokonok és ismerősök adtak neki. Ha az amerikai dollárhercegnők kelengyéjébe beleszámitánák az ékszereket is, akkor még sokkal nagyobb összegek jönnének ki. Roxburgh hercegnének például, kinek Miss May Godet a leánykori neve, az ékszerekkel együtt harmadfél milliót ért a kelengyéje. A spanyol királyné összesen csak 1.200.000 koronába került az ékszerekkel együtt, ami valósággal csekélység az amerikai fogalmak szerint.

A KITACADOTT

— REGÉNY. —

Irta: RICHARD DALLAS.

11

— Nos, Dallas, — felelte komolyabban, — ha tényleg szüksége van a kezdetén levő ügyben a nézetemre, csak azt mondhatom, amit hiszek. Ez pedig az, hogy ha megtalálják a köpenyt, meglelik a gyilkos nyomát is.

Egy kis szünet mulva még hozzá tette:

— A kabát a szobában volt, mikor mi éjjel eltávoztunk, következő éjjel azonban már nem volt ott. Valaki tehát időközben ott volt és elvitte magával. Nagyon valószínű, hogy több személy lett volna ott éjjel, tehát csak egy valaki lehetett, aki egyuttal a tolvaj is és a gyilkos is!

Egy pillanatig még gondolkozott, azután folytatta:

— Mindannak dacára, azt a kabátot nem az értéke miatt vitték el, mert, ha a tolvaj előnyt akar szerezni, akkor el kell azt adnia, de egészséges, józan eszű ember, aki gyilkosságot követett el, nem fogja a nyakát veszélyeztetni azzal, hogy ilyen feltűnő tárgyat eladjon, mint aminő ez a loden-köpeny.

— Nem — szólt egy percnyi gondolkodás után — sokkal mélyebb oka van annak, amiért azt a köpenyt elvitték és lehet, hogy már eddig meg is semmisítették, vagy ami valószínűbb, olyan helyre rejtették, ahol ha meg is találja a rendőrség, csak tévutra vezet akkor is.

Mindeddig egyeztet az én nézetem Littel kijelentésével, csak hogy ő teljes pontossággal állította be a dolgot. Egy lépéssel tovább akartam öt vinni és abba a dilemmába hozni, amelyben én voltam, amióta tudtam, hogy Withe azon az éjszakán, miután mi eltávoztunk tőle, szintén elment hazulról a kérdéses kabátban.

Elmondtam tehát neki, hogy Withe egy fél-

óra mulva a mi távozásunk után a loden-köpenybe burkolódzva, elhagyta lakását.

— Honnan tudja ezt? — kérdezte Littell.

— Az éjjeli rendőr látta őt — feleltem én.

— Ez nagyon különös véletlen, bevallom — szólott Littell — de a mi feltevésünket nem czáfolja meg. Ha eltávoztunk hazulról — folytatta beszédét — mintegy önmagához is intézve a szavakat — akkor vissza is tért ismét, mert hiszen a lakásán gyilkolták meg; hazaérkezésekor levette a köpenyt és a helyére tette, így tehát az eredeti helyzet ismét csak a régi, azzal a különbséggel, hogy a függöny valamivel később gördült le.

— Tehát akkor ön azt gondolja, hogy a gyilkos vitte el a köpenyt?

— Mindenesetre — felelte — nem tudok más megoldást.

Gondolkoztam Littell bizonyítása felett. Ha ez helyes lenne, akkor Winters, vagy akárki volt az a férfi, kit a rendőr látott Withe házából kijönni, nem lehetett a gyilkos, mert nem volt nála csomag. Tudni akartam tehát, mit mond Littell ehhez.

Elbeszéltem tehát az eseményt és így folytattam:

— A rendőrség véleménye szerint ez az ember, vagyis maga a gyilkos résztvevő a vascorán. De mikor eltávozt a házból, nem volt nála a köpeny.

Littell egy pillanatig habozott, azután így felelt:

— Az előbbi véleményemnél maradok; ha annál az embernél nem volt a köpeny, nem lehet a gyilkos. Jelenléte azon az éjszakán ott a tett színhelyén nem állott összefüggésben a bünténnyel.

— De az ön véleménye teljesen azon a tényen alapszik — szóltam ellenvetésül — hogy éppen ellenkezőleg, valahol elhagyta és anélkül tért vissza?

— Nem — felelte Littell — olyan esős, csuf éjszakán és estélyi ruhában?!

— Helybenhagyom, hogy nagy valószínűség ez a feltevés, de hátha mégis lehetséges?

— Annyira nem lehetséges, hogy érdemes volna a megfontolásra — felelte Littell. — Nagyon sok lehetséges; ha azonban adott esetben a lehetőségeknél és valószínűségeknél maradnánk, nem jutna időnk az igazi tények meggondolására. A végtelenségekbe kalandoznánk és nem jutnánk kézzel fogható eredményhez. Szavamat adom rá, Dick! Az az ember, aké a gyilkosságot elkövette, elvitte magával a köpenyt is.

Ez volt az én nézetem is s mivel időközben elértük a klubhelyiséget, elejtettük a beszéd tárgyat.

Belépésünkkor egy szolga jelentette, hogy Van Bult ur már vár reám a könyvtárban.

Egyenesen odamentünk és Van Bultot a kandalló mellett találtuk. Ott ült, újság volt kezében és elgondolkozva nézett maga elé.

Üdvözlöttük és néhány pillanatig hallgatagon néztünk egymásra. Nagyon sok mondani valóm volt és nem találtam meg azonnal a szavakat.

Végre Van Bult megszólalt:

— Azt hiszem, az újság megírt mindent, amit tudott. Az első értesítést Buffalóban kaptam meg és rögtön, amint csak tehettem, visszatértem. Igazán sajnálom, hogy egyáltalán elutaztam, de mindez nagyon fontos ügyben történt és itt aligha tudtam volna valamit tenni.

Egy pillanatig elhallgatott, majd így folytatta:

— Amint a lapokból kiveszem, a gonosztevőnek semmi nyoma. Nem is sejtettem, hogy szegény Arturnak ellensége is volt. Valami motivumot találtak a tett elkövetésében? — kérdezte végül.

— Nem — felelte Davis — csak az a pénz, amit ön otthagyt az asztalon, eltűnt.

— Nagyon csekély összeg volt, hogy azért gyilkosságot kövessenek el — felelte Van Bult — hiszen senki sem tudta, hogy ott feküdt, kivéve... egy pillanatig habozott, azután elhallgatott. Gyanúsitanak valakit? — kérdezte ismét.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZAK
Pénteken, 1908. december 4-én
Remzeti Színház **Királysínház**

Előszór:
A rágalom.
Ezindm 3 felvonásban. Irta: Chegaray. Fordította Huszár Vilmos
Ampare Paulay E.
Lana Hegyesi M.
Ricardó Ráy Sz.
Karmen Mihályi
Dombrániló Molnár R.
Don Leandra Haidu
Donna Andrea Horváth
Kendete fél 8 órakor

III. Kir. Operaház
A hegyek alján.
Opera egy előjattal, 2 felvonásban. Irta: Lothar Rudolf, zenéjét vezette D'Albert Jenő.
Tomassó Szemere
Morrucio Dalmoki
Marta Kaczer
Antonio Ambrusó
Papa Payer M.
Rosalia Várady M.
Neri M. Szoerl.
Pedro Környei
Kendete 7 órakor

Várszínház
Pry Pál.
Vigjáték 5 felvonásban. Irta: John Hale. Fordította Csiky Gergely
Hardy kékburo Ujház
Hardy Frank Bonis
Witherton Gáhányi
Pry Pál Rózsahegy
Doublet Bartos
Simon Szoke
Eliz, ezredes leánya Vársdi
Kendete 7 órakor

Vígyszínház
Visszatérés Jeruzsálemből.
Színmű 4 felvonásban. Irta: Maurice Donnay. Fordította Adorján A.
Michel Goth
André M. Harmat
Henriette Judith Gölné
Suzanne P. Gázi M.
Haendelsohn Lázár Fenyvesi
Emil Vendrei
Dr. Lurdau Tihanyi
Vollenberg Tanay
Georges Tapolczay
Kendete fél 8 órakor

Varázskeringő
Operett 3 felvonásban. Irta: Körmann és Jacobsch. Fordította Mérei Adó. Zenéjét szerzelte Strauss Oszkár.
Személyek:
Kili. Joahim Németh
Lothár Papir
Helena Harmat
Niki Baskó
Gusztáv Sarossi
Friderika Orlay F.
Francz Olivós Gitta
Vendolin miniszter Sugar
Kendete fél 8 órakor

Magyar Színház
A HOLNAP.
Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Ha Jos Sándor.
Az ifjú baró Z. Molnár
Az ifjú baronesse Mózsáros G.
Dr. Dierich Sarolta T. Halmi M.
Egyed: Akos Törzs
Kendete fél 8 órakor.

Aranyaszínház
Hogyan mulatunk
Kendete fél 8 órakor
Apollo - Projektográf
TELEFON 68-39.
Az indiánlány regénye.
— Történet a háreből. —
— AZ ORDOG. —
(The Devil.) Molnár Ferencz
vigjátéka után Amerikában készült felvétel.

Végzetes névjegyek.
Erőszakos harmonikás.
Megbocsátás.
Czigány nóták
Rigó Jánosról. (Zenítő-kép.)
— Aruló ujjlenomatok. —
Bűn és bűnhődés.
KEZDETE: 5 órakor,
vasár- és ünnepnap
3 órakor.

A nagy deczemberi occasió

egyes cikkeinek árai:

Tiszta selyem liberty	65 kr.
Mintázott nehéz blousselymek	85 "
Sima színes nehéz lousienne	95 "
Kínai nehéz nyersselyem	98 "
Suhogó chang taffota fleur	1.10 "
Amerikai nehéz duchesse	1.10 "
Lyoni 60 széles nehéz duchesse	1.50 "
Suhogó nehéz fekete taffota	75 " feljebb "

Altalunk hirdett

2 méter hosszú chiné csokros echarpok drb 1.50. megérkeztek
Lyoni blous és jupon-selymek mesés árai: 85, 1.10, 1.25, 1.45

180 cméter széles valódi angol kabát sealskin 8 forint

Leszabott csipke és voile chine ruhák most félértékben kaphatók.

Szénásy, Hoffmann és Társa
csakis: **Bécsi-utca 4.**
Minták v dékre frankó.

FŐVÁROSI ORFEUM
WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-n. 17
Remzetközi Artista-szemle.
különlegesség **18** különlegesség
Az előadás kezdete 8 órakor.
Jegyelővétel 10-1 és 3-6 óráig a nappali pénztárnál
PENZTÁRI TELEFON: 93-36.
A tollkorban reggeli 5 óráig **VÖRÖS ELEK** cigányzene-kara hangverseny.

ROYAL ORFEUM
ERZSÉBET-KÖRUT 31. TELEFON 110-22
Rövid deczemberi vendégjáték.
COCO
Az emberi Pávián mint perfekt gentleman a „Maxim”-ban és teljesen új műsor.
A tollkorban ROYAL CABARET. — Nívó reggeli 5 óráig.

BUDAPESTI CABARET
BONBONNIÈRE
VI. Teréz-körút 28. Telefon 52-88.
Minden este 9 1/2 órakor a teljesen új műsor:
BÖRZE ANKÉT.
Készítéskor szatira.
Az első hó. (Színpadi váz.) Hans Strick és Mika Michum (München „El Scharikent”) új műsorral. A teljes 12 lapú művész-személyzet, teljesen új számokkal. J. y. k.: 6, 5, 4, 3 korú minden jegyelővétel helyen. Hővöbbit a plakátok.

A PARADICSOM KABARET
ÜLLŐI-UT 46. szám. — Telefonszám: 115-84.
Igazgató Widóczy Bézsó József. Karmester Nádor Mihály
Bévéss Ilonka. Kunder Ernő, Bogrády Gizi, Csabai Eszti
Lugosi Jenő, Ellen Milford, Nagy Tilla, Dalmoki Imre
Bálint Béla, Tarján Vilmos, Báltaszéky Lajos konferenciőr
„RABLOK A BANKBAN”
Aktuális tréfa, előadja az egész személyzet.

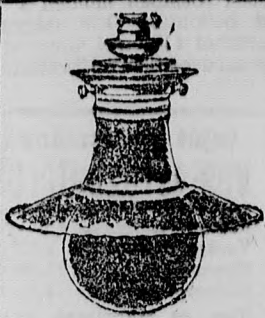
FOLIES CAPRICE
Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SANDOR
Budapest, Révai-utca 18. sz.
Az előadás kezdete fél 9 órakor
11.10 órakor: Ma Ujdonság!
«CORPUS DELICTI»
Böhözt, irta: Arnold Leoo ute.
Fordította: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
Végül! 11 órakor. Végül!
«Schelden thut weh.»
Böhözt, irta: ROSSÉ. Rendező: Rott Sándor.
Tovább: Lugosi Jenő, Bálint Béla és Pálfi Mariska ujjonnan szerzőtetteli tagok és Tura Berta, Naon és Trebitsch Sándor felelté
Nappali pénztár d. s. 9-11-ig és d. n. 3-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban előrangú táncatrakciók
— Kezdeté fél 12 órakor. —

Surányi
szalonczukorkák
legfinomabb minőségben
1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K.,
utánvétel mellett bérmenve.
Finom friss teasütemény is kapható.
Surányi cukorkagyár
Nagy-Surány Nyitra megye.

Eredeti Művelések Kertész Tódor-nál
Uj karácsonyi képes levegőzőket ingyen és bérmentve küldjük megrendelésre
Heti 100 Ft fölött Budapest, Kristóf-tér.

STEINHARDT MULATÓ
Telefon 54-23 Rákóczi-ut 63. Telefon 54-23.
Ma és mindennap: Kezdeté 1/2 órakor.
Ujdonság! **A nőtlen férj** Ujdonság!
Böhözt, irta: Glinger és Taussig. Fordította: Szoke Sz.
Kzt megelőzi
A DARTILOKOPIA bohözt, irta: Luofán
Steinhardt, Gyórfás, Solti Hermin, Hajnal Eila, Págyi fellépte teljesen új művészszerzőkkel. Uj attrakciók: Les Angolotti's turbillon táncok, Vandero's tornászok, Boston and Philadelphia, excentrikusok.
A remek tollkorban zene és tánc roggelig, előrendé attrakciók. Boléptidü nincs. — Jegyek: 4-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. és Ujv. közti Jozsefné dohánykőutleveséggyi aradályban Andrassy-ut 29. — Vasarnap délután fél 4 órai kezdettel mórókei helyáru előadás színe kerül; A Nőtlen Férj

Ujdonság!
Magyar Shakespeare-Tár
A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minister támogatásával kiadja a Kistaludy-Társaság Shakespeare-bizottsága
Szerkeszti **SAYER JÓZSEF**
Most jelent meg az I. évfolyam 3. füzeté.
Ára 2 korona.
Kapható:
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál
Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Amato - Lámpa

a világ legököltebb lefelé égő gázlámpája, meglévő bármely gázlámpára azonnal felszerelhető.
40% gázmeztakarítás! **Háromszoros fényhatás!**

A teljes világosság lefelé!

Magyarországi vezérképviselők: **MIKLÓS TESTVÉREK** BUDAPEST, VI. kerület, Liszt Ferencz-ter 3, sz.
Sürgönyozim: »Ezelstor.« TELEFON: 16-37. Ismerető prospektus ingyen és bérmentve.

MESES AJÁNDÉKOT AD A BAZÁR

A DIVATLAPOK KIRÁLYA KERJEN EGY MUTATVÁNYT A KIADÓBÓL

BUDAPEST, DOHÁNY-ÚT 16.

Féltető órákád. 50 koronától le abb, kádak 25 koronától fejj 15 mindenféle szivattyú és vízvezeték berendezést vállalok

LEFKOVICS ADOLF Weeselenyi-utca 51/E. Krmé. bet-körül és Hársta-utca kösött. Árvezék bérmentve.

Autom. parkány tömegfogó 2 fűt, enereknek 1.20 fűt, egy éjjel feltöltés nélkül vagy 40 darabot loznak, nem hagynak szagot hátra és üzemnek állnak fel. "Eclipse" szűbbgárfogó erőkre fogja öljelként a svábokai és muszkákat. Ára 120 kor. Mindenütt a legjobb eredmények. Szótküldés utánvétel. Scheller 3. Bécs, II/E. Kurzbauer-gasse 4/a Szám-alan köszönő és ellátó rólóval.

KÉZIMUNKA

Gobelinek, himz/sanyagok és szőv ebek szabott gyári árakban. Kerjen nagy képes árjegyzéket és kiválasztási kü deményt
TELEFON 108-08.

Bérczi D. Sándor

női kézimunka nagyiparos
Budapest, VI., Dessewffy-utca 5. sz.
(Váci-körút sarokház mellett, Vilamos megálló)
saját áruházába n.
MAGYARORSZÁGLEGNAGYOBB KÉZIMUNKAUZLET.

BUTOR

BUS VÁLASZTÉSKAN ÖV KÉSZPÉNYZET MINT RÉSZLETIFIZETÉSRE KENDKIVÜLI OLCSÓÁRON HÁPHATÓ
EÖTVÖS-UTCA 17. (Andrássy-utca felől)
EHRENTREU TESTVÉREK
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA FELŐL)
MAGYARORSZÁGLEGNAGYOBB KÉZIMUNKAUZLET. TELEFON 82-27.

Grammofonok
Cimbalmok
Citerák
Fuvolák és
egyéb hangszerek
részletfizetésre

kaphatók
Aufrecht és Goldschmied
hangszeráruházában
Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.
Árjegyzék ingyen!

Most jelent meg! • Most jelent meg!

ALMANACH

XXII. évfolyam. 1908. Az 1909. évre.

Szerkesztő:
Mikszáth Kálmán

TARTALMA:

Előszó: Mikszáth Kálmántól
Sékra: Jó Pistá.
Lovik Károly: La Cote.
Hovosi József: Granditvirdg.
Amirus Zoltán: Egy kis tévedés.
Farkas Pál: A német mérnök.
Sonssa Dezső: A baronca.
Gárdonyi Géza: Egy ember.
Krudy Gyula: Hunsziv.
Zódi Márton: Az útszélt kereszt.
Vörtegy Gyula: Úpmann mellett.

Pekár Gyula: A szerencsenek összeesküvése.
Rákosi Viktor: Réz Péter különös története.
Lőrinczy György: A verébált nász.
Herzog Ferencz: Lozenko.
Bárony István: Mese a boszorkányról.
Mikszáth Kálmán: Tövviskes látogatásban.
Utószó: Bródy Sándortól.

Ára diszkótésben 2 korona.
Kapható minden könyvkereskedésben, v. lamint a kiadónál SINGER és WOLFFERNÉL Budapeston, VI., Andrássy-ut 10

Most jelent meg • közel 400 lapon az ATHENAEUM

Nagy Képes Naptára 1909. évre.

A Nagy Képes Naptár tartós, kemény vászonkötésben 2.60 koronáért megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben és a kiadó ATHENAEUM Irodalmi és nyomdai részvénytársulatnál (Budapest, VII., Rákóczi-út 54.)

Mindeneket érdeklő bőszógas tartalommal jelent meg az **ATHENAEUM NAGY KÉPES NAPTÁRÁNAK** 50-ik évfolyama, melynek minden sora fontos és érdekes tudnivalót mond. Tiszti Címára pontos, hivatalos adatok alapján készült, melyek a nyomás napjág tüzetesen kijavítottak. Tartalmából a következőket emeljük ki: Bélyegilleték, esztendőszámla naptár, nevezetes korszakok és korszámítások, Törvénykezési szűnnapok, Országos színek, Uralkodóház. Az elmúlt év összes eseményei, eredeti fényképfelvételeikkel. Gazdag tartalmu ismeretterjőztető rész. Széplrodalmi részt a legnevesebb írók szűgítelték. Közhasznú részben a különböző tájékoztató Budapesti kalauz. Sorsolási értesítő, Posta- és távirat-arszabály. Tudnivalók a postatakarékpénztárról. Bérkocsi-szabályrendelet, Kúlföldi utrakodók. Népnapijegyzék, Törvénykezési bélyeg- és illetékszabályok. Érepenz- és utnértek összehasonlító táblázat stb.

E hirdetési rovatban minden szö egyszerű beiktatása közönséges peit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szö egyszerű beiktatása közönséges peit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rend kívüli olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrény raktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 28

«Fidelitas»
magánnyomozó intézet VI., Nagymező-utca 45. Elvállal kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és házassági információkat.

Mézédes
csemege féliszólót fagymentes csomagolással postakosaraként 2.80, 25 kilónként 12 kor.ért, nemes fajtalmak kizárólag válogatott példányok és óriás birsalmát postakosaraként 2.40 50 kg. 16 kor. Fajborokat hektóliterenként 24 kor.ért szállítja Gyümlöcskivitel Csongrádról.

Ananász
kajszinbaraczklekvárnak kilóját 2.20, mézédés szilvalekvárnak 1 kg. különleges birsalma sajtnak 1.60. papírhejú csemege 5 kg. 3 kor.ért szállítja Gyümlöcskivitel Csongrádról.

12 drb. Makart-
fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visit 150 a legszebb kiviteiben
HERZ fényképésznél,
Budapest, Rákóczi-ut 16.
Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

Pótvizsgákra.
Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, real, magánvizsgálatra, gimnázium különbözőekre és érettségira előkészít (hölgyeket is)
Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a.
Válaszbélyegzet kérek. 7808

Légszesz és villamos oszillátorok
legelőnyösebben szereshetők be Kulcsár Sándor bronzárú- és csillárgyárában, Budapest, VI. ker., Dessewffy-u. 9-11.

Azonnali pénz-
előleggel beraktározunk butort, kocsikat, varrógépeket, autómobil és kereskedelmi árut, száraz rakományokban utólagos díj-fizetéssel és igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97-66.

Gimnáziumi,
polgári iskolai magánvizsgákra lelkiismeretesen előkészít «Magántanítók Előkészítése» Rottenbiller-utca 1. 9239

Vadászfegyver
gyűjtemény, részben örökségből származó egyenként is pótom áron eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lancaster 20 forint, Előrefekvő lakatszerkezettű, modern Hammerles 35 forint. Greener-zárú, Bücksflinte 40 forint. Schnellere Mannlicher 28 frt. Ejectoros (tölténykivető) Hammerles, 105 frt. Drilling, valódi Krupp acélszövevényekkel 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodoghamerles, ugyanitt Górs Zeiss, Voigtlander és más finom fényképezőgép, perzsa szönyeg és egy motorkerékpár nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radónál. (Nem Egyetem-utca. 49082

Pénzszekrények
és amerikai irodabútorok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegényház-tér 5.

Mme. Valter
angol- és francia női szabónő Budapest, VIII., Fecske-utca 8. I. em. 6. Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legutolsó divat szerint legfinomabb kivitelben, szolid árak mellett. Átalakítások elfogadottnak. Gyászruhák 24 óra alatt készülnek.

Villamos világítás
saját dynamóval, lakóházak, gazdaságok részére. Telefon és villamos csövek árjegyzéke ingyen. Aránylat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gármol, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27835

30 forint. Varrógépek
egy új valódi osztrák Singer varrógép árjegyzékkel ingyen. Aránylat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gármol, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27835

Stenográfia
Rákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsírás oktatás ingyenes gépirás tanítás az összes rendszerű írógépeken. A »Stenográfia« Országos Gabelsberger gyorsíró és gépiró iskolában havonta új magyar, német gyorsírás, gépirás, kereskedelmi és sokszorosítást tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendes tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindenféle írás és diszjunkció elkészítését és sokszorosítását. A »Kalligrafia« szóírási osztályában fényesen bevált gyakorlati módszert követve minden esetben sikeres szóírásoktatás. Mérsékelt tandíj. Beiratások naponta kizárólag Rákóczi-ut 60. I. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérjen tájékoztatást.

A legelőnyösebb részlejtézésre
zongorát,
pianinót,
czím balmot,
hegedűt
kőszepzbeni áron a legújabb rendszerű
bankhitel
utján kizárólag osztrák Reményi nagy magyar hangszerelepen.
Prospektus és árjegyzék ingyen.
Budapest, Király-utca 58. szám.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszémviteleitani államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szemináriuma Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Nétevesze össze más hirdetéssel

Magán építőiparos-
iskola előkészít építő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vágtóljosi műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

Zálogcédulát
ingokról is, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszert és más értékes tárgyat. Kertész ékszerész, Budapest, VII. ker., Király-utca 85. sz. Telefonszám 85-48.

Jogtudományi
és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos
jogi szemináriuma.
Budapest,
Messelényi-utca 18 szám.

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban, Al-landó nagy raktár
Laub Lipót,
BUDAPEST,
Liszt Ferenc-tér 17. sz.

BUTOROK
háló-, ebéd-, szalon- rendezések, továbbá utazók, irodák berendezésére és mahagonyi butorok, szönyeg és függönyök valódi angol bérmentésű eladása és vétala.

Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám I. emelet 268
Készítők szönyeg.

THE ROYAL
beszélőgépeket
a legújabb modelleket szigorúan az eredeti gyári áron
30% árleszállítással
szállítunk havi 8-10 k. részletfizetéssel, a vidékre is bérmentve.
Láng Jakab és fia gramofon-nagykereskedő.
Budapest, József-körút 41. Biokülsőtelek: VIII., Baross-tér 4. és Budán, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyné, lakások felkeresését, névelési megfigyelést a elűt egyének és névelési levelek irónak kinyomozását, bel és külföldön. Barna Lóbor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. L. 15. Telefon 108-62. 28587

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.

Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám.
Izabella-utcasarkán

Parlament
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiatánárok által oktatott szak-tanfolyamok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állásbiztosítás. Nyitva szeptember 1-ől július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezetektől s más hirdetéstől utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beiratások egész napon át 28944

Modern urasági butorok

alkalmi vétele és eladása háló-, ebéd-, szalon-berendezések és irodai teljes berendezések. Dus raktár szönyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban.

GROSZ SÁNDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca
Telefon 14-09.

+ Soványaság. +
Az egyedül eredménytől kísért házaszárú dr. William Hartley tanár amerikai orvostudomány. Soványaság, szögy, szép testet testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblét. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Vérszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknél kiválóan hatásos. Kifőrtve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönet levelek minden országból. — Dobozonként 1 frt 10 kr. Hasonlati utasítással. Főraktár: Balassa Mór E. Budapest, VII. István-ut 11. II. emelet 1.

Meghülésből
származó hurutos bajoknál használjon Réthy-féle czukorkát, Ara gyógyszer-tárakban 60 fillér. p

Legszebb és legértékesebb
KARÁCSONYI AJÁNDÉK

Ha Ön családját, gyermekeit, barátját, ismerősét egy pompás és értékes ajándékkal akarja meglepni, rendelje meg a legszebb diszmutet, az

Erzsébet királyi-asszony emlékére

kiadásunkban megjelent könyvet, amely a királyi család tagjainak, főpapoknak, főembereknek, íróknak és műszeknek eredeti kéziratain kívül 59 nagy fejezetben megdicsőült Erzsébet királyné élettörténetét szöletés-től haláláig érdekes elbeszélés alakjában ismerteti legjelesebb írónk tollából. A mű számos rajzzal és műmelléklettel 200 oldal jóval meghaladó terjedelemben, pompás aranyozott dombornyomású angol vászon díszkötésben, a királyné sikerült relief arcképével **ára 20 korona.**

Nem kevésbé értékes és ajándéknak kiválóan alkalmas a legnagyobb magyar költőnk emlékére a «Petőfi társaság» megbízásából szerkesztett és kiadott vaskos kötet, a

Petőfi Album

is, mely remek angol vászon díszkötésben, dombornyomással, több mint 300 oldal terjedelemben, számos rajzzal, eredeti okmányok sikerült másolataival, képekkel, műmellékletekkel, Petőfi Sándor életére vonatkozó minden nevezetesebb eseményt legjelesebb írónk tollából érdekes elbeszélés alakjában adja elő. Ennek a pompás és értékes diszmutnek megrendelési ára 16 korona.

Mind a két diszmut egyszerre megrendelve csak 30 kor.

Megrendelhető az
Erzsébet Királyné Album kiadóhivatalában Budapest, Erzsébet-körút 50
Megrendelések utánvéttel, vagy a pénz előzetes beutalással ellenében pontosan eszközöltetnek. Könyvtárak helyben és vidéken felvételnek.

Saját gyártmányú Vas- és rézbutorok

Részágy — — — 45.- frt
Vaságy matracczal 8.50 »
Gyermekágy — — — 11.50 »
Sodronyágy-betét 8.50 »
Vas- és rézbutorok gyártáiban. 28048

WEISZ LIPÓT
Király-utca 98. szám.
TELEFON 97-01.

NAGY
karácsonyi és újévi kiállítás. Cézárszerű és alkalmas háziékekben, mint: nász, újévi és karácsonyi ajándékokra. Ugyanis: szalon, uri, játszó és jour asztalok, virágállványok, hintaszékek, fali díszek és még sok egyéb tárgyak. Különösen dus minta raktár modern asztalos és kárpitos butorokban szigorú szolid árak mellett.
SÁRKANY J.
műbutoriparos.
VII., Erzsébet-körút 26. sz.
Műhely és raktár. —

Temetkezési
vállalkozók, intézetek, egyesületek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részvénytársaság Nagy-mező-utca E. 46. 27903 C

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.
SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Sip-utca 8. sz.

BUTOR
részlejtézésre vagy meghatározott időre szolid árak és legkedvezőbb feltételek mellett.
Fővilágosítással szolgál
Liszt István
BUDAPEST, IV.,
Koronaherceg-ut. 2.
(Kigyó-tör sarkán)
butor raktárban.
Több mint 500 képpel illatott árjegyzékünket bármikor 60 fillér ellen franko elküldjük

INGYEN
DRÁGÁBB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP
NAGYÍTÁSOK
MINDEN EGY ÉLET NAGYSÁGÚ KÉPET 3 KORONÁ ÉRT DÍSZES PASZPARTUVAL 38-68 CM. NAGYSÁGBAN CSORÁBOLVA SZINES
OLAJKÉP
ÁRA 10 KORONA. KÉPVISZELŐK MINDENKÖZÖS FELVÉTELÉNEK.
SZAVATOSSÁG
MINDEN IRÁNYBAKÉPÉKÉRT
RAFAEL PÉTERVÁRI
BUDAPEST, VI. ROTTENBILÉ-UTCA 40.
NYITVA ÉS 1908. JAN. 15. TŐL
NE MERTSÉNYI MŰVÉSZETEK
DOKTORVÉNY-ÉREDELMEL.
ARANY-ÉREDELMEL.